95

ASKERÎ TARİH BELGELERİ

Dergisi

Ocak 1993 Yıl 42 Sayı 95

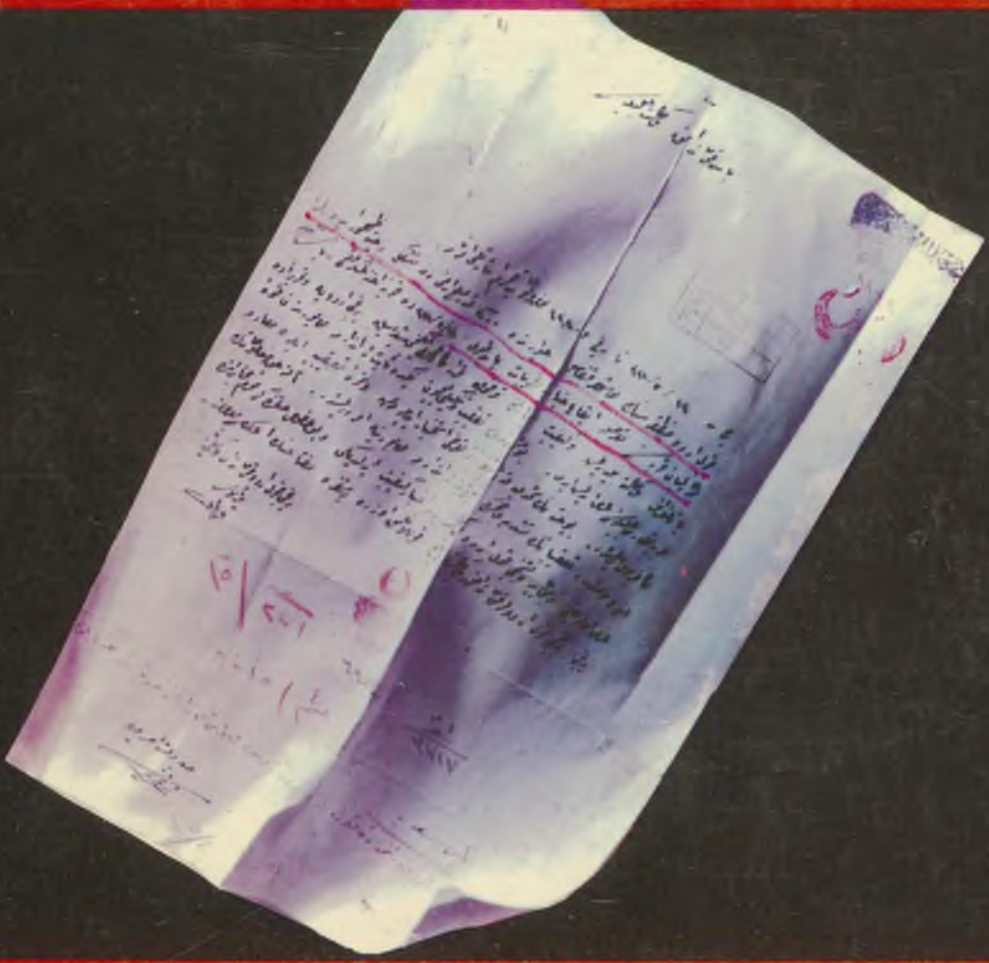

Gnkur. Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Bşk.

TARİH YAZMAK, TARİH YAPMAK KADAR MÜHİMDİR. YAZAN, YAPANA SADIK KALMAZSA, DEĞİŞMEYEN HAKİKAT İNSANLIĞI ŞAŞIRTACAK BİR MAHİYET ALIR.

ATATÜRK

ASKERÎ TARİH BELGELERİ

Dergisi

Ocak 1993 Yıl 42 Sayı 95

Gnkur. Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Bşk.

ANKARA
Genelkurmay Basımevi
1993

GENELKURMAY BASIMEVİ
YAYIN NUMARASI : '92/94

S U N U Ş

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi'ndeki belgelerden derlenen ve Kütahya-Eskişehir Muharebelerini (15 Mayıs-25 Temmuz 1921) kapsayan Askerî Tarih Belgeleri Dergisi'nin 95 nci sayısını yayımlamış bulunuyoruz.

Mustafa Kemal'in Büyük Nutuk'ta da belirttiği gibi, bu muharebelerde Türk ordusunun asıl görevi, "Her Yunan saldırısı karşısında kaldıkça bu saldırıyı, direnerek ve uygun hareketler yaparak durdurmak ve boşa çıkarmak, yeni orduyu kurmak için zaman kazanmak"tır. Bu nedenle, Yunan kuvvetlerinin Türk güney kanadını kuşatarak, çok üstün kuvvetlerle yaptığı taarruz karşısında Türk ordusu yeniden derlenip toparlanmak amacıyla Yunan ordusu ile arada büyük bir mesafe bırakıp, Eskişehir gibi hayatî bir merkezi boşaltarak Sakarya gerisine kadar çekilmiştir.

Yunan ordusunun başarısı olarak görülen, Türk ordusunun geri çekilmesi ile biten Eskişehir-Kütahya Muharebelerinden sonra, Türk ordusu yeniden teşkilâtlanıp, birliklerini takviye ederek hazırlamış ve kendisini başarıya götüren Sakarya Meydan Muharebesi'ni vermiştir.

Yakın tarihimizin önemli bir noktasına ışık tutması amacıyla hazırlanan bu eser, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi'ndeki belgelerden, E.Alb. Niyazi ARTAN, Tarih Uzmanı Nurşen GÖK, Tarih Uzmanı Nilgün ERDAŞ, Tarih Uzmanı Hülya ÖZKAN tarafından bu günkü yazıya çevrilerek yayıma hazırlanmıştır.

Erdoğan ÖZNAL
Hv.Plt.Korgeneral
Gnkur.ATASE Başkanı

ÖNSÖZ

23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti kurulduktan sonra, yeni askerî düzenlemeler yapılıp Cephe Komutanlıkları kurulmuştu. Daha önce Batı Anadolu'daki Yunan kuvvetleri karşısında Kuva-yı Milliye bulunuyordu. Ancak yapılan bu düzenlemeler dahi yeterli olamamış, Batı Cephesi'ndeki Türk kuvvetleri, doğu ve güneydeki mücadelelerin devam etmesi sonucu desteklenememiş, Yunan kuvvetleri karşısında zayıf kalmıştı. Bu sırada Türk ordusu kendisini henüz yapılaştırırken, Yunanlılar da meseleyi askerî başarı ile çözmek için harekete geçmek üzere idi. Batı Cephesi'nde bir kısım Türk birlikleri, kuzeyde Çerkez Ethem, güneyde Mehmet Efe'yi takip ederken, Yunanlılar Bursa'dan Eskişehir'e doğru ileri harekâta başladı. İnönü yöresinde yapılan bu muharebeler sonunda Yunanlılar 11 Ocak'ta Bursa yönünde çekilmek zorunda kalmıştı.

Birinci İnönü Muharebesi'nden sonra toplanan Londra Konferansı (12 Mart 1921) olumlu bir sonuca ulaşamayınca İtilâf Devletleri özellikle İngiltere, bu konferansta ileri sürülen isteklerin yerine getirilmesi için Yunanlıları tekrar taarruza teşvik etmişlerdi.

Londra ve Moskova'da siyasî temaslar devam ederken Yunan ordusu 23 Mart'tan itibaren yeniden harekâta başladı. Ancak bu harekâtları da başarısızlıkla sonuçlandı.

Birinci İnönü Muharebesi'ni bir keşif taarruzu sayarak, başarısızlıklarını örtmeye çalışan Yunanlılar, İkinci İnönü Muharebesi'nden sonra durumun ciddiyetini anlamışlardı. Yunan Küçük Asya Ordusu Komutanı General Papulas, Türk ordusunun süratle düzene sokulduğunu ve güçlendiğini farketmiş, Türk ordusunun daha çok güçlenmesine fırsat vermeden harekete geçmek gerektiğini Atina'ya bildirmişti.

Yunan Hükûmeti ve Genelkurmayı General Papulas'ın bu raporunu ve Türk ordusunun Aslıhanlar-Dumlupınar Muharebelerindeki durumunu da dikkate alarak Türk ordusunun henüz taarruz yeteneğine erişmediği kanısına varmıştı.

Böylece Yunan Kralı Constantin, İngilizlerin de teşvikiyle kuvvetlerini bir kat daha artırarak Kütahya-Eskişehir mevzilerine yerleşmiş olan Türk kuvvetlerine karşı yeni bir taarruz kararı verdi.

Türk ordusunda yeni düzenlemeler yapılarak Batı ve Güney Cephesi Batı Cephesi emrinde olmak üzere birleştirilerek (Belge No: 2479) kolordu. yetkisinde iki veya üçer tümenli gruplar teşkil edildi. Grup Kumandanlıklarına, İzzettin Paşa, Arif Bey, Kemalettin Sami Bey ve Halit Paşa getirildi.

Bu muharebe için, Türk Genelkurmayı'nca önceden hazırlanmış bir harekât plânı yoktu. Ancak İkinci İnönü Muharebesi'nden sonra Batı Cephesi Komutanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı, Yunan kuvvetlerinin muhtemel bir taarruzunu dikkate alarak bir ön harekât plânı hazırlamıştı.

Plândaki ana fikir, Yunan ordusunu yok edip, ulusal hedefe ulaşabilmek için düşmana üstünlük sağlayıncaya kadar stratejik savunmada kalmaktı.

Yunan harekât plânındaki ana fikir cephe taarruzundan kaçınmaktı. Bu esas gözönünde tutularak Uşak kesiminde toplanacak asıl kuvvetlerle bir çevirme harekâtına girişerek Türkler için tehlikeli olan kısımlarda Türk kuvvetlerini muharebeyi kabule zorlamak, aynı zamanda ulaştırma ve ikmal yollarını kesmekti.

Yunan ordusu, Bursa-İnönü-Eskişehir; Bursa-Tavşanlı-Kütahya-Uşak-Dumlupınar-Seyitgazi doğrultularında 8 Temmuz'dan itibaren ileri harekâta geçerek, 10 Temmuz 1921'de Türk mevzilerine karşı genel taarruza başladı (Belge No: 2478, 2481).

Türk ordusunun düşman taarruzu karşısında tutacakları hatlar daha önceden belirlenmişti (Belge No: 2478, 2479, 2480). Batı Cephesi Komutanı İsmet İnönü 10 Temmuz'da bir cephe emri yazarak "düşmanın son neferini mahvedinceye kadar düşmanı takip etmek zorunda olduklarını" bildirdi (Belge No: 2481).

Yunanlılar, Türk ordusunun ileri sürülmüş süvari kuvvetleriyle muharebe ederek, 13 Temmuz günü her tarafta Türk mevzilerinin önüne geldiler (Belge No: 2482, 2483, 2484). Asıl muharebeler ise 14 Temmuz'da başladı (Belge No: 2485).

Düşmanın kesin sonuç almak amacıyla yaptığı taarruzlar, 14-18 Temmuz tarihleri arasında çok şiddetli geçti (Belge No: 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495).

Yunan ordusunun üstün taarruzları sonucu Türk ordusunda yeni bir karara gerek duyulduğu sırada, Mustafa Kemal 18 Temmuz'da Batı Cephesi Karargâhı'na geldi. Durumu

inceledikten sonra, Cephe Komutanı'na "Batı Cephesi birlikleri Eskişehir'in kuzey ve güneyinde toplandıktan sonra, bunların güçlendirilmesi ve düzenlenmesi için düşman ordusuyla araya mümkün olduğu kadar büyük bir mesafe bırakılması, bunu sağlamak için de Sakarya doğusuna kadar çekilmenin uygun" olacağını bildirdi.

Verilen bu direktif uyarınca Batı Cephesi birlikleri 18 Temmuz'da Eskişehir doğusu-Seyitgazi hattına alındı (Belge No: 2514). Türk kuvvetlerinin bu geri çekilme harekâtı, Yunanlıların gösterdiği yavaşlık ve duraksama sonucu ciddî bir takibe uğramadı. Bu durumdan yararlanan Türk kuvvetleri de hırpalanmadan Eskişehir doğusuna çekilme olanağı bulmuş ve böylece Kütahya Muharebeleri de sona ermişti.

Yunan ordusu 20/21 Temmuz'da bütün cephelerde Türk ordusuyla yeniden temasa geçti (Belge No: 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506). 21/22 Temmuz'da 4 ncü Grup Cephesi'nde Türk ordusu başarısızlığa uğradı (Belge No: 2512).

Türk ordusunda görülen bu yenilgi dolayısıyla Batı Cephesi Komutanı'nın "ordunun Sakarya gerisine çekilme" fikrini Genelkurmay Başkan Vekili 22 Temmuz'da kabul etti (Belge No: 2513, 2515).

Batı Cephesi Komutanı'nın 23 Temmuz'da yazdığı emirle, Batı Cephesi kuvvetleri 25 Temmuz akşamına kadar Sakarya gerisine çekildi (Belge No: 2519).

Böylece 21 Temmuz 1921'de başlayan Eskişehir Muharebeleri, Türk ordusunun Sakarya doğusuna çekilmesiyle sona eriyor ve Yunanlılara, Türk ordusunu yok ederek kesin sonuca gitme olanağı verilmemiş oluyordu (Belge No: 2519).

Mustafa Kemal'e göre, ordumuzun geri çekilmesini zorunlu kılan neden "Yunan ordusunun Türk ordusundan insan, tüfek, makineli tüfek ve top sayısı bakımından önemli derecede üstün olması" idi.

Türk ordusunun geri çekilmesi, yurt içinde büyük bir moral bozukluğuna yol açmış ve ülkece kritik bir noktaya gelinmişti. Bu nedenle ileride verilecek muharebeler, Türk ulusu için ölüm kalım savaşı olmalıydı.

Yunanlılar ise Kütahya-Eskişehir Muharebelerinin sonucunu zafer sarhoşluğu ile çok abartılı değerlendirmişlerdir. Gerçi bu muharebelerde Türk ordusu önemli kayıplar vererek, düşma-

na bir hayli silâh ve malzeme bırakmıştı. Fakat buna karşın Yunan stratejisi başarıya ulaşamamış ve önceden umdukları gibi Türk ordusunu bu muharebelerde yok edememişlerdi.

Fehmi YILMAZ
Öğ.Kd.Alb.
1.As.T.Krl.Bşk.

İÇİNDEKİLER

NO :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2477	25/26 Haziran 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, İzmir cephesindeki harekâtla ilgili cephe emrini Genelkurmay Başkanlığı'na bildirmesi.
2478	6 Temmuz 1921	1 nci Grup Komutanı İzzettin Bey'in; 3 ncü Kafkas Tümeni Komutanlığı'na, düşmanın Bursa cephesinden Eskişehir istikametinde yapacağı harekâtta kullanacağı bütün kuvvetlerin 1 nci Grup tarafından belirlenmesini isteyen emri.
2479	8 Temmuz 1921	Fevzi Paşa'nın, Doğu Cephesi Komutanlığı'na, batıda savaş durumunun Eskişehir ve Kütahya bölgesine kayması üzerine Batı ve Güney Cephelerinin "Batı Cephesi" adı altında birleştiğini bildiren emri.
2480	8 Temmuz 1921	3 ncü Grup Komutanı Mehmet Arif Bey'in, 41 nci Tümen Komutanlığı'na, 4, 24 ve 41 nci Tümenlerin kesin savunma hatlarını bildiren emri.
2481	11 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, düşmanın ileri harekâtı karşısında yapılacak fedakârlıklar hakkında yazdığı moral yazısı.
2482	12 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın Genelkurmay Başkanlığı ve diğer makamla-

NO :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
		ra, düşmanın o günkü faaliyetleriyle ilgili verdiği öğlen raporu.
2483	12 Temmuz 1921	İsmet Paşa'nın, 12.7.1921 öğleden sonra Harmancık'tan Tavşanlı'ya düşman ileri hareketinin başladığını ve bu durum karşısında grupların alacağı vaziyetlerle ilgili cephe emri.
2484	13 Temmuz 1921	4 ncü Grup Komutanı'nın grubun ilerlemekte olduğu hatları ve bu hatlardaki birliklerimizin durumuyla ilgili 3 ncü Kafkas Tümeni'ne yazdığı cephe emri.
2485	14/15 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, Karaçal'da bulunan 3 ncü Kafkas Tümeni'nin 4 ncü Grup emrine verildiğini, grubun Nasuhçal-Karaçal hattını müdafaa edeceğine dair 4 ncü Grup'a verdiği cephe emri.
2486	15 Temmuz 1921	İsmet Paşa'nın Bursa cephesindeki düşmanın durumunu bildirmek amacıyla Genelkurmay Başkanlığı'na, 5 nci Grup'a ve diğer makamlara yazdığı akşam raporu.
2487	15 Temmuz 1921	İsmet Paşa'nın Mustafa Kemal Paşa'ya cephedeki kuvvet durumunu bildiren raporu.
2488	15 Temmuz 1921	12 nci Grup Komutanı Halit Bey'in, düşmanın Sarıca Ova'yı işgal ettikten sonra kuzeye doğru yürüyüşe geçtiğinden başka bir bilgileri olmadığını ve bu durum

NO :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
		karşısında birliklerin bulunduğu hatları bildiren grup emri.
2489	16 Temmuz 1921	Batı Cephesi Kumandanı'nın 1, 3, 4, 5, 12 nci Gruplara düşmanın Seyitgazi'ye hakim olduğu, bu nedenle ordunun bütün kuvvetlerini toplayarak düşmanla çatışmaya gireceğini bildiren cephe emri.
2490	17 Temmuz 1921	Genelkurmay Başkan Vekili Fevzi Paşa'nın, düşmanın Nasuhçal'a yaptığı taarruz nedeniyle buradaki birliklerini Kaltak Dağ ve Kabakdede hattına alınması gerektiğini Mürettep Tümen Komutanlığı'na bildiren yazısı.
2491	17 Temmuz 1921	Fevzi Paşa'nın Kulaksız-Nasuhçal hattında bulunan 4 ncü Grup'un düşman karşısında bulunduğu bölgeleri terke mecbur kaldığını Mürettep Kolordu ve Batı Cephesi'ne bildiren yazısı.
2492	18 Temmuz 1921	Süvari Grubu Komutanı'nın, Batı Cephesi ve 2, 3, 4 ncü Grup Komutanlıklarına Süvari Grubu'nun genel durumu hakkında verdiği bilgi.
2493	18 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı'nın, düşmanın batıya yöneldiği, burada toplanıp yeni bir harekâta hazırlandığını bu nedenle grupların müdafaa edeceği hatları ve alacakları vaziyetleri belirten cephe emri.
2494	18 Temmuz 1921	İsmet Paşa'nın, Mustafa Kemal Paşa'ya 12 nci Grup

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
		Cephesi'nde muharebenin başladığını bildiren yazısı.
2495	18 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı'nın, Mustafa Kemal Paşa'ya muharebenin, Ilgaz Boğazı'nda sürdüğünü bildiren yazısı.
2496	18/19 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın 1, 3, 4, 12 nci Gruplara, muharebe sırasında savunacakları hatları bildiren emri.
2497	19 Temmuz 1921	12 Grup Komutanı Halit Bey'in TBMM Başkanlığı'na, devam etmekte olan muharebede kendisinin ve maiyetinin moral durumunun iyi olduğunu bildiren yazısı.
2498	19 Temmuz 1921	3 ncü Grup Komutanı Mehmet Arif Bey'in, Genelkurmay Başkanlığı'na, düşmanın Kızılinler'den Eskişehir'e ilerlemekte olduğunu bildiren yazısı.
2499	19 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, her grubun kendi bulunduğu bölgeyi müdafaa edeceğine dair 12 nci ve 5 nci Grup Komutanlıklarına verdiği emir.
2500	19 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, Genelkurmay Başkanlığı'na Ilgaz Boğazı'ndaki muharebe ve bu muharebedeki grupların durumlarıyla ilgili verdiği harp raporu.
2501	20 Temmuz 1921	4 ncü Grup Komutanı'nın, düşmanın Supurd sırtlarını işgal ettiğini, diğer grupların durumlarıyla kendi grubunun

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
		savunacağı hatları bildiren grup emri.
2502	20 Temmuz 1921	1 nci Grup Komutanı'nın, ordunun başlatacağı kesin muharebede savunacağı hatları ve alacağı vaziyeti bildiren grup emri.
2503	20 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın TBMM Başkanı Mustafa Kemal Paşa'ya, düşmanın Eskişehir ve Kızılinler'e ilerlediğine dair verdiği bilgi.
2504	20 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın 12 nci ve 5 nci Grup Komutanlıklarına 21 Temmuz'da başlayacak olan kesin çarpışmalar sırasında bu grupların alacakları vaziyeti bildiren emri.
2505	20 Temmuz 1921	11 nci Tümen Komutanı Ali Hikmet Bey'in, İsmet Paşa'ya düşmanın 12 nci Grup mıntıkasına yaptığı taarruzda ele geçirdiği tepelerin karşı bir taarruzla geri alındığını bildiren yazısı.
2506	20 Temmuz 1921	3 ncü Grup Komutanı'nın, Batı Cephesi Komutanı'na grubun genel durumuyla ilgili raporu.
2507	20 Temmuz 1921	12 nci Grup Komutanı'nın 8, 11 ve 57 nci Tümenlere grup hattının nasıl müdafaa edileceği hakkındaki emri.
2508	21 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın 3 ncü Kafkas Tümeni Komutanı'na, bu

NO :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
		tümenin, 5 nci Grup emrine verildiğine dair emri.
2509	21 Temmuz 1921	TBMM Başkanı Mustafa Kemal Paşa'nın, İsmet Paşa'ya Kırgız Dağı'na kadar ilerleyen düşmanın büyük bir tehlike olduğunu, bu düşmanın bir an önce yok edilmesi gerektiğini bildiren yazısı.
2510	21 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, 5 nci ve 12 nci Grup Komutanlıklarının 22 Temmuz'da başlıyacak muharebede tutacakları hatları bildiren emri.
2511	21 Temmuz 1921	İsmet Paşa'nın, 3 ve 4 ncü Grup Komutanlıklarına, 3 ncü Grup'un Alpu etrafına, 4 ncü Grup'un ise Alpu güneyine yerleştirileceğini, bu nedenle gereken tedbirlerin alınmasını bildiren emri.
2512	21/22 Temmuz 1921	4 ncü Grup Komutanı'nın yapılan harekâtın başarısızlıkla sonuçlanması nedeniyle, birliklerin derhal toplanma noktalarına gidip yeniden düzene sokulacaklarına dair verdiği grup emri.
2513	22 Temmuz 1921	Genelkurmay Başkan Vekili Fevzi Paşa'nın, Batı Cephesi'ne yazdığı "İsmet Paşa'nın kati muharebe kabul etmeme" fikrine katıldığını bildiren telgrafı.
2514	22 Temmuz 1921	Genelkurmay Başkan Vekili Fevzi Paşa'nın, Mürettep Tümen Komutanlığı'na Batı Cephesi birliklerinin Eskişehir

NO :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
		kuzeyine alındığını bildiren telgrafı.
2515	22 Temmuz 1921	Fevzi Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanı'na, Batı Cephesinin sağ ve sol kanatlarının 21 Temmuz akşamından sonraki durumunu bildiren raporu.
2516	22 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, 12 nci Grup Komutanlığı'na yazdığı, ordunun Sakarya gerisinde yürüyüşü hakkındaki emir.
2517	22 Temmuz 1921	5 nci Süvari Grup Komutanı'nın, 12 nci Grup Komutanı'na düşmanın Seyitgazi-Mahmudiye yönündeki harekâtı karşısında durumlarını bildiren grup emri.
2518	22 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı'nın, Batı Cephesi'nin durumu hakkında Genelkurmay Başkanlığı'na verdiği akşam raporu.
2519	23 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı'nın, grupların savunacakları hatları belirtilen cephe emri.
2520	23 Temmuz 1921	5 nci Grup Komutanı'nın, 3 ncü Kafkas Tümeni'ne, geceleri yanılmaların önlenmesi için belirtilen parolanın kullanılması için verdiği grup emri.
2521	23 Temmuz 1921	12 nci Grup Komutanı Halit Bey'in, diğer grupların ve kendi grubunun bulunduğu durumla ilgili grup emri.
2522	23 Temmuz 1921	12 nci Grup Komutanı'nın grubuna verdiği, düşmanın yenilgiye uğratıldığı ve

NO :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
		daha da büyük başarılar kazanacağına dair moral tamimi.
2523	24 Temmuz 1921	Genelkurmay Başkan Vekili'nin, Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya yazdığı, TBMM'nin Kayseri'ye nakliyle ilgili karar yazısı.
2524	24 Temmuz 1921	Genelkurmay Başkan Vekili Fevzi Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanı'na, Batı Cephesi ve Mürettep Kolordu mıntıkalarının sınırı ile ilgili yazısı.
2525	25 Temmuz 1921	5 nci Süvari Grubu Komutanı Fahreddin Bey'in, 3 ncü Kafkas Tümeni Komutanı'na düşmanın Hamidiye-Mecidiye Çiftliği istikametinde harekete başladığını bildiren grup emri.
2526	25 Temmuz 1921	5 nci Kafkas Grubu Komutanı'nın, 3 ncü Süvari Tümen Komutanı'na, Hamidiye'den ilerlemekte olan düşmana karşı yapılacak harekât hakkında verdiği bilgi.
2527	25 Temmuz 1921	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, 1 nci Grup Komutanı'na, bir düşman harekâtı sırasında 1, 3, 4 ve 12 nci Grupların tutacakları hatları bildiren emri.
2528	1 Ağustos 1921	Batı Cephesi Komutanı namına Naci Bey'n yazdığı 21 Temmuz muharebesinin bir özeti ve 20 Temmuz'da Batı Cephesi'ndeki grupların vaziyetini belirten özeti.

BELGELER

Belge No : 2477

A	1-62821
D	6.
F	71.

[redacted]

بحر امری :

١ — دشمن ازمیت جوانده‌کی قطعاتی چهره‌ده تقل ایتکده اولدیغی تخمین ایدیلیور. آقچی‌مغازه‌لری طرفندن ٢٤-٦-٧٧ ده بوسه — صدانیه یولی اوزرنده ازمیتده‌کی مغیا وقت منسوب بر نفر اسیر ایلمشدر. کذا مذکور منطقه‌ده چاتیه استاسیونه هرکم دشمن قطعاتی بولاداه اوزرندم عشاده استقامتده موجود ایلمکده‌در. دشمن یقینده چهره‌ده تعرضه انتظار ایتمکده‌در.

٢ — غوبلر و ٦ نجی قوه آقچی مغازه‌لری بودجاتی منطقه‌لرده دشمن کرلیزده اجرای فعالیت ایتمکده اوزره تحرک ایدیلمکده‌در:

آ — برنجی غوبه آقچی مغازه‌لری کشفدر آدره‌دن ایله بوسه آره‌سنده.

ب — آقچی غوبه اوخیالی ایله منطقه‌سنده‌کی بوسه ایله آپولیوندکی آره‌سنده موجود استقامتنه، کوردوسدکی آدرحمان — صالحلی استقامتنه. کدوسده‌کی عشاده — آلاشهر آره‌سنده. آقچی غوبه‌سی مغازه‌لری یاتاقدرجه شلته کچیریلمکده عشاده حفظه دخولدر.

٣ — آقچی مغازه‌لری بالخاصه دشمن تقلیه قوللرینه منفرد و بولرینه التحاق خطلرینه ماسه‌دخر کوردو و توللرینه تعرض ایتمکدرلر.

٤ — آقچی مغازه‌لری فعالیتی اثنا‌سنده دشمن تعرض ایدیلدیکی حالده آکلاشیلمسه کرلیزده آتیه فعالیتلر کاز زیاده آرتدیلمیسی مخصوصده مغازه‌لرینه نقدجی جلب ایلمکدر.

٥ — مغازه‌لری اجرا اتدکم عملیه جز آلمه مخصوصده عمیق و دوقوقلرل طرقندم اخاذ تدابیر ایجابنی رجا ایدرم.

٦ — مغازه‌لری زیاده حرکتی، حرکت استقامتلری و بدرینی نجه فعالیتی بلدیرمکدر.

٧ — ٢، ٤، ٢٠، ٢٤ نجی غوبلر طرفندن تقلیه‌یه مقابل اجرا چه‌ده‌لری یاپیلمشدر.

غرب چه‌ده‌لری قومندانی
عصمت

Eskişehir

25/26.6.37 (25/26.6.1921)

Erkân-ı harbiyye-i umumiyye Riyâsetine
(Genelkurmay Başkanlığına)

Cephe Emri :

1. Düşmanın İzmit civarındaki kıtaâtını (birliklerini) cephemize nakletmekte olduğu tahmin ediliyor. Akıncı Müfrezelerimiz tarafından 23.6.37'de Bursa-Mudanya yolu üzerinde İzmit'deki Manisa Fırkası'na (Tümeni'ne) mensup bir nefer esir edilmiştir. Keza Menderes mıntıkasında Burhaniye İstasyonu'na her gün düşman kıtaâtı Buldan üzerinden Uşak istikametine sevk edilmektedir. Düşmanın yakında cephemize, bir taarruzuna intizâr etmek (beklemek) lâzımdır.

2. Gruplar ve 6 ncı Fırka Akıncı Müfrezeleri ber-vech-i âtî (aşağıda olduğu gibi) mıntıkalarında düşmanın gerilerinde icrâ-yı fa'âliyyet etmek üzere tahrik edilecektir (yola çıkarılacaktır) :

a. Birinci Grub Akıncı Müfrezeleri keşfden Aksu ile Bursa arasına

b. Üçüncü Grub'un Orhaneli mıntıkasındakiler Bursa ile Apuliyont gölü arasında Susğırlık istikametine, Gürdestekiler, Akhisar, Salihli istikametlerine Gürdestekiler Uşak-Alaşehir arasına Altıncı Fırka'nın müfrezeleri Banaz Deresi şimâline (kuzeyine) geçirilerek Uşak hattına doğru.

3. Akıncı Müfrezeleri bilhassa düşmanın nakliye kollarına münferid (tek tek) karakollarına, telgraf hatlarına, şimendifer (demir yolu) köprü ve tünellerine taarruz etmelidirler.

4. Akıncı Müfrezelerin fa'âliyyeti esnasında düşmanın taarruz için ileri hareketi anlaşılırsa gerilerde akın fa'âliyyetinin daha ziyade artırılması hususunda müfreze kumandanlarının nazar-ı dikkati celb edilmelidir.

5. Müfrezelerin icrââtından sür'atle haber almak hususunda grub ve fırka kumandanları tarafından ittihâz-ı tedâbir edilmesini (tedbirlerin alınmasını) rica ederim.

6. Müfrezelerin zaman-ı hareketi (hareket zamanı) hareket istikametleri ve beherinin (herbirinin) netice-i fa'âliyyeti (hareket sonucu) bildirilmelidir.

7. 1, 3, 4, 12 nci Grublar Kumandanlıklarına ve berây-ı ma'lûmât (bilgi için) Erkân-ı harbiyye-i umumiyye Riyaseti'ne yazılmıştır.

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı
İsmet

26 minh (de)
1. Şube 1342

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1015

Dosya No : 4-9

Fihrist No : 71

قافقاس نرنه‌سی قوماندانلغی

N	2865
D	2
F	15

رسم مقتضی مخابره قیلنور

۱ - دشمن روسه‌نك استحكام استفاده‌سی ایچون قدرت موضع مستحفظه‌سنده قصه‌ی بوغوغه‌لر وقفه‌لر ویرمك ایچون جماعت بدرخه‌دیه علیه سوقه‌لنه‌جك بولنان قوتلرنی یالنز دمیرداغ جبهه‌سنده محور نقطه‌لرنده یاغیز اخلاط کیمسه‌لر قوتلرینه جیلاوه‌نه ایصرغانلی حمیه آلنجه توقاری آبودلی ایکیلرینی خطه‌نه جلب ایدرك موضع محاربه‌سی ویره‌جکدر.

۲ - ایچی‌سواری فرقه‌سی ۲/۶/۲۷ تاریخ بعیدن ایتبارن بدرخه‌دیه علیه‌نه سوقه‌لنه‌جك قوتلرنی مزید والیمی دلغنج وبالخاصه آقصو بوغازنده‌کی کیمسه‌لرنی قلب وقتیله ورماه قازاندقدنه صوکره ایکیلرینه تابع بلی منطقه‌سنه اوبرنجی فرقه‌نی توجه آبودلی صولخاغه چکیلدیکدر.

۳ - بدرخه‌دیه علیه‌نه سوقه‌لنه‌جك قوتلرنی تحکیمی توسیع ایدرك آلنجه موضعلری تحکیمی توسیع ایدرك ارتباط تأسیسی ایکیلرینی - توقاری آبودلی غرب جبهه‌سنده بولونان ۱۱ نجی فرقه‌نك بقیه‌سی ایله وقوتینه جیلاوه‌نه خطه‌نك ۶۸ نجی امرینه آتوجقدر.

۴ - ۱۱ نجی فرقه بیرآبودی ویرمه‌لری تاریخه ۷/۷/۲۷ ده ایکیلرینه منطقه‌سنه نقل ایدرك ایکیلرینی - توقاری آبودلی غرب جبهه‌سنده قاشی تحکیم ایده‌جك وبیرآبودی بوغازنی ایکیلرینی موضع محاربه‌سی ویره‌جك وآلنجه موضعلرنه چیکیله‌جك بدرخه‌دیه قوتلرینی ایکیلرینه خطه‌نه محابه ایده‌جکدر.

۵ - ۴۲ نجی فرقه جیلاوه‌نه بولنان ۶۸ نجی آلای ویرمه‌لری بدرخه‌دیه علیه‌نه کوندریلیه‌جك آقچه‌یکار منطقه‌سنه نقل ایده‌رك جیلاوه‌نه قیونه‌نه قربه‌نه خطه‌نی تحکیم ایده‌جك. دیر خطه بوآبودی بدرخه‌دیه فرقه امرنه اوارده ایدرك موضع محاربه‌سی ویره‌جکدر. آبودی دشمنك ایدرك حرکتی باشلاندیغی بدرخه‌دیه کوره‌جکدر.

۶ - ۱۱ نجی فرقه بیرآبودی ساده بیرمحرا ویرمه‌لری موقعلرنده منطقه‌سنه کمه‌جك قوتلرك یاغیز اخلاط کیمسه‌لر زیوادره‌سی خطه‌نه ایدرك موضع محاربه‌سی ایده‌جکدر. سکره دره‌سیله زیوادره‌سی آره‌سی جهتده تحکیم ایدیله‌جکدر.

۷ - ۶۱ نجی فرقه جیلاوه‌نه تأسیس ایتمه اولدیغی تقدیرده خطی جاملیه ترك ایده‌جکدر.

۸ - استحصالات وزارتی تحکیمی درحال اکمال ایدیله‌جکدر. تقدیرده بدرخه‌دیه غرب تکمل قوتیله بدرخه‌دیه علیه‌نه مذکور خطه‌نه محابه خطه‌ده‌کی مقدر بولنه‌جقدر. اشو امرده ذکر ایدیلان موضعلر تحکیماتی اساسی حوزه‌سنده اکمال وتوسیع اولنه‌جقدر.

اشو ایدرك خطه طوپچی وسائر استحصالاتی ایچون آیرجه تنظیمات بولونمه‌جقدر.

بدرخه‌دیه قوماندانی

عسکر

ارکان حرب ۷/۷

Üçüncü Kafkas Fırkası (Tümeni) Kumandanlığı Erkân-ı harbiyyesi (Kurmaylığı)
Şube
1
Hususi
Umumi
Şifre

Üçüncü Kafkas Fırkası (Tümeni) Kumandanı Miralay (Albay) Nuri Bey tarafından

Erzurum

6 Temmuz 337 (6 Temmuz 1921)

3. Fırka Kafkas Kumandanlığına
(3. Kafkas Tümeni Kumandanlığına)

Grub Emri :

1. Düşmanın Bursa cephesinden Eskişehir istikametinde yapacağı taarruzda mevzi-i müstahzâra (hazırlanmış mevzie) kadar fazla yorgunluğa ve telefâta düçarr etmek ve hassaten (özellikle) Birinci Grub aleyhine sevk edeceği bütün kuvvetlerini yayılmaya ve meydana çıkarmaya mecbur etmek maksadıyla Birinci Grub Yağızahlat Gediği Koyuntepe-Çıplaktepe-Isırganlı-Hamidiye-Alınca-Yukarıarmutlu-Eriklitepesi hattında ciddî ileri mevzi' muharebâtı (muharebeleri) verecektir.

2. Üçüncü Süvari Fırkası 30.6.37 tarihinde tebliğ edilen bir numrolu grub emri mucibince (gereğince) hareket ederek Mezid Vadisi dahilinde ve bilhassa Aksu Boğazı'nda mümkün olduğu kadar düşmanı tevkif (durdurup) ve zaman kazandıktan sonra Eriklitepe-Bağbeli mıntıkasında On Birinci Fırka'dan bulunacak alayın sol cenahına (kanadına) çekilecektir.

3. Birinci Fırka bir numrolu grub emri mûcibince hareket edecek ve Alınca mevzileri tahkîmâtını tevsî' ederek (genişleterek) Eriklitepesi-Yukarıarmutlu garb (batı) sırtlarında bulunacak 11 nci Fırka müfrezesiyle irtibât tes'îs edecek (kuracak) ve Türbetepe-Koyuntepe-Çıplaktepe hattındaki 68 nci Alay'ı emrine alacaktır.

4. 11 nci Fırka bir alay ve bir sahra bataryasını yarın 7.7.37'de Eriklitepe mıntıkasına naklederek Eriklitepesi Yukarıarmutlu sırtlarını Mezid Vadisi'ne karşı tahkîm edecek ve bu alay bu hatta ileri mevzi' muhârebesi verecek ve Alaca mevzilerinden çekilecek Birinci Fırka kıtaâtını (birliklerini) Eriklitepe hattında himâye edecektir.

5. 23 ncü Fırka Çepni'de bulunan 68 nci Alay ve bir cebel (dağ) bataryasını hemen Günyarık-Akçapınar mıntıkasına naklederek Çıplaktepe-Koyuntepe Türbetepe hattını tahkîm edecek ve bu hatta bu alay Birinci Fırka emrinde olarak ileri mevzi' muhârebesi verecektir. Alay düşmanın ileri hareketine başlayınca Birinci Fırka emrine girecektir.

6. 61 nci Fırka bir alay piyade bir sahra ve bir cebel bataryası ve Yenişehir mıntıkasına gelecek kuvvetlerle Yağızahlat Gediği Ziva deresi hattında ileri mevzi' muhârebesi edecektir. Söğüd deresiyle Ziva deresi arası hemen tahkîm edilmelidir.

7. 61 nci Fırka Çıplaktepe'ye te'sîs etmiş olduğu telefon hattı haliyle terk edecektir.

8. İstihzârât-ı lâzıme (gerekli hazırlıklar) kâfî derece ikmâl edildiği takdirde Birinci Grub tekmîl (bütün) kuvvetiyle birinci maddede mezkûr (adı geçen) hatta muhârebe-i kat'iyye (kesin çarpışma) vermesi mukarrer bulunduğundan (kararlaştırılmış olduğundan) işbu emirde zikredilen ileri mevziin tahkimâtı esaslı surette ikmâl ve tevzi' olunacaktır.

İşbu ileri hatta topçu vesair istihzârâtı için ayrıca teblîgatta (bildiride) bulunulacaktır.

Birinci Grub Kumandanı
İzzettin

Erkân-ı harbe
1.Şube 7 minh (de)

Arşiv No : 6/2865

Klâsör No : 1199

Dosya No : 2-4

Fihrist No : 15

Zata mahsusdur (kişiye özeldir) 8.7.37 (8.7.1921)
Şifre

Şark (Doğu) Cephesi Kumandanlığına

C (Cevap) : 7.7.37 şifreye :

Garbda vaziyyet-i harbiyyesinin (savaş durumunun) Eskişehir ve Kütahya havalisinde temerküz etmesi (toplanması) üzerine cephedeki kıtaâtın (birliklerin) bir emr ve kumandaya tâbi olması zarûreti hissedilerek Garb ve Cenûb (Güney) Cepheleri Garb Cephesi nâmı altında tevhîd edilmiş (birleştirilmiş) ve fakat düşmanı iğfâl (yanıltma) maksadıyla Cenûb Cephesi nâmı muhâfaza olunmuştur.

Eskişehir mıntıkasında (bölgesinde) beş piyade ve bir süvari fırkasından (tümeninden) mürekkeb (oluşan) Birinci ve Kütahya mıntıkasında üçer piyade ve birer süvari fırkasından mürekkeb Üçüncü ve Dördüncü Grublar ile Afyon havalisinde iki piyade fırkası ve bir süvari livâsından (tugayından) mürekkeb On İkinci Grub vardır. Bundan başka Eskişehir ve cenûbunda cephe emrinde bir piyade ve bir süvari fırkasıyla kezâ cepheye merbût (bağlı) olmak üzere Dinar ve havalisinde diğer bir piyade fırkası mevcuttur. İzmit harekâtını cem'an (toplam) bir fırka kuvvetinde olan Müretteb Kolordu kıtaâtı icrâ etmiştir. Mezkûr (adı geçen) kolorduya Köprülülü Miralay (Albay) Kâzım Beyefendi kumanda etmektedir. Halen İzmit cephesinde Yunan kuvveti yoktur.

Bursa mıntıkasında düşmanın 3, 7, 10, 11. Piyade Fırkalarıyla ayrıca bir ilâ iki piyade ve bir süvari alayı ve Uşak, Dumlupınar, Çivril mıntıkasında 1, 2, 4, 5, 9, 12, 13. Piyade Fırkalarıyla dört alay süvari vardır. Ayrıca Ödemiş mıntıkasında bir piyade alayı bulunmakta ve Balıkesir-Manisa hattı üzerinde 15 nci Piyade Fırkası'nın mevcûdunu tahkik edilmekte (araştırılmakta) olduğunu arz ederim.

9.7.37 (9.7.1921)
İmza
Fevzi

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1016

Dosya No : 11-14

Fihrist No : 9

Harekât

327
2241

Kütahya
8.7.37 (8.7.1921)

Harekât
Kırk Birinci Fırka (Tümen) Kumandanlığına

1.7.37 tarih ve 282/2042 numrolu grub emrine zeyldir (ektir).

1. Üçüncü Grub müdâfaa-i kat'iyye hattı (kesin savunma hattı) : Çıplattepe-Hüsnübey tepesi-Arabdede-Yaylababa-Aytepe hattı olacaktır. Oyuktepe mümkün olduğu kadar uzun müddet elimizde bulunması pek ziyade faideli ve şâyân-ı arzu olan (arzu edilen) kuvvetli bir ileri mevzi' olarak bulunacaktır. Kayasivrisi-Gürlek hattı ileri mevzi' olarak müdâfaa edilecektir.

2. Müdâfaa-i kat'iyye hattında henüz tahkîmât yapılamayan (düşman hücumuna karşı sağlamlaştırılamayan) yerlerde tahkîmâta fa'âliyyetle devam edilecektir.

3. Tarassud mahallerinin (gözlem yerlerinin) bir noktada birleştirilmesi mahsûrdan (sakıncadan) sâlim (kurtulmuş) değildir. Muhtelif ihtimalât (ihtimaller) nazar-ı dikkate alınarak tarassud mevkileri ve endaht (atış) ihzarâtı da (hazırlıkları) da düşünülmelidir.

4. Fırkalar arasındaki hududlar ber-vech-i âtî (aşağıda olduğu gibi) tesbit edilmiştir.

41 nci Fırka ile 4 ncü Fırka hududu : Yaylababa şarkında (doğusundaki) Sarıtepe'dir. "Bu tepe Dördüncü Fırka'ya aittir." 4 ncü Fırka ile 24 ncü Fırka arasındaki hudud yokuş başından Pullar'a giden yolun geçtiği boyun noktasıdır ki burada Pullar'ın obaları vardır. Mezkûr (adı geçen) boyun noktası Dördüncü Fırka'ya aittir. Yirmi Dördüncü Fırka sağ cenâhıyla (kanadıyla) Gümüşdere Vadisi'ne kadar olan yamaçları setr ve müdâfaa edecek (kapatacak ve savunacak) ve Ova kısmının setri grubca te'mîn olunacaktır.

5. 4, 24, 41 nci Fırka Kumandanlıklarına ve grub topçu ve İstihkâm Kumandanlıklarına yazılmıştır.

Üçüncü Grub Kumandanı
Mehmet Arif

Belge No : 2480

Aslına mutâbıktır (uygundur)
1 nci Şube
8.7.37 8 minh (de)

Arşiv No : 6/2219

Klâsör No : 1244

Dosya No : 130-c.7

Fihrist No : 13

Belge No : 2481

X

Müstemleke bulunduğumuz cihetle bir defa daha ayrı bir hareketle bâtıl olduğumuz ve tarihçe geçmiş olan ayrılmaz bir parçası olduğumuz Anadolu'ya ve vatandaşlarımıza vatandaşlık ve zabıta ve ahlâk bakımından bir daha hatırlatılmak lüzumu görülmüş olmakla beraber, bu defa hükümet ve millet olarak bütün dünya ve bilhassa müttefiklerimiz nezdinde bir kere daha tecrübe edilmiş olan hakkımızın ve istiklâlimizin müdafaasına ait bir hareket olmak üzere bu defa bütün cihan ve milletlerden müstakil olarak yaşamak ve bütün cihan ve milletlerden müstakil olarak yaşamak ve bütün cihan ve milletlerden müstakil olarak yaşamak ve

SÛRET

Düşman bütün cephelerde bir defa daha ileri harekete başladı. Milletimiz ve tarihimiz huzurunda aylardan beri hazırladığımız vazifeyi zâbit ve nefer (subay ve er) hep beraber bir daha hatırlayalım. İnâyet-i hakkla (Allah'ın yardımıyla) düşmanı be-heme-hâl (hemen hemen) bozmaya ve bozgun düşmanın son neferini mahvedinceye kadar be-heme-hâl ta'kîb etmeye mecburuz.

Bu uğurda şehâdetin yüksek ve temiz hatmesine (sonucuna) nefer ve ordu kumandanı hepimizin müşterek olduğumuzu bütün cihâna göstereceğiz. Bunun semeresi (ürünü) olarak bütün cihân milletimizin ezelî ve ebedî olan hakk-ı istiklâline hürmet mecburiyetini duyacaktır. Arkadaşlar gelen muhârebe-i istiklâl (istiklâl muharebesi) seferinin netice-i kat'iyye (kesin sonuç) muhârebeleri olabilir. Bunu düşünerek vazifelerin en büyük azim ve şevkle ifâ edeceğiz ve aynı suretle ifâ ettireceğiz.

Garb (Batı) Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Dördüncü Grub Kumandanlığı
Harekât Şubesi
592
719

Çekürler
11.7.37 (11.7.1921)

Beşinci Kafkas Fırkası (Tümeni) Kumandanlığına

Düşmanın 10.7.37'den itibaren ileri harekâta başladığı hakkında Garb Cephesi Kumandanı Paşa Hazretlerinin emirleri aynen yazılmıştır.

Mündericâtının (içeriğinin) bütün efrâd ve zâbitâna ta'mîmini (dağıtılmasını) rica eder istiklâl-i millî (millî istiklâli) ve halâs-ı vatan (vatanın kurtarılması) uğrunda büyük bir şevk ve gayretle ifâ-yı vazife edilmesini (vazifenin yapılmasını) beklerim.

Dördüncü Grub Kumandanı
Miralay (Albay)
İmza (...)

Şube 1
47
Ta'mîm
Alaylara ve umûm merbûtâta (bütün bağlı birliklere) ta'mîm edildi.

Arşiv No : 6/1976
Klâsör No : 1213
Dosya No : 1-1
Fihrist No : 2

A	6/45
Ü	1
F	2-1

Şube

Karacahisar

12.7.37 (12.7.1921)

Zevâl (öğle) raporu

1. 8.40 evvelde (08.40) düşman Köprühisar'da İncirli istikametinde yürüyüşe geçmiştir. Müretteb Livâ (Tugay) zevâlde Bilecik'e muvâsalat etti (ulaştı). Dün 11.7.37 saat 11.00 evvelde (11.00) cadde boyunca süpürdü. Sülüklüdere yollarıyla Nazifpaşa istikametinde ilerleyen düşman bu gün yürüyüşüne devam etmiştir. Mezid Vadisi'nde bu gün düşman saat 09.30 evvelde (09.30) Tekedere şarkına (doğusuna) geçmemişti. Dün öğleden sonra Domaniç şosesinde ve Tekedere garbındaki (batısında) Ballıköy garb sırtlarını işgal eden bir tabur piyade iki makineli tüfeng ve iki cebel (dağ) topundan mürekkeb düşmanın Domaniç istikametinde ilerlediği hakkında bir ma'lûmât yoktur. Nilüfer, Atranos Vadilerinde Soğukpınar-Sarıyer hattına kadar düşmanla temas olmamıştır.

2. Orhaneli mıntıkasında saat 11.00 evvelde (11.00) düşman Okçular-Harmancık hattında görülmüştür. Saat 1.30 sonrada (13.30) bir bölük süvari ve bir alay kadar piyadesinin Nusretler-Derbent istikametinde ilerlediği ve Harmancık'ta süvari ve piyadesinin de emniyet tertîbâtıyla şarka doğru ilerlediği bildirilmiştir. Setr (örtme) müfrezesi henüz Ballısaray civarında.

3. Gediz cephesinde bir düşman fırkası (tümeni) Çeltikçi-Dainler hattına doğru açılmış vaziyette ilerlemektedir. Diğer bir fırka da Vakfdan Erdoğmuş istikametinde yürüyor. Birinci Süvari Fırkası Gediz şimâlinde (kuzeyinde) İdiş civarındadır.

4. Küçük Aslıhanlar'da şoseyi ta'kîben şimâle doğru ilerlemekte olan düşman piyade fırkası saat 03.00 sonrada (15.00) kolbaşılarıyla Akburun'a ve üç alay kadar tahmin edilen süvari kuvveti Hamurköy' den fırkamızın sol cenâhına (kanadına) icrâ-yı te'sîr etmiş ve mezkûr (belirtilen) saatte Cirlaymak ta'bîr-i diğerle (diğer bir deyişle) "Ulucak" hattına muvâsalat etmiştir (varmıştır). Süvari fırkamız Kurtköyü Muradhanlar mıntıkasında düşmanla temastadır. Adatepe-Kurtköyü yoluyla hemen garbındaki Aypa Vadisi' nde düşmanın bir fa'âliyyeti görülmemiştir.

5. Sinantepe istikametinde ilerleyen fırka yürüyüşüne devam etmektedir. Gelendros-Dayılık mıntıkasında bulunan düşman fırkası bu sabah 09.30 evvelde (09.30) Başağaç üzerin-

Belge No : 2482

den caddeyi ta'kîben ilerlemeye başlamış ve saat 10.00 evvelde (10.00) kolbaşısı Haçan şimâline muvâsalat etmiştir. 11/12.7.37 gecesi düşmanın iki süvari bölüğü Ebirgüt Köy'ü nün ve bir süvari alayı da Kuruçay Vadisi' nin Sürgün Köy'ü nü işgal etmiştir.

6. Dinar mıntıkasında henüz öğle raporu alınmamıştır.

7. Saat 4.30 (okunamadı) Erkân-ı harbiyye-i umumiyye Riyaset' ne (Genelkurmay Başkanlığına) ve makamât-ı saireye (diğer makamlara) yazılmıştır.

Garb Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Arşiv No : 5/6165

Klâsör No : 1148

Dosya No : 1-1

Fihrist No : 2-1

Belge No : 2483

Belge No : 2483

Karacahisar
12.7.37 (12.7.1921)

Cephe Emri

Numro/3

1. 12.7.37 öğleden sonra Harmancık' tan Tavşanlı' ya düşman ileri harekete başlamış ve bir piyade fırkasıyla (tümeniyle) bir süvari fırkasından mürekkeb bir düşman kuvveti Aslıhanlar' dan Altıntaş istikametinde iki fırkadan ibaret bir düşman grubu da Savuran-Sinanpaşa hattından Afyonkarahisar'a doğru ileri yürüyüşe geçmiştir.

2. On Dördüncü Süvari Fırkası 12.7.37 ba'de-z-zevâl (öğleden sonra) Karsak mıntıkasına tahrîk edilmiştir (yola çıkarılmıştır). Kızılcaviran, Serviran, Aydan, Hamamderesi mıntıkasında bulunan On Beşinci Piyade Fırkası emrin vürûdunda (gelmesinde) Kütahya şimâl-i garbîsinde (kuzeybatısında) Ağzıören-Duaköy mıntıkasına hareketle bu hatta hemen tahkîmâta başlayacaktır.

On Dördüncü Süvari Fırkası' yla On Beşinci Piyade Fırkası' ndan ve meclis muhafız taburundan Miralay (Albay) Fahreddin Bey kumandasında Beşinci Grub teşkîl olunmuştur.

3. Yedinci Fırka bu gün "12.7.37" Gücenoluk "Yeniköy" Damlalı-İkizoluk mıntıkasına naklolunacak ve bildirilecektir.

4. 1, 3, 4 ncü Grublara telefonla, (x) 12 nci Grub' a şifreli telgrafla, (x) 15 nci Piyade Fırkası' na telefonla, Miralay Fahreddin Beyefendi' ye tahrîren (yazılı olarak) 12.7.37 saat 4 sonra (16.00) tebliğ kılınmıştır (bildirilmiştir).

İsmet

Bir sureti Baki Bey' e verildi.
C 12.7.37

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1068
Dosya No : 52-44
Fihrist No : 79

Belge No : 2484

[illegible]

[illegible]

[illegible]

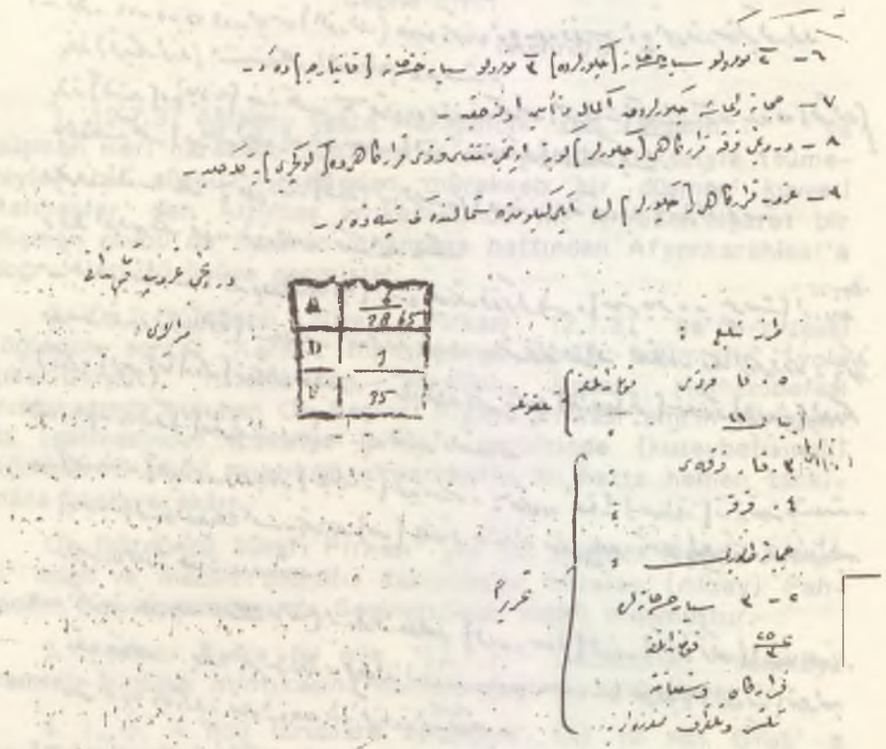

Numrosu	Çekürler
36	13.7.37 (13.7.1921)

3. Kafkas Fırkası (Tümeni) Kumandanlığına
Grub Emri (8)

1. Bu gün 13.7.37'de grub cephesinin "Altıntaş" cenûbunda (güneyinde) düşmanın üç piyade fırkasıyla (tümeniyle) üç alay kadar süvarisi görüldü. Bir fırka "Akpınarözü" istikametinden gelmiş "Altıntaş'a" ilerlemiştir.

Bir fırka "Genişler"den "Çaltepe" cenûbuna gelmiş saat 08.00 sonrada (20.00) bu fırkanın iki alayı "Altıntaş'a" girmiştir. Diğer bir fırka da "Hamurköy" Çay Vadisi'yle gelmiş "Beşkarışoyuk"dan şark-ı şimâlîye (kuzeydoğuya) "Akşehir-Sarıbeyli" istikametine gitmiştir. Üçüncü Grub mıntıkasında: Düşman saat 2.00 sonraya (14.00) kadar "Gedüs" şimâl-i şarkîsinde (kuzey doğusunda) "Derbend-Yongalıgedik" hattı şarkına (doğusuna) geçmemiştir. Bu hatta ilerleyen düşman kuvveti de doğru olarak tesbit edilememiştir.

On İkinci Grub mıntıkasında : Demir yolu ile "Tavşantepe" arasında iki düşman fırkası görülmüş ve "Susuzçakırtepe-Yenicemeşe" üzerinden ilerleyen düşman fırkası "Beyköyü'nü" işgal etmiş 57 nci Fırka topçuları bu düşman kuvvetini ateş altına almışlardır. Diğer bir düşman fırkası saat 06.30 sonrada (18.30) "Döğer'e" girmiş ve kısmen "Döğer" şark-ı şimâline ilerlemiş saat 08.00 sonraya (20.00) doğru düşman bir alayı ile "Peteroğlan Gediği" şimâlindeki "Oyuktepe" ilerlemeye başlamış ve "Peteroğlan Gediği'ne" taarruza geçmiştir. Burada piyade muhârebesi olmaktadır.

2. "Altıntaş'a giren düşman fırkası bir alayını "Çakırsaz" Köyü'ne sürmüş ve saat 5 sonradan (17.00) itibaren "Cindağına" karşı taarruza başlamıştır. "Çakırsaz" üzerinden ilerlemek isteyen düşman alayı "Cin" dağındaki müfrezemizin müessir (etkili) piyade, makineli ve topçu ateşleriyle tevkif edilmiş (durdurulmuş) ve üç yüzü mütecaviz (aşan) telefât (can kaybı) verdirmiştir.

3. İkinci Süvari Fırkası ile 135 nci Alay bu akşam ortalık karardıktan sonra "Gedüz-Malatya" uzun "Arancıköklü" istikametlerine çekileceklerdir. Bu kuvvet İkinci Süvari Fırkası Kumandanı emrindedir. Yarın 14.7.37 ale-s-sabah (sabaha

karşı) "Oyuntepe'ye" taarruz eden düşman alayının yan ve gerilerine taarruz edecek ve On İkinci Grub emrine girecektir.

4. Grub emrine verilen ve trenle gelmekte olan Üçüncü Kafkas Fırkası bir alay ile "Koyunçal-Yumruçal 'dahil'" mıntıkasına, bir alay ile "Yumruçal hariç" Maltepe-Yeşiltepe ve Taşlıtepe mıntıkasını işgal edecek ve diğer alay "Gökçeri" civarında ihtiyatta kalacaktır. Fırka kumandanı gelinceye kadar Üçüncü Kafkas Fırkası kıtaâtı (birlikleri) vekâleten 11 nci Alay Kuandanı Kaymakam (Yarbay) Salih Bey tarafından sevk ve idare edilecektir. Dördüncü Fırka Grub emrine girmek üzre saat 07.30 sonrada (19.30) Kütahya'dan yürüyüşe başladı. "Ağalar" ile demir yolu arasındaki mıntıkada toplanacaktır.

5. 3 ncü Kafkas Fırkası müdafâa (savunma) mıntıkasında bulunan aşma tel hatlarından istifâde ile kendi kıtaâtı ve grub karargâhı arasında muhâbere te'sîs edecektir (kuracaktır). İcabeden yerlerde fırka telgraf takımı tarafından çekilecek kablolarla muhâbere merkezleri açılacaktır. Bu fırkanın telgraf bölüğü fırka müdâfaa mıntıkasındaki muhâbere vaz'iyyeti hakkında grub telgraf zâbitinden (subayından) îzâhât (bilgi) alınacaktır. Grub telgraf zâbiti de îcâbında yardım edecek ve bu gece emin bir muhâbere te'sîs edilmiş olacaktır.

6. 2 numrolu seyyar hastane "Çekürler'de" 3 numrolu seyyar hastane "Kaynarca"dadır.

7. Cephane ve iaşe Çekürler'den ikmâl ve te'mîn edilecektir.

8. Dördüncü Fıra Karargâhı "Çekürler" Köyü'ne Üçüncü Kafkas Fırkası Karargâhı da "Gökçeri"ye gelecektir.

9. Grub karargâhı "Çekürler"in iki kilometre şimâlindeki tepededir.

Dördüncü Grub Kumandanı
Miralay (Albay)

Tarz-ı tebliğ (dağıtım şekli) :
5.Ka (Kafkas) Fırkası Kumandanlığı'na
11.Piyade Alay Kumandanlığ'ına } Telefonla

3.Ka. Fırkası Kumandanlığ'ına
4.Fırka Kumandanlığı
Cephane Taburu
2-3 Seyyar hastanelere
25.Alay 3.Tabur Kumandanlığı'na
Karargâh ve şuabâta (şubelere)
Telsiz ve telgraf müfrezelerine } tahrîren

Arşiv No : 6/2865
Klâsör No : 1199
Dosya No : 1-3
Fihrist No : 35

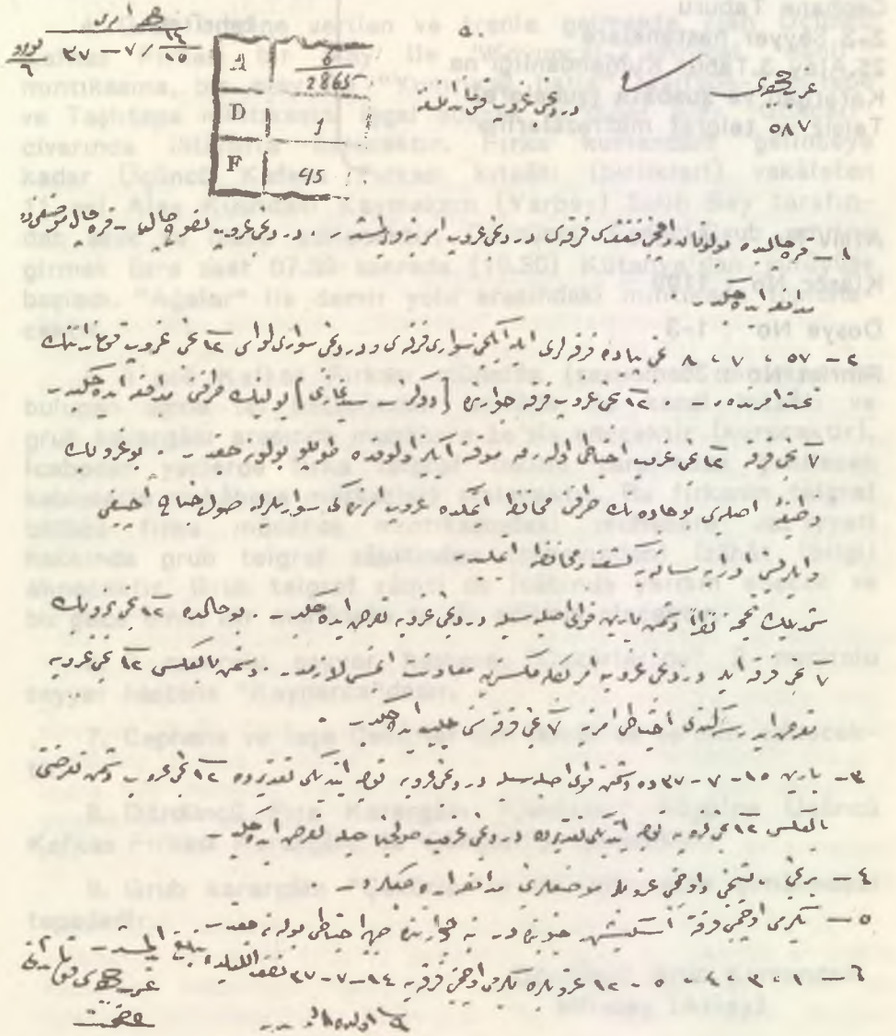

Garb Cephesi

587

Cephe Emri
14/15.7.37 (14/15.7.1921)

Numro
6

Dördüncü Grub Kumandanlığına

1. Karaçalı'da bulunan Üçüncü Kafkas Fırkası (Tümeni) Dördüncü Grub emrine verilmiştir. Dördüncü Grub Nasuhçal-Karaçal mevziinde müdâfaa edecektir.

2. 57, 7, 8 nci Piyade Fırkalarıyla İkinci Süvari Fırkası ve Dördüncü Süvari Livâsı (Tugayı) 12 Grub Kumandanı'nın taht-ı emrindedir (emri altındadır). 12 nci Grub Kırka civarında "Döğer-Seyitgazi" yolunun tarafeynini (iki yanını) müdâfaa edecektir. 7 nci Fırka 12 nci Grub ihtiyatı (yedeği) olarak muakkaten (geçici olarak) İkizoluk'ta toplu bulunacaktır. Bu grubun vazife-i asliyyesi (asıl görevi) bu caddenin tarafeynini muhâfaza etmekte grub emrindeki süvarilerle sol cenâh açığı (açık olan sol kanadını) ve ilerisini uzak mesafede keşf ve muhâfaza etmelidir.

Şimdilik tahmine nazaran düşman yarın kuva-yı asliyyesiyle (asıl kuvvetleriyle Dördüncü Grub'a taarruz edecektir. Bu hâlde 12 nci Grub'un 7 nci Fırka ile Dördüncü Grub'a emr beklemeksizin muâvenet (yardım) etmesi lâzımdır. Düşman bil'akis (tersine olarak) 12 nci Grub'a taarruz ederse kendi ihtiyatı emrine 7 nci Fırkası'nı celb edecektir.

3. Yarın 15.7.37'de düşman kuva-yı asliyyesiyle (asıl kuvvetleriyle) Dördüncü Grub'a taarruz ettiği takdirde 12 nci Grub düşman taarruzunu bil'akis 12 nci Grub'a taarruz ettiği takdirde Dördüncü Grub sol cenâhı ile taarruz edecektir.

4. Birinci, Beşinci ve Üçüncü Grublar mevzilerini müdâfaa edeceklerdir.

5. Yirmi Üçüncü Fırka Eskişehir cenûbundadır. Civarında cephe ihtiyatı bulunacaktır.

6. 1, 3, 4, 5, 12 nci Grublara Yirmi Üçüncü Fırka'ya 14.7.37 nısf-ül-leyi (gece yarısı) tebliğ edilmiştir (bildirilmiştir).

Garb Cephesi Kumandanı
İsmet

Belge No : 2485

Saat 09.00 evvelde (09.00) alınmıştır.

Arşiv No : 6/2865

Klâsör No : 1199

Dosya No : 1-3

Fihrist No : 45

Belge No : 2486

A	5-6165
D	1.
F	21.

Akşam raporu

Karacahisar
15.7.37 (15.7.1921)

Beşinci Grub Kumandanlığına

1. Bursa cephesinde : Saat 6 sonraya (18.00) kadar düşmanın iki piyade alayı Yeniköy Deresi'nde bir alay piyade ile bir alay süvari Karaköy İstasyonu civarında toplanmıştır. Bu alaya tarafımızdan topçu ateşi açılmış ve düşman bir bataryası Karaköy İstasyonu civarında Hamidiye mevzimize otuz kadar mermi atmıştır. Pazarcık'daki düşman kuvvetinde bir fa'âliyyet görülmedi.

2. Süvari keşf kolu raporuna nazaran düşman bir alay süvarisi Tavşanlı şimâl istikametinde Domaniç cenubûndaki "Çok" Köyü'ne ve bir fırka (tümen) tahmin olunan süvarisi "Kırka'ya" gelmiştir. Saat 7 sonrada (19.00) düşmanın bir piyade fırkası kolbaşısıyla Başova'ya gelmiştir. Bu fırkanın arkasında ayrıca bir piyade alayı daha görülmüştür. Diğer bir piyade alayı Şahmelike vâsıl olmuştur (ulaşmıştır). Bir alay süvarisinin de Ucusivri'de görüldüğü bildirilmiştir.

3. Bir fırka tahmin olunan düşman kuvveti saat 6 sonradan (18.00) i'tibâren Çavdarhisar şimâlinde Hacıköy'den Susuzkaya istikametine ilerlemiş ve grub da Hacıköy şarkında Göynükviran hattında tevakkuf etmiştir (durmuştur).

4. Cin Dağı'ndan ilerleyen bir düşman piyade fırkası "Tusan" üzerinden Kulaksız hattına taarruz etmiş ve topçu ateşimizle dağıtılmış ve taarruzunu temâdî ettirmeyerek (uzatmayarak) "Tusan" civarında kalmıştır. Saat 9 sonrada (21.00) alınan ma'lûmâta nazaran bir düşman fırkası Kırkpınar üzerinden gelerek "Köse" girmiş ve Kızılcaören istikametinde ilerlemiştir.

5. Düşman bu gün fâik (üstün) kuvvetlerle "Kimilen" şimâlindeki Karakaya, Köroğlu Kalesi hattına taarruz etmiş ve pek kanlı muhârebeler olmuştur. Karakaya Tepesi'nin ziyaı (kaybedilmesi) ve düşmanın sol cenâhtan (kanattan) ihâtası (kuşatması) üzerine On İkinci Grub saat 2 sonradan (14.00) i'tibâren Karaçal, Kırka, Yağbasan hattına alınmıştır.

6. Müretteb Fırka bu gün Afyon şarkında iki alay kadar tahmin olunan düşmana taarruz etmiş ve birçok nukatta (nok-

Belge No : 2486

talarda) düşmanı ric'ata icbâr etmiştir (çekilmeye mecbur etmiştir). Alınan bir esir Birinci Fırka'ya mensubdur.

7. Dinar mıntıkasında sükûnet vardır. Bu gece fa'âliyyete başlayacaktır.

8. 14.7.37 (14.7.1921) saat 12 nısf-ül-leylde (gece yarısı yirmi dörtte) Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Riyaseti'ne (Genelkurmay Başkanlığı'na) ve makamâta (makamlara) yazılmıştır.

Garb Cephesi Kumandanı
İsmet

Mülâzım Necati Efendi'den
15 minh (de)
Saat 3 evvel (03 00)

Arşiv No : 5/6165

Klâsör No : 1148

Dosya No : 1-1

Fihrist No : 24

Belge No : 2487

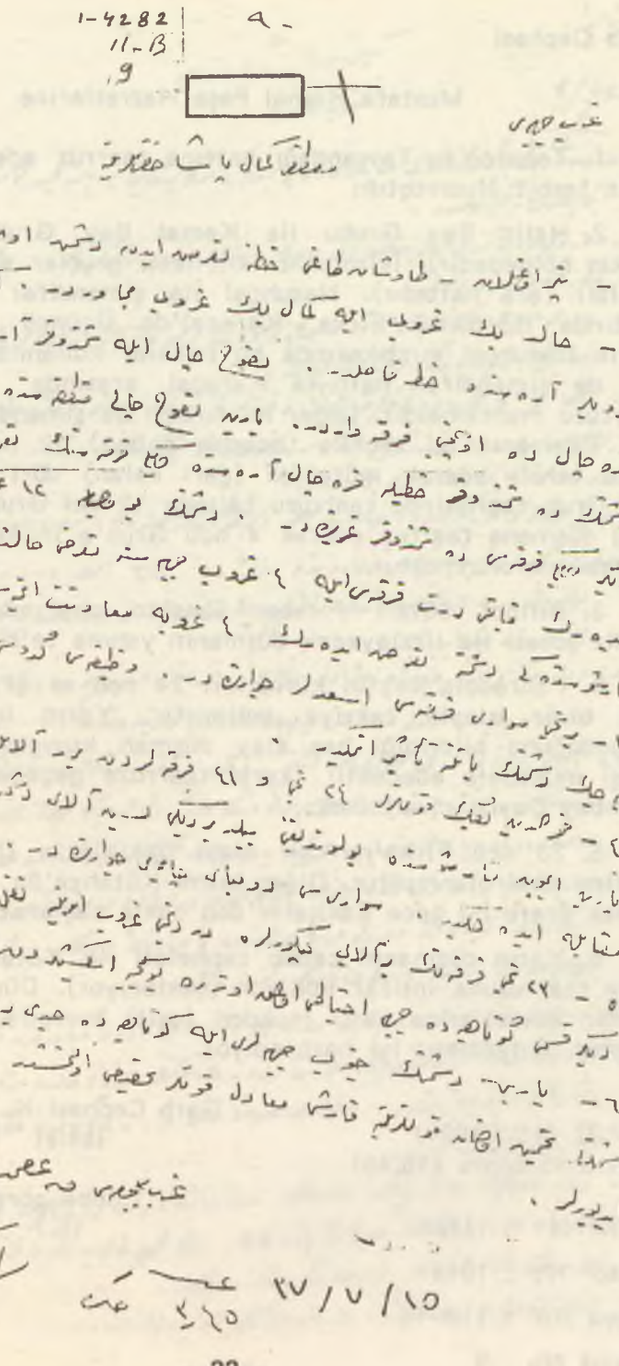

Belge No : 2487

Garb Cephesi

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

1. Teperoğlan-Tavşandağı hattına taarruz eden düşman üç fırka tesbit olunmuştur.

2. Halid Bey Grubu ile Kemal Bey Grubu mücavirdir (yakın bölgededir). İkizoluk-Erikli hattı grublar arasında hatt-ı fâsıldır (ara hattıdır). Nasuhçal ile şimendifer (demir yolu) arasında Dördüncü Fırka, Karaçal'da Üçüncü Fırka vardır. Yarın Nasuhçal mıntıkasında bu fırkalar kullanılabilir. Düşmanın da şimendifer hattıyla Karaçal arasında iki fırkasının taarruzu muhtemeldir. Diğer iki fırkası da şimendifer garbindedir. Düşmanın bu veçhile (bundan dolayı) 12 nci Grub'a bir fırka tahsîs ederek mütebâkî (geri kalan) dört fırkası ile 4 ncü Grub cephesinde taarruzu hâlinde 12 nci Grub'un karşısındaki düşmana taarruz ederek 4 ncü Grub'a muâvenet (yardım) etmesi emrolunmuştur.

3. Birinci Süvari Fırkası Esadlar civarındadır. Vazifesi Gediz şosesi ile ilerleyecek düşmanın yanına te'sîr etmekdir.

4. Fahreddin Bey'in kuvvetleri 24 ncü ve 41 nci Fırkalardan birer alayla takviye edilmiştir. Yarın için karşısında bulunduğunu bildirdiği beş alay düşman kuvvetinin taarruzuna karşı mukabele edecektir (karşı taarruza geçecektir). Süvarisi Dombay Çayırı civarındadır.

5. 23 ncü Fırka'nın bir alayı Çekürler'e Dördüncü Grub emrine nakl olunmuştur. Diğer kısmı Kütahya'da cephe ihtiyatı olmak üzere bu gece Eskişehir'den nakle başlanacaktır.

6. Yarın düşmanın cenûb cepheleri ile Kütahya'da Hayriyeye taarruzuna intizâr ediliyor (bekleniyor). Düşmanın tahmîn olunan kuvvetlerine karşı muaddil (eşit) kuvvetler tahsîs olunmuştur. Kıtaâtımız iyi harb ediyor.

Garb Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

15.7.37 (15.7.1921)
Saat 3.45 sonra (15.45)

1.Şube gördü.
15.7

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1016

Dosya No : 11B-15

Fihrist No : 9

Belge No : 2488

6/6320
9

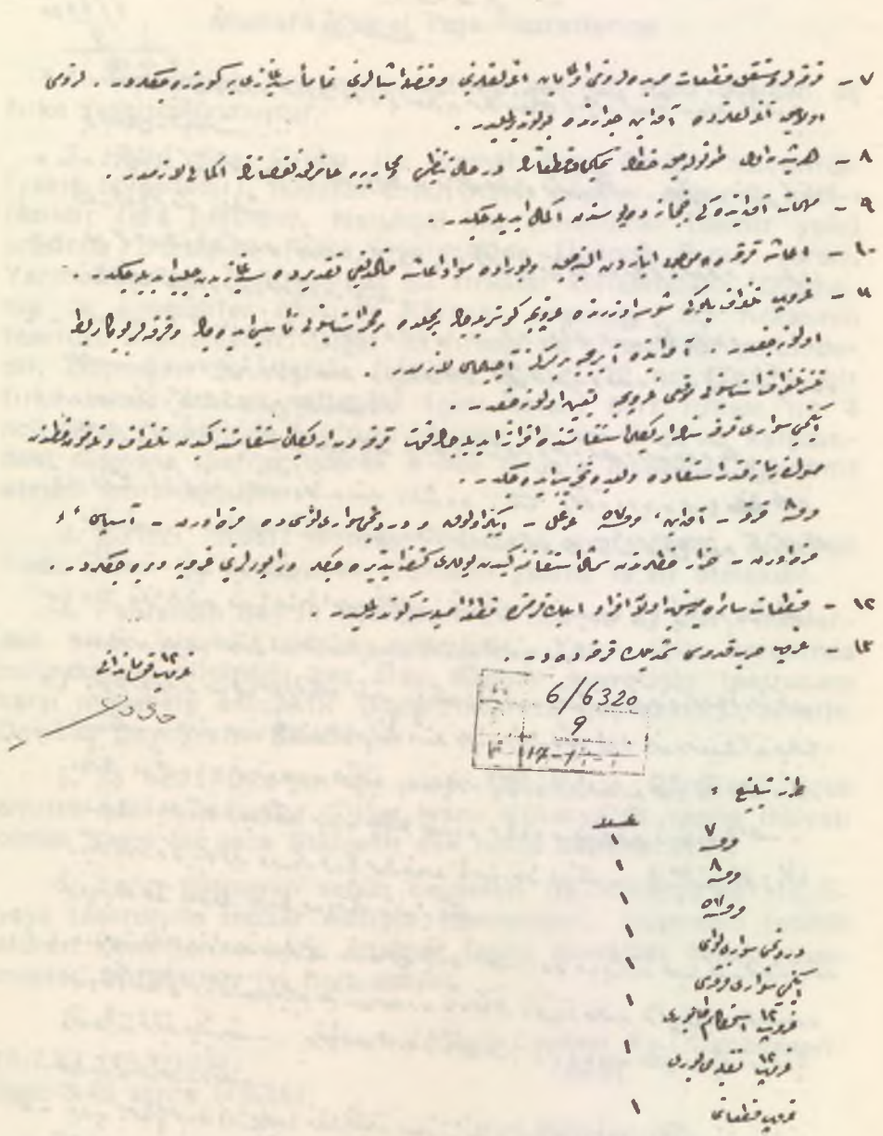

1 1 Kırkadan
Ş Kısım 15.7.37 (15.7.1921)

İkinci Süvari Fırkası
Grub Emri

1. Dün düşmanın bir piyade fırkası Sarıca Ova'yı işgal ile şimâl (kuzey) istikametinde yürüyüşe geçmiş olmasından başka düşman hakkında yeni bir ma'lûmât alınamamıştır.

2. Dördüncü Grub kendi sol cenâhı (kanadı) ile Nasuhçal-Karaçal hattında müdâfaa edecektir. Üçüncü Piyade Fırkası kemâ-fi-s-sâbık (şimdiye kadar olduğu gibi) mezkûr (adı geçen) grub emrinde bırakılmıştır.

3. 12 nci Grub'un vazife-i asliyyesi (asıl görevi) Döğer-Seyitgazi Caddesi'nin tarafeynini (iki tarafını) muhâfaza etmek ve düşmanın kuva-yı asliyyesiyle (asıl kuvvetleriyle) Dördüncü Grub'a taarruz ettiği takdirde mezkûr gruba muâvenet eylemektedir (yardım etmektedir).

4. 57, 7, 8 nci Piyade Fırkalarıyla İkinci Süvari Fırkası, Dördüncü Süvari Livâsı (Tugayı) 12 nci Grub nizâm-ı harbindedir(kuruluşundadır).Grub bu kuvvetlerden 8 ve 57 nci Fırkalar ile Döğer-Seyitgazi yolunun tarafeynini müdâfaa edecektir. 7 nci Fırka 12 nci Grub ihtiyatı olarak muvakkaten İkizoluk'ta toplu bulunacaktır.

12 nci Grub emrindeki süvarileriyle de cenâhları açığını ve ilerisini uzak mesafelere kadar keşf ve tarassud ettirecektir (gözetlettirecektir).

a. 57 nci Fırka Kırkaköy'ü ile Gırgıl şarkındaki deresi arasında ve 8 nci Fırka'da **1070** rakımlı tepede yarın sabah intizâr (bekleme) mevziinde bulunacaklardır. Led-al icab (gereğinde) işgal ve müdâfaa edilecek (savunulacak) mevâziin (mevzilerin) iskeleti ve sûret-i işgali kumandanlarıyla birlikte gezilerek arazi üzerinde ta'yîn edilecektir.

b. 7 nci Fırka İkizoluk'ta grub ihtiyatı olarak kalacak, düşman kuva-yı asliyyesiyle (asıl kuvvetleriyle) 12 ve 4 ncü Grublardan hangisine ciddî bir taarruz yaparsa o noktada tarafımdan verilecek emr üzerine kullanılacaktır.

c. İkinci Süvari Fırkası sağ cenâhta bulunacak ve Kırka-Erikli, Kırka-Döğer istikametlerini uzak mesafeye

kadar keşf edecektir. Bu fırka Çözer Boğazı'nda en mühim noktayı işgal ve buraya vaz'edeceği (yerleştireceği) toplarla düşman vaz'iyyetinin keşfine çalışacak ve düşmanın 12 nci veya Dördüncü Grublardan her ikisine birden bir taarruza geçmesi hâlinde kuva-yı asliyyesiyle (asıl kuvvetiyle) hangi tarafa taarruz etmekte olduğunun veya bu iki gruba münferid (ayrı) bir taarruz yaptığı takdirde bunun da derecesinin keşf ve iş'arı (bildirilmesi) pek mühimdir. Ve İkizoluk'taki Yedinci Fırka ve Dördüncü Grub'un sol cenâhı ile te'sîs-i irtibât eyleyecektir (irtibat kuracaktır). Bir muhârebe hâlinde Gırgıl "dahil" Kızılsivri hattına çekilecek ve grubun sağ cenâhını müdâfaa edecektir.

d. Dördüncü Süvari Livâsı Karaören'de bulunacak ve Kurtkoca Boğazı, Hararderesi Yapıldak'tan kiliseye giden yollar üzerinden Samanlıdağı istikametinde uzak keşfler yapacak ve bu istikametlerden düşman hareketinin inkişâfı (gelişmesi) hâlinde mevâzı'-ı münâsibeden bil-istifade (uygun bölgelerden yararlanarak) düşman harekâtını tevkife (durdurmaya) çalışacaktır. Mevzi'-i aslî muhârebâtı esnasında Mezar-Yağbasan hattında mevzi' alarak grubun sol cenâhını müdâfaa edecektir.

5. Grub İstihkâm Taburu "dört bölüğüyle" fırkalar tahkîmâtına muâvenet (yardım) etmek üzere fırkada kalacak ve her iki fırka mıntıkasında ikişer bölük bulunduracaktır. Grub Muhafız Bölüğü kemakân (bulunduğu gibi) 57 nci Fırka Hücum Taburu ile birlikte hareket edecek ve Grub Süvari Bölüğü bidâyette (başlangıçta) grub muhâbere kademesiyle birlikte hareket edecektir.

6. Grub Nakliye Taburu, seyyar hastahane, karargâh büyük ağırlığı Akin'de bulunacaktır.

7. Fırkalar ve müstakil kıtaât (bağımsız birlikler) harpte lüzûmu olmayan ağırlıklarını ve fazla eşyalarını tamamen Seyitgazi'ye göndereceklerdir. Lüzûmu olacak ağırlıklar da Akin civarında bulundurulmalıdır.

8. Herşeyden evvel tutulacak hattın tahkîmi ve kıtaâtın derhal tanzimi ve muhârebeye hazırlık noktasının ikmâli lâzımdır (tamamlanması gerekir).

9. Mühimmat Akin'deki cephane deposundan ikmâl edilecektir.

10. İaşe Kırka'dan mevcut anbardan alınacak ve burada mevâdd-ı iâşe (yiyecek maddeleri) kalmadığı takdirde Seyitgazi'den celp edilecektir (getirilecektir).

11. Grub Telgraf Bölüğü şose üzerinde grubca gösterilecek bir mahalde bir sahra istasyonu te'sîs edecek ve fırkalar buna rabt olunacaktır (bağlanacaktır).

Akin'de ayrıca bir merkez açılması lâzımdır.

Telsiz telgraf istasyonu mevkii grubca ta'yîn olunacaktır.

İkinci Süvari Fırkası'nın Erikli istikametinde ifraz edilecek (ayrılacak) kuvvet Kırka'dan Erikli istikametine giden telgraf ve telefon hattından son zamana kadar istifade ve bâ'dehû (sonra) tahrîb edecektir.

8 nci Fırka Kırka-Akin, 57 nci Fırka Gırgıl-İkizoluk ve Dördüncü Süvari Livâsı da Karaören, Aspas ve Karaören-Hazar hatlarından şimâl istikametine giden yolları keşf ettirecekler ve raporlarını gruba vereceklerdir.

12. Kıtaât-ı saireye (diğer birliklere) mensûb olan efrâd ilk fırsatta kıta-yı asliyyesine gönderilmelidir (kendi kıtasına gönderilmelidir).

13. Grub harb kademesi şimdilik Kırka'dadır.

Tarz-ı tebliğ (dağıtım şekli) :

	Adet
7 nci Fırka	1
8 nci Fırka	1
57 nci Fırka	1
Dördüncü Süvari Livâsı	1
İkinci Süvari Fırkası	1
12 nci Grub İstihkâm Taburu	1
12 nci Grub Nakliye Taburu	1
Grub kıtaâtı	1

Arşiv No : 6/6320

Klâsör No : 1254

Dosya No : 9-8

Fihrist No : 17, 17-1

Dakika te'hîri mûcib-i idâmdır (dakika geciktirilmesi idamı gerektirir).
Derhal hall edilecektir (çözülecektir).

Cephe Emri

1. Düşman Seyitgazi istikametine kısm-ı küllîsi ile (büyük kısmıyla) hâkim olmuştur. Ordu bütün kuvvetiyle Seyitgazi şarkında (doğusunda) tahaşşüd ederek (toplanarak) düşmanla yeniden bir netice-i kat'iyye (kesin sonuç) arayacaktır. Bu tahaşşüdün bütün malzemeyi muhafaza ederek icrâsı ve düşmandan bu maksadın gizlenmesi ancak on altı taksim on yedi Temmuz'da düşmandan temasın kat'î (kesinlikle) ve zayiatsız (kayıpsız) olarak azamî bir yürüyüş yapılabilmesi ile kabil-i istihsâldir (mümkündür). On yedi Temmuz akşamı takrîben Rızapaşa, Poyraköy doruğu, Dutluca, Gökçekışık, Uluçayır, Ovadan, Kuyucak, Seyitgazi hattında tahaşşüd edilmiş olmalıdır (toplanmalıdır).

2. Üç, On Dört, Beşinci Süvari Fırkalarından (Tümenlerinden) bir süvari grubu teşkil edilmiş ve kumandanlığına Beşinci Grub Kumandanı Fahreddin Bey tayin edilmiştir. Süvari grubunun vazifesi düşmanın Bursa, Tavşanlı ve Kütahya Grublarının harekâtına karşı ordunun tahaşşüd mıntıkasına olan hareketini setr etmektir (kapamaktır).

3. On Birinci Fırka ile takviye edilen On İkinci Grub Seyitgazi'den ilerleyecek düşmana karşı tahaşşüdün icrâsı için muktezî (gereken) zamanı kazandıracaktır.

4. Dördüncü Grub on yedi Temmuz akşamı Ahmetturanbaba, Ayvalı mıntıkasında Üçüncü Grub şimendüfer (demir yolu) hattının tarafeyninde (iki yanında) bulunmak üzere Kırka, Uluçayır, Gökçekışık, Mollaoğlu, Soyözü mıntıkasına toplanmışlardır. Beşinci Grub kıtaâtı (birlikleri) "süvari fırkaları müstesna" (hariç) Üçüncü Grub emrine verilmiştir.

5. Dördüncü ve Üçüncü Grublar grub-i şemsle (güneşin batışıyla) beraber kısm-ı küllîleriyle (büyük kısımlarıyla) düşmanla teması kat' edecekler (kesecekler) ve ol (evvelki) emirde yalnız süvari bölüklerini düşmanla temasta bırakacaklardır. "17.7.37" (17.7.1921) sabahı tulû'-u şemse kadar (güneşin doğuşuna kadar) Kaltak dağı, Ilgın deresi, Sabuncupınar, Kalburcu hattı olmalıdır.

Belge No : 2489

6. 17.7.37 Birinci Grub Karargâhı Poyra veya Çukurhisar Üçüncü Grub Karargâhı Gökçekışık'tadır. Dördüncü Grub Karargâhı Kuyucak'ta bulunacaktır. Derbend'de ordu telefon merkezi vardır. Dördüncü Grub merkezle telefon irtibatı te'sîs edecektir (kuracaktır).

7. Üçüncü Grub ağır toplarıyla ihtiyat (yedek) cephanesi Alayund ve Kütahya istasyonlarından Alpu'ya nakl edecektir. Irkab (yükleme) harekâtlarının nihayetine kadar istasyonlar te'mîn olunmalıdır.

8. Birinci Grub icâbında Porsuk nehri şimâlinden (kuzeyinden) şarka (doğuya) çekileceğinden ağır topçusunu malzeme hâlinde ve şimendüfere nakl etmeye çalışacaktır.

9. Üçüncü Grub derhal Beşinci Kafkas Fırkası'yla irtibât te'sîs ederek bu fırkayı da vaz'iyyetinden haber-dâr edecek ve şayet Dördüncü Grub'dan bir emr almamış ise bu fırkayı da Sakacami, Karatepe tarîkiyle (yoluyla) Lütfiye istikametine tevcîh edecektir (istikametine yöneltecektir). Üçüncü Grub bu maddenin icrâ olunduğu (yapıldığını) bildirecektir. Beşinci Kafkas Fırkası şimendüfer hattının şarkında, kalmış olması muhtemel kıtaâtı da (birlikleri de) haber-dâr edecektir.

10. Dördüncü Grub'la henüz irtibât te'sîs edilemediğinden On İkinci Grub bu emrin bir sûretini iki muhtelif yoldan emin zâbitlerle (subaylarla) Lütfiye de Grub Kumandanlığı'na isâl edecektir (ulaşacaktır).

11. Ordu Karargâhı on yedi Temmuz'da Karacahisar'dadır.

12. Bu emr 1., 3., 4., 5., 12 nci Grublara zâta mahsûs (kişiye özel) olarak 16/37 saat 9 sonrada (21.00) tebliğ edildi.

Garb (Batı) Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet
16 Temmuz 37 (16 Temmuz 1921)

Arşiv No : 5/2068

Klâsör No : 1153

Dosya No : 13-14

Fihrist No : 56-3

Belge No : 2490

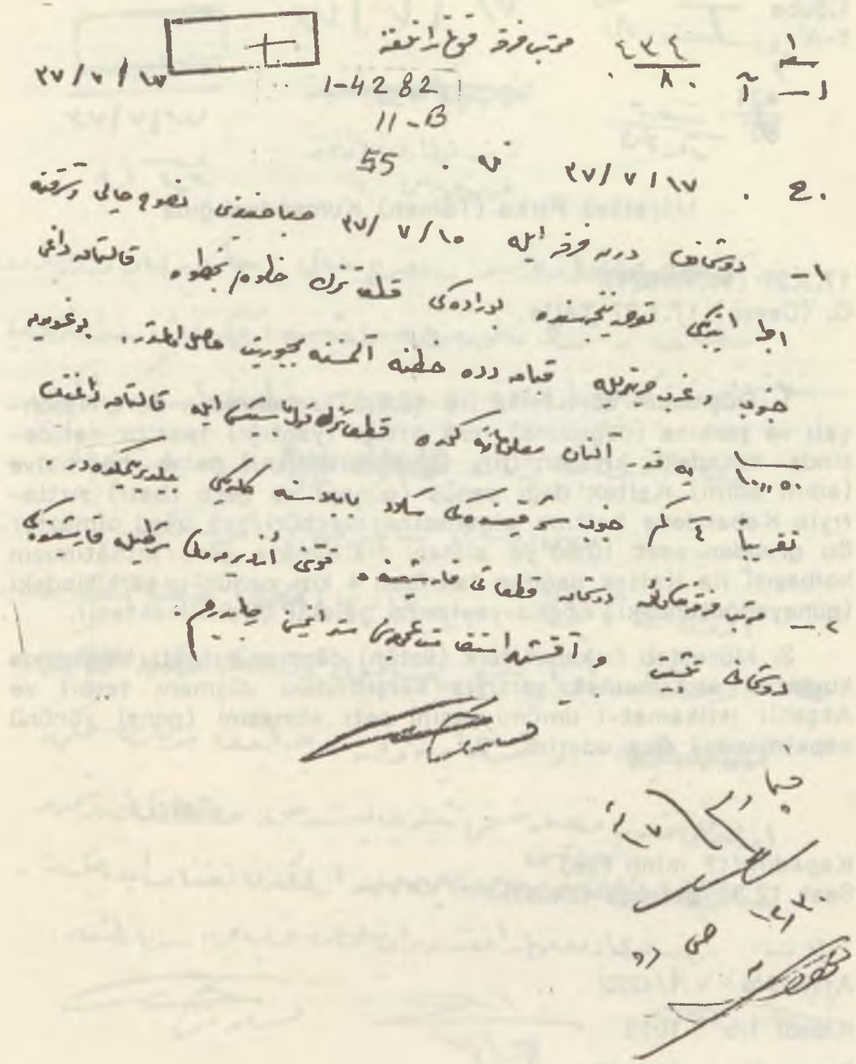

Belge No : 2490

1.Şube
1-A

434
80

Müretteb Fırka (Tümen) Kumandanlığına

17.7.37 (17.7.1921)
C. (Cevap) 17.7.37 Tel'e

1. Düşmanın dört fırka ile 15.7.37 sabahından beri Nasuhçalı ve şarkına (doğusuna) icrâ ettiği (yaptığı) taarruz neticesinde buradaki kıtaâtımızın (birliklerimizin) hatve be hatve (adım adım) Kaltak dağı cenûb (güney) ve garb (batı) sırtlarıyla Kabakdede hattına alınmasına mecbûriyyet hâsıl olmuştur. Bu grubdan saat 10.50'ye alınan ma'lûmâta göre kıtaâtımızın kolbaşısı ile Kaltak dağının takrîben 4 km cenûb-u şarkîsindeki (güneydoğusundaki) Söğüd yaylasına geldiği bildirilmektedir.

2. Müretteb fırkanın fâik (üstün) düşman kıtaâtı karşısında kuvvetini ezdirmemek şartıyla karşısındaki düşmanı tesbit ve Akşehir istikamet-i umûmiyyesini setr etmesini (genel yönünü kapatmasını) rica ederim.

Fevzi

Kapadım/17 minh (de)
Saat 12.30 sonrada (24.30)

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1016

Dosya No : 11B-15

Fihrist No : 55

Belge No : 2491

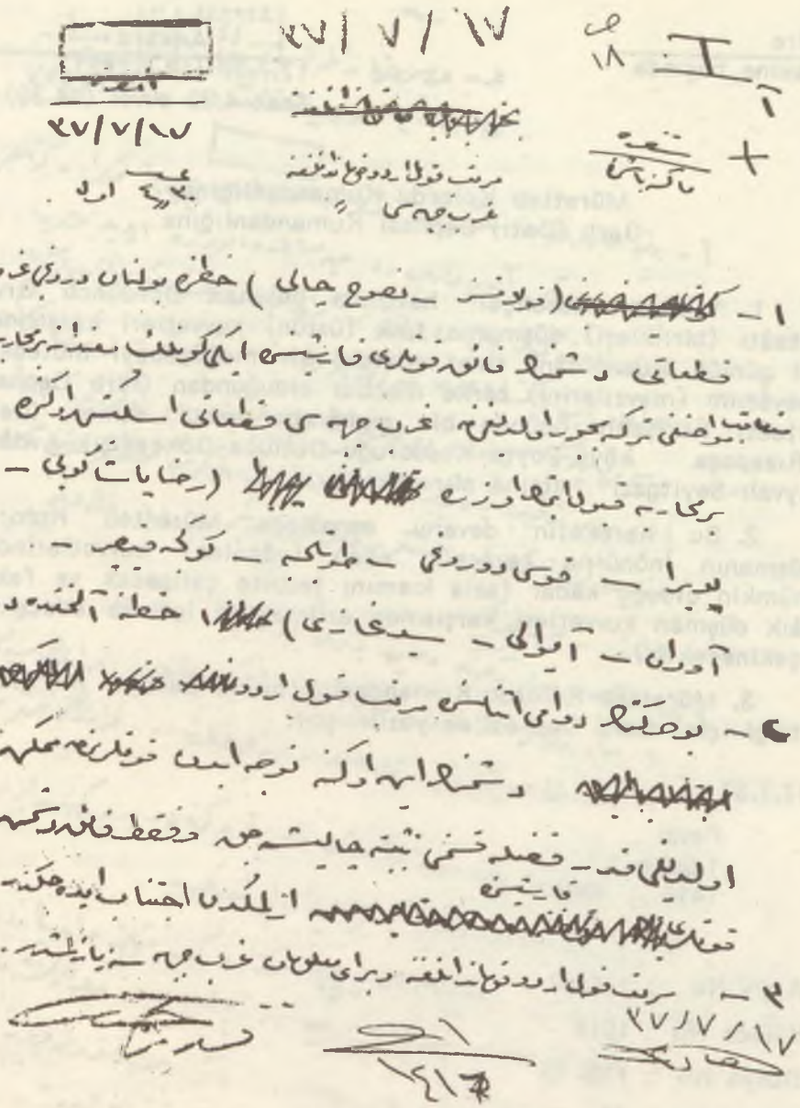

Belge No : 2491

Şifre
Makine başında

Ankara
17.7.37 (17.7.1921)
Saat 4.30 evvel (04.30)

Müretteb Kolordu Kumandanlığına
Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

1. "Kulaksız-Nasuhçal" hattında bulunan Dördüncü Grub kıtaâtı (birlikleri) düşmanın fâik (üstün) kuvvetleri karşısında iki günlük muannidâne (inat ederek) bir muhârebeyi müteâkıb mevâzıını (mevzilerini) terke mecbur olduğundan Garb Cephesi kıtaâtı Eskişehir önünde bir muhârebe kabul etmek üzere "Rızapaşa köyü-Poyra-Kosdoruğu-Dutluca-Gökçekışık-Avdan-Ayvalı-Seyitgazi" hattına alınmaktadır.

2. Bu hareketin devamı esnasında Müretteb Kolordu düşmanın İnönü'ne teveccüh eden (yönelen) kuvvetlerinden mümkin olduğu kadar fazla kısmını tesbite çalışacak ve fakat fâik düşman kuvvetleri karşısında ezilmekten içtinâb edecektir (çekinecektir).

3. Müretteb Kolordu Kumandanlığı'na ve berây-ı ma'lûmât (bilgi için) Garb Cephesi'ne yazılmıştır.

17.7.37

Fevzi
1.Şube
1416

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1016

Dosya No : 11B-15

Fihrist No : 47

Belge No : 2492

Belge No : 2492

Akpınar
18.7.37 (18.7.1921)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına
2, 3, 4. Grub Kumandanlıklarına

1. Birinci Süvari Fırkası (Tümeni) mıntıkasında düşmanın bir alay süvarisi saat 12.45 sonrada (24.45) Kütahya'ya girmiştir. Diğer bir alay süvarisi de aynı saatte Alayund'a ilerlemiştir. Parmakören'e giden Birinci Süvari Fırkası keşf kolları düşmanın iki süvari bölüğüne tesâdüf etmiş ve keşf kolları Turgutlar'ın cenûbuna (güneyine) çekilmiştir. Saat 1.35 sonrada (13.35) bir süvari bölüğü Alayund'dan demir yoluyla şimâle (kuzeye) ilerleyememiştir. Uluköy'deki süvari alayımız bunu tevkif edecektir (durduracaktır). Üçüncü Süvari Fırkası mıntıkasında düşmanın zayıf keşf kollarından başka bir hareketi görülmediği, 14 ncü Fırka'dan henüz rapor gelmediği.

2. Süvari grubunun bu günkü vaz'iyyeti ber-vech-i âtîdir (aşağıda olduğu gibidir) :

1 nci Süvari Fırkası Turgutlar-Çaldağı-Uluköy hattındadır. Karargâhı Seydi köyündedir.

3 ncü Süvari Fırkası Yeşildağ-Karsak-Dıracı hattındadır. Karargâhı Karaçayır garbindedir.

14 ncü Süvari Fırkası'ndan rapor gelmemekle beraber Kocagüney-Seydiköy-Ayvalı mıntıkasında bulunarak vazîfe-i setriyelerine (örtme görevine) devam edecektir.

3. İşbu rapor 17.7.37 (17.7.1921) saat 9.35 sonrada (21.35) Kesbent şimâlinde Akpınar'dan yazılmış ve Esnemez telefonuyla Garb Cephesi'ne ve grublara arz olunmuştur.

Süvari Grubu Kumandanı
Fahreddin

Esnemez'de telefoncu Hüseyin yazdırdı.
Saat 1 evvel (01.00) 18 minh (de)
3 ncü Grub'da Celâl Mehmet'e
17.7.37 saat 3.10 evvel (03.10) vürûdu (gelişi)
Şube 1 17 Temmuz 37 (17 Temmuz 1921)

Belge No : 2492

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1068
Dosya No : 56-2
Fihrist No : 47

A	4478
D	56
F	68-18

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

A	4488
D	56
F	68-19

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1468

Karacahisar
18.7.37 (18.7.1921)
Saat 5 sonra (17.00)

CEPHE EMRİ
Numro 8

1. 12 nci Grub harekât-ı taarruziyyesi (taarruz harekâtı) raporla ma'lûmdur. Şimdiye kadar burada bulunan düşman fırkalarının (tümenlerinin) garba (batıya) teveccüh ettiği (yöneldiği) anlaşılmaktadır. Düşman ordusunun ezilmemiş kıtaâtının (birliklerinin) harekât-ı âtîye (gelecekte yapacağı harekât) için yeni bir tecemmu' (toplanma) yaptığına hükm olunabilir. Bu tecemmu'un maksat ve tarz-ı icrâsını (yapılış şeklini) müşâhede ile ta'yîn etmek (görerek belirlemek) bütün kumandanların vazîfesidir.

2. Ordu 19.7.37 (19.7.1921)'de kısm-ı küllîleriyle (büyük kısımlarıyla) Karacahisar-Uluçayır-Supurd-Çilhane dağı-Tahtalıbaba-Ilgaz Boğazı-Virancık hattında tecemmu'nu ikmâl etmiş ve muhârebe-i kat'iyye (kesin çatışma) için hâzır bulunacaktır.

3. On İkinci Grub 18 Temmuz 37'de harekât-ı taarruziyyesine devam edecektir.

4. Dördüncü Grub Çilhane dağı-Karapazar-Alpanoz-Sarıbaba-1650 mıntıkasında tecemmu' edecek ve lede-l-îcâb (gerekirse) Çilhane dağı-Tahtalıbaba hattını müdâfaa edecektir (savunacaktır). Üçüncü Grub Eşenkaraca-Kayapınar-Aşağı Yukarı Çağlan-Süpürd-Uluçayır mıntıkasında tecemmu' etmiş bulunacak ve lede-l-icab Eşenkaraca-Uluçayır-Süpürd hattını müdâfaa edecektir.

Üçüncü Grub, 24, 41, 15 nci Fırkalardan, Dördüncü Grub 61 ve 5 nci Fırkalarla 127 nci Alay'dan mürekkebtir (oluşmaktadır). Dördüncü Grub'un diğer fırkaları için (okunamadı) nci madde mûcibince (gereğince) hareket olunacaktır.

5. Birinci Piyade ve Birinci Süvari Fırkalarından mürekkeb Birinci Grub 19.7.37'de Bozüyük-Ağapınar şimendüfer (demir yolu) hattının şimâlinden (kuzeyinden) vürûdu muhtemel (gelmesi umulan) bir tazyîke (sıkıştırmaya) karşı ordunun yan ve gerilerini te'mîn edecektir.

6. Grub ve fırkaların fazla eşya ve ağırlıkları Alpu-Mahmudiye istikametinde geri gönderilecektir. Bununla beraber

erzak nakl edecek mekkâri (yük hayvanları) ve arabalarla sıhhiye müfrezelerinin ve erzak kollarının be-heme-hâl (mutlaka) kıtaâtın gerisinden celbini (getirilmesini) ve geri hidemâtın (geri hizmetlerin) tanzîmini musirren taleb ederim (ısrarla isterim). Eskişehir-Derbent-Seyitgazi ve Alpu'da iaşe (yiyecek) merkezleri vardır. Kıtaâtın buralardan kâfi erzak alarak efrâd ve hayvânâtın (er ve hayvanların) iaşesine ehemmiyet-i mahsûsa atfetmeleri lâzımdır (özel bir önem vermeleri gerekir).

7. Beşinci Grub, Birinci Fırkası'nı, Birinci Grub emrine verecektir. Beşinci Grub'un 19 Temmuz'daki vazîfesi ikinci bir emirle ta'yîn olunacaktır. Grubdan bir zabit (subay) emr almak üzere Karacahisar telefon merkezine gelerek emre intizâr edecektir (bekleyecektir).

8. Üçüncü ve Dördüncü Grublar pek ziyade zedelenen kıtaâtını serîan (süratle) tanzîm için büyük kumandanların mes'uliyyet ve idaresinde olarak Alpu'ya göndereceklerdir.

8. Her cinsten cephane yarın 19.7.37'de Eskişehir'de ihzâr (hazır) olunacaktır. Riyâset-i saniye'ye (İkinci Başkanık'a) mürâcaat olunması lâzımdır.

9. 1, 3, 4, 5, 12 nci Grublara Riyâset-i saniye'ye ve berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Riyâseti'ne (Genelkurmay Başkanlığı'na) yazılmıştır.

Garb Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1068
Dosya No : 56-42
Fihrist No : 68-19

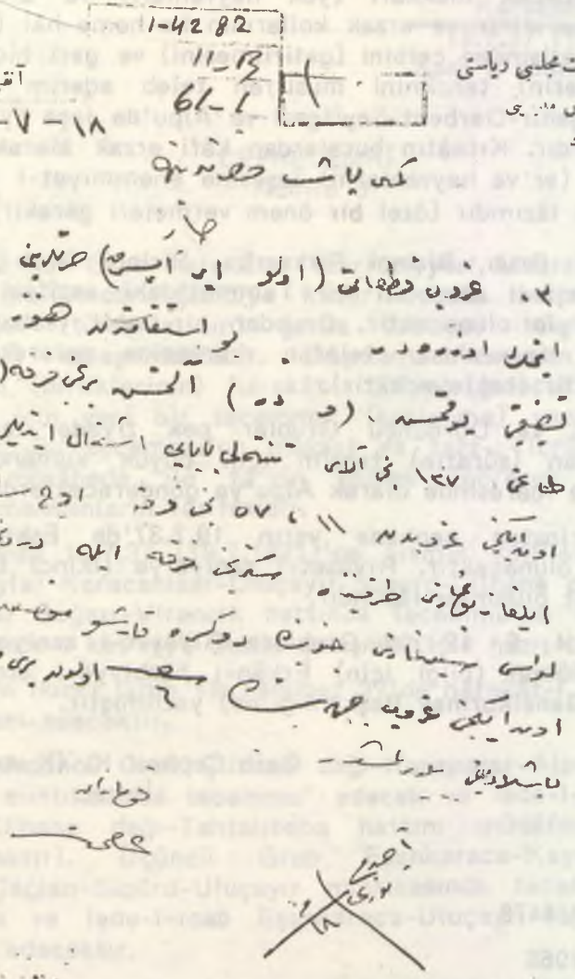

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâseti — Ankara
(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı) — 18.7.337(18.7.1921)
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti (Özel Kalem Müdürlüğü)
Aded

Kemal Paşa Hazretlerine

3. Grub kıtaâtı (birlikleri) "Ulu sar" sırtlarını işgal etmek üzeredir. Bu istikametten henüz bir düşman tazyîki (baskısı) yokmuş "şifre" Altmış Birinci Fırka (Tümen) "Çilhane" dağı 127 nci Alay Tentelibaba'yı işgal ettiler. On İkinci Grub'dan 11, 57 nci Fırka Uçsaray şarkında (doğusunda) Ilgaz Boğazı tarafeyninde (iki tarafında) Sekizinci Fırka ile Dördüncü Süvari Livâsı (Tugayı) Seyidgazi cenûbunda (güneyinde) Döğer'e karşı mevzidedirler. On İkinci Grub cephesinde saat 6 evvelden (06.00) beri muhârebe başladığı bildirilmiştir.

Kumandan
İsmet

Açtım/18 minh (de)
Nuri

Cevâba yazılacak evrağa cevâb; olduğu muharrerâtın (yazının) tarihi ve numrosunun derci (yazılması) ricâ olunur.

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1016

Dosya No : 11B-15

Fihrist No : 61-1

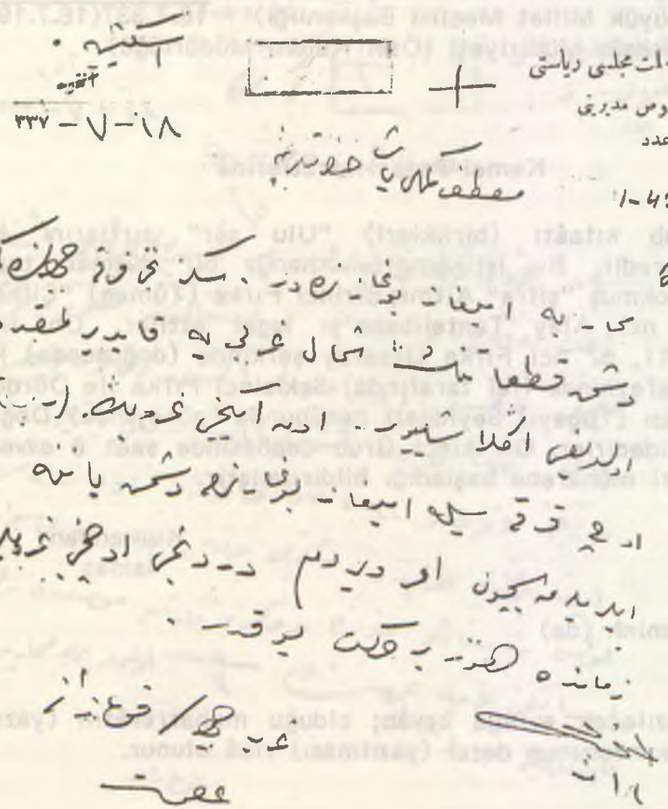

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâseti
(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı)
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
(Özel Kalem Müdürlüğü)
Aded

Eskişehir
18.7.337 (18.7.1921)

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

1. Muhârebe Ilgaz Boğazı'ndadır. Sekizinci Fırka (Tümen) cephesindeki düşman kıtaâtının (birliklerinin) şimâl garbiye (kuzeybatıya) kaydırılmakta olduğu anlaşılıyor. On İkinci Grub'un "-" üç fırkası ile Ilgaz Boğazı'ndan düşman yanına ilerlemesi için emr verdim. Dördüncü, Üçüncü Grublarla zamanda henüz bir hareket yoktur.

Garb (Batı) Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

İmza
18 minh (de)

Cevaba yazılacak evrağa cevab; olduğu muharrerâtın (yazının) tarihi ve numrosunun derci (yazılması) ricâ olunur.

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1016

Dosya No : 11B-15

Fihrist No : 61

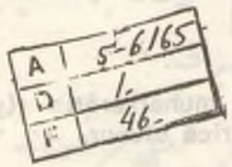

Dakika te'hîr edilemez (geciktirilemez) 18/19.7.37 (18/19.7.1921)

1, 3, 4, 12 nci Grublar K. (Kumandanlıklarına)

Son ma'lûmata nazaran düşmanın şimendüfer (demir yolu) hattı tarafeyninden (iki tarafından) dört kolla cepheye yanaştığı anlaşılıyor. Beşkardeş-Karacahisar-Süpürd-Çilhane dağı hattında muhârebe-i kat'iyye kabul edilmeyerek (kesin sonuçlu muharebe) yalnız işgal ve tevkif (savunma) muhârebesi yapılacaktır. Kısm-ı küllîler (büyük kısımlar) Üçüncü Grub için Süveyş köyü, Sultaniye, Dördüncü için Derbend, Tahtalıbaba hattıdır.

19 Temmuz 37 erkenden alınmalıdır. Birinci Grub düşman tazyîki (baskısı) karşısında kısm-ı küllîsiyle Bozdağı civarında tutunacak 2 nci Grub vaz'iyyetini muhafaza edecektir. Ordu karargâhı Ağapınar'da Hüseyin Hüsnü Bey işbu emri telefonla grublara teblîğ edecek (bildirecek) bazı grubların hutûtunda (telefon hatlarında) bir arıza olduğu takdîrde kuvvetli süvari zâbiti (subay) müfrezeleriyle îsâl edeceklerdir (gönderecekler-dir).

Garb (Batı) Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Arşiv No : 5/6165

Klâsör No : 1148

Dosya No : 1-1

Fihrist No : 46

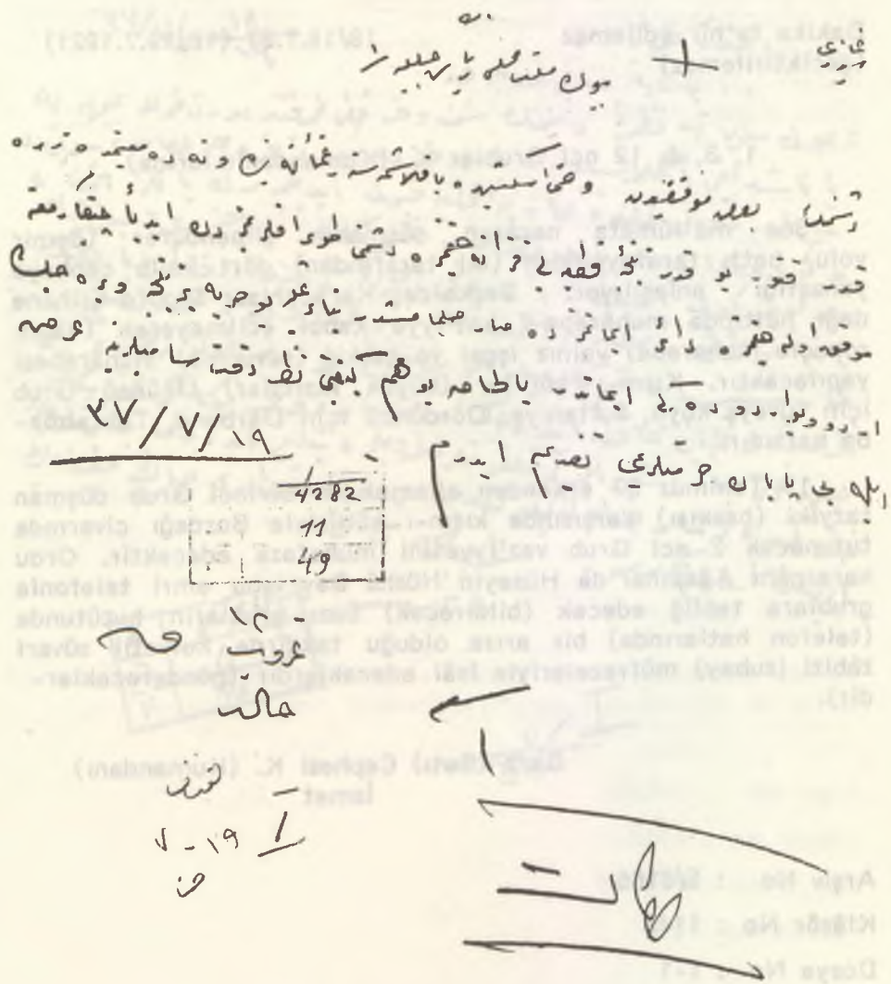

Gaziseyit

Büyük Millet Meclisi Riyâseti Ceîlesine
(Büyük Millet Meclisi Yüce Başkanlığına)

Düşmanın ba'zı muvaffakıyyetinden (başarısından) ve hatta Eskişehir'e yaklaşmasına rağmen ne bende ve ne de maiyyetimde zerre kadar fütûr (endişe) yoktur. Netice-i kat'iyyeyi (kesin sonucu) kazanacağımıza, düşmanı toprakları-mızdan ebediyyen çıkarmaya muvaffak olacağımıza dair îmânı-mız da sarsılmamıştır. Binâen-aleyh (bundan ötürü) bu harbe bir netîce verecek ordu ve bu ordudaki îmândan bil-hâssa bu mühim keyfiyyeti nazar-ı dikkat-i sâmîlerine (yüksek görüşleri-nize) arz ile bî-pâyân (sonsuz) hürmetlerimi takdîm ederim.

19.7.37 (19.7.1921)
1.Şube

12 nci Grub K. (Kumandanı)
Halid

1.Şube
Harekât

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1016

Dosya No : 11-16

Fihrist No : 49

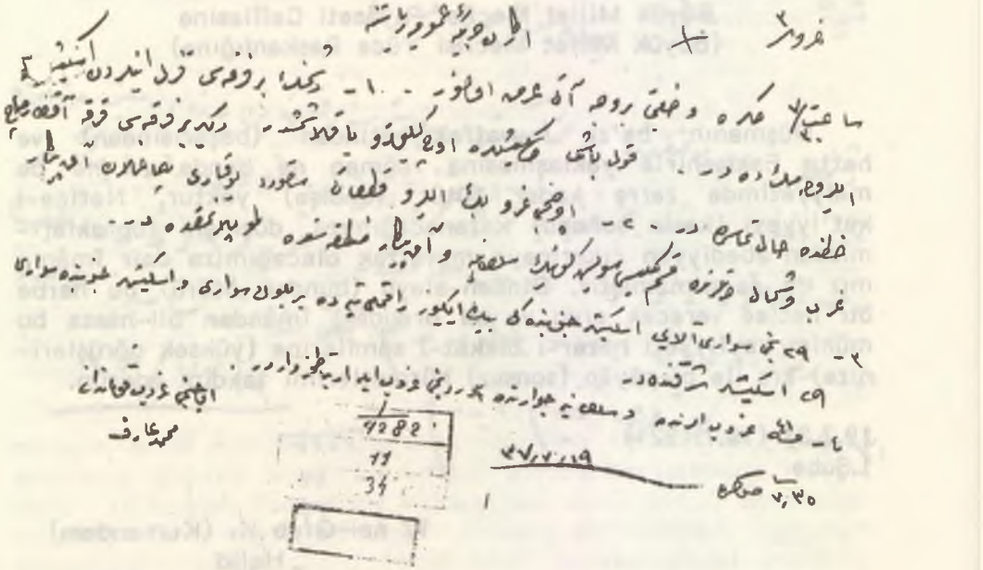

Grub
3

Erkân-i harbiyye-i umûmiyye Riyâsetine
(Genelkurmay Başkanlığına)

Saat 7.30 sonra (19.30) vaz'iyyeti ber-vech-i âtî (aşağıda olduğu gibi) arz olunur (bildirilir). 1.Düşmanın bir fırkası (tümeni) Kızılinler'den Eskişehir'e ilerlemektedir. Kolbaşı Eskişehir'e üç kilometre yaklaşmıştır. Diğer bir fırkası Kırka Aktorsaç hattında hâl-i temastadır. 2.Üçüncü Grub'un ileri kıtaâtı (birliği) Sukurd Yukarı Çağlan-Akpınar garb ve şimâl (batı ve kuzey) sırtlarında kısm-ı küllîsi (büyük bir kısmı) Süveyş köyünün Sultaniye ve Akpınar mıntıkasında toplanmaktadır.

3. 29 ncu Süvari Alayı Eskişehir cenûbundaki (güneyindeki) bin iki yüz rakımlı tepede bir bölük süvari ve Eskişehir cenûbunda süvari 29 Eskişehir şarkındadır (doğusundadır).

4. 41 nci Fırka grub emrinde ve Sultaniye civarında Dördüncü Grub ile irtibâtımız vardır.

Üçüncü Grub Kumandanı
Mehmet Arif

Saat 7.35 sonra (19.35)
19.7.37 (19.7.1921)

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1016

Dosya No : 11-16

Fihrist No : 34

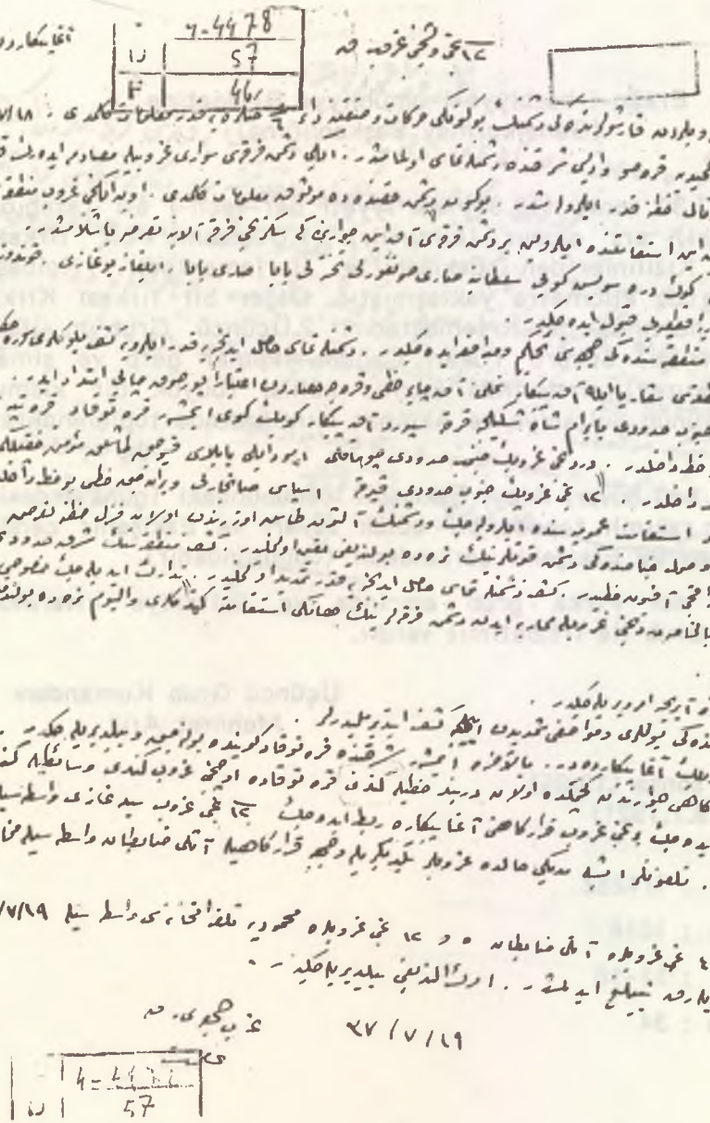

Aded — Ağapınar'dan

11

12 nci ve Beşinci Grub K. (Kumandanlıklarına)

1. Birinci ve Üçüncü Grublardan karşılarındaki düşmanın bu günkü harekât vaz'iyyetine dair saat 6 sonraya (18.00) kadar ma'lûmat gelmedi. 18.7.37 (18.7.1921) akşamına kadar Hamidiye Karasu vadisi şarkında (doğusunda) düşmanla temas olmamıştır. İki düşman fırkası (tümeni) süvari grubu ile müsâdeme ederek (çarpışarak) Kartalbâlâ-Çerkezkartal hattına kadar ilerlemiştir. Bu gün düşman hakkında da mevsûk ma'lûmat (kesin bilgi) gelmedi. On İkinci Grub mıntıkasında Girgıl'dan Akin istikametinde ilerleyen bir düşman fırkası Akin civarındaki Sekizinci Fırka Alayı'na taarruza başlamıştır.

2. Ordu Bozdağ, Köpükdere, Süveyş köyü, Sultaniye, Sarısungurlu, Tahtalıbaba, Sarıbaba, Ilgaz Boğazı, Kunduz çayı hatt-ı umûmisinde (genel hattında) muhârebe-i kat'iyyeyi (kesin muharebeyi) kabul edecektir.

3. Her grub kendi mıntıkasındaki cephesini tahkîm ve müdâfaa edecektir. Düşmanla temas hâsıl edinceye kadar ileriye keşf bölükleri süreceklerdir.

4. Birinci Grub'un mıntıkası Sakarya ile Akpınar, Nemli, Akçayır hattı ve Karahisar'dan itibaren Porsuk çayı imtidâdıyla (uzantısıyla) Üçüncü Grub'un cenûb (güney) hududu, Bayramşah, Şekilce, Karka, Supurd, Akpınar, Göbekköy, İmşer, Karatokad, Karatepe, Aziziye Kışlası hattı bu hatta dâhildir. Dördüncü Grub'un cenûb hududu Çomaklı, Armut ili yaylası, Kuyucak, Taşlık, Mümin Çiftliği, Mahmudiyle hattı bu hatta dâhildir. 12 nci Grub'un cenûb hududu, Kırka, Aspas, Sancarlı, Virancık hattı bu hatta dâhildir.

5. Beşinci Grub Döğer istikameti umûmiyyesinde ilerleyecek ve düşmanın Altıntaş üzerinden olan menzil hattına taarruz edecektir. Ordu sol cenâhındaki (kanadındaki) düşman kuvvetlerinin nerede bulunduğu ta'yîn olunmalıdır. Keşf mıntıkasının şark hududu Mecidiye Çiftliği, Bardakçı, Afyon hattındadır. Keşf düşmanla temas hâsıl edinceye kadar temdit olunmalıdır (uzatılmalıdır). Tedârik edilecek husûsî muhbirler vâsıtasıyla bil-hâssa Dördüncü Grub'la muhârebe eden düşman fırkalarının hangi istikamete gittikleri ve elyevm (bu gün) nerede bulundukları tahkik edilecektir.

Belge No : 2499

6. Geri hidemâtı (geri hizmetleri) hakkında ayrıca emr verilecektir.

7. Grublar geri mıntıkalarındaki yolları ve mevâzıı (mevzileri) şimdiden iyice keşf ettirmelidirler.

8. Cephe karargâhı şimdilik Ağapınar'dadır. Bil'âhire İmşer şarkında Karatokad köyünde bulunacak ve bildirilecektir.

Dördüncü Grub karargâhı civârından geçmekte olan Derbend hattıyla kendi Karatokad'a Üçüncü Grub kendi vesâiti ile kezâ Karatokad'a rapt edecek (bağlayacak) Birinci Grub karargâhını Ağapınar'a rapt edecek 12 nci Grub Seyitgazi vâsıtasıyla muhâbere edecektir. Telefonlar işlemediği hâlde grublar yek diğeriyle (birbirleriyle) ve cephe karargâhı ile atlı zâbitân (subaylar) vâsıtasıyla muhâberede bulunacaklardır.

9. Bu emr 1, 3, 4 ncü Grublara atlı zâbitân 5 ve 12 nci Grublara Mahmudiye telgrafhanesi vâsıtasıyla 19.7.37 (19.7.1921) saat/09.15 sonrada (21.15) yazılarak teblîğ edilmiştir. Emrin alındığı bildirilecektir.

19.7.37

Garb (Batı) Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1069
Dosya No : 57-45
Fihrist No : 46

Belge No : 2500

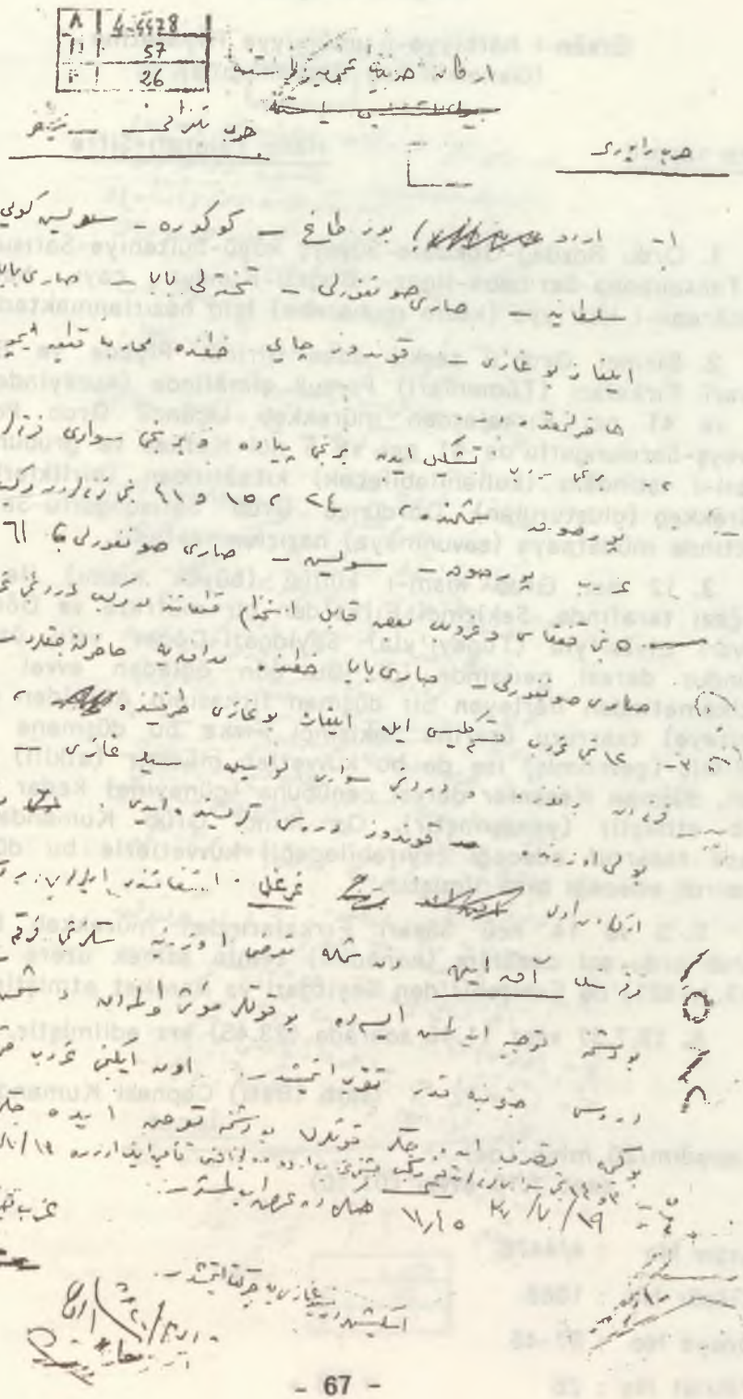

Belge No : 2500

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Riyâsetine
(Genelkurmay Başkanlığına)

Harb raporu — Harb Telgrafı-Şifre

1. Ordu Bozdağ-Gökdere-Süveyş köyü-Sultaniye-Sarısungurlu-Tahtalıbaba-Sarıbaba-Ilgaz Boğazı-Kunduz çayı hattında muhârebe-i kat'iyye (kesin muharebe) için hazırlanmaktadır.

2. Birinci Grub'u teşkil eden Birinci Piyade ve Birinci Süvari Fırkaları (Tümenleri) Porsuk şimâlinde (kuzeyinde) 24, 15 ve 41 nci Fırkalardan mürekkeb Üçüncü Grub Porsuk-Süveyş-Sarısungurlu'da 61 nci ve 5 nci Kafkas ve grubun bazı kabil-i istihdâm (kullanılabilecek) kıtaâtından (birliklerinden) mürekkeb (oluşturulan) Dördüncü Grub Sarısungurlu-Sarıbaba hattında müdâfaaya (savunmaya) hazırlanmaktadır.

3. 12 nci Grub kısm-ı küllîsi (büyük kısmı) ile Ilgaz Boğazı tarafında, Sekizinci Fırka'dan bir müfreze ve Dördüncü Süvari Livâsı'yla (Tugayı'yla) Seyidgazi-Döğer yolu üzerinde Kunduz deresi gerisinde idi. Bu gün öğleden evvel Girgıl istikametinden ilerleyen bir düşman fırkasının Akin'den şimâle (kuzeye) taarruzu üzerine Sekizinci Fırka bu düşmana tevcîh edilmiş (çevrilmiş) ise de bu kuvvetler müessir (etkili) olmadan, düşman Kesenler deresi cenûbuna (güneyine) kadar takarrüb etmiştir (yanaşmıştır). On İkinci Grub Kumandanı bu gece tasarruf edeceği (ayırabileceği) kuvvetlerle bu düşmana taarruz edeceği bildirilmiştir.

5. 3 ve 14 ncü Süvari Fırkalarından mürekkeb Beşinci Grub ordu sol cenâhını (kanadını) temin etmek üzere 19.7.37 (19.7.1921)'de Eskişehir'den Seyitgazi'ye hareket etmiştir.

6. 19.7.37 saat 11.45 sonrada (23.45) arz edilmiştir.

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı
İsmet

Kapadım/20 minh (de)
saat 1.10 evvel (01.10)

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1069

Dosya No : 57-45

Fihrist No : 26

Belge No : 2501

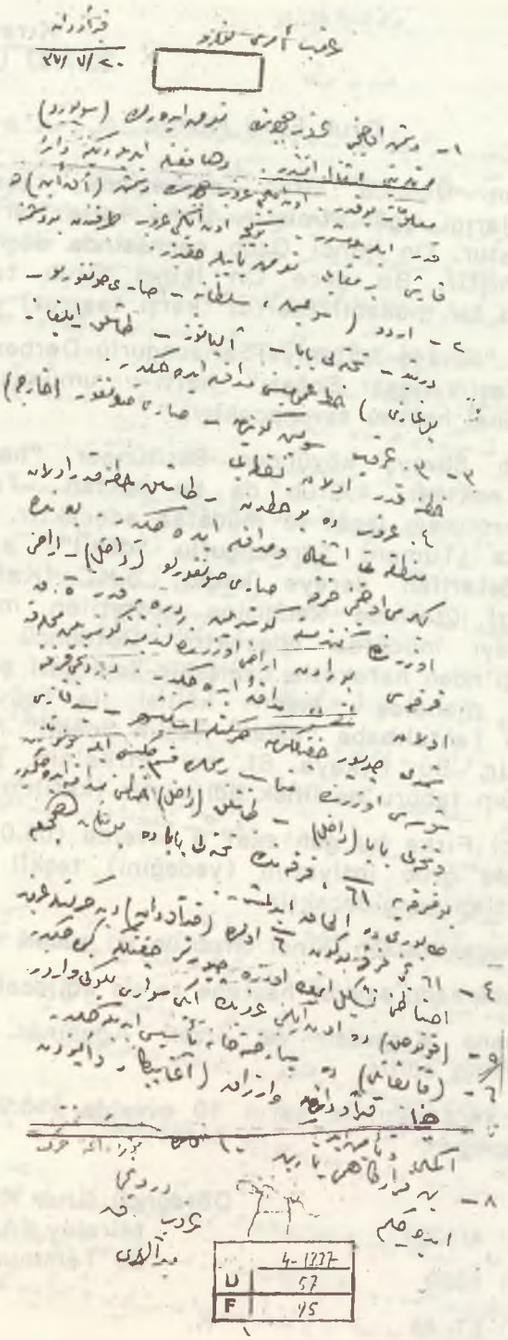

Belge No : 2501

Kıravdan
20.7.37 (20.7.1921)

Grub Emri Numro

1. Düşman Üçüncü Grub cephesinde taarruz ederek "Supurd" sırtlarını işgâl etmiştir. Daha fazla ilerlediğine dair ma'lûmat yoktur. On İkinci Grub cephesinde düşman "Akin"e kadar ilerlemiştir. Bu gece On İkinci Grub tarafından bu düşmana karşı bir mukabil taarruz (karşı taarruz) yapılacaktır.

2. Ordu "Süveyş-Sultaniye-Sarısungurlu-Derbent-Tahtalıba-ba-Alpanoz-Taşlık-Ilgaz Boğazı" hattı-ı umûmisini müdâfaa edecektir (genel hattını savunacaktır).

3. 3.Grub Süveyş köyünden Sarısungur "hariç" hattına kadar olan noktayı, 4.Grub da bu hattan -Taşlık hattına kadar olan mıntıkayı işgâl ve müdâfaa edecektir. Bunun Yirmi Üçüncü Fırka (Tümen) Sarısungurlu "dâhil"- arazi üzerinde kendisine gösterilen dereye kadar, 5.K. (Kafkas) Fırkası buradan arazi üzerinde kendisine gösterilen mahalle kadar olan mıntıkayı müdâfaa edecektir. Dördüncü Fırka şimdi Çopur Çiftliği'nden hareketle Eskişehir-Seyitgazi şosesi üzerinde münâsib bir mahalde kısm-ı küllîsi ile (büyük kısmıyla) bulunarak ve Tahtalıbaba "dâhil" Taşlık "dâhil" hattını müdâ-faa edecektir. Bu fırkaya 61 nci Fırka'nın Tahtalıbaba'da bulunan hücûm taburu da ilhâk edilmiştir (katılmıştır).

4. 61 nci Fırka bu gün saat 6 evvelde (06.00) "Kıravdan" dan hareketle grub ihtiyatını (yedeğini) teşkîl etmek üzere Çopurlar Çiftliği'ne gidecektir.

5. "Kuyucak"ta On İkinci Grub'un iki süvari bölüğü vardır.

6. " okunamadı "seyyar hastane te'sîs edilecektir.

7. Cephane Kıravdan ve erzak Ağapınar ve Alpu'dan ikmâl ve te'mîn edilir.

8. Ben karargâhımla yarın 10 evvelde (10.00) Bozdağı'na hareket edeceğim.

Dördüncü Grub K. (Kumandanı)
Miralay (Albay)
20 Temmuz 37

Arşiv No : 4/1337
Klâsör No : 1069
Dosya No : 57-45 K. Şube 1
Fihrist No : 95

Belge No : 2502

Bozdağ
20.7.37 (20.7.1921)
Saat/11.00 evvel (11.00)

Birinci Fırka (Tümen) Kumandanlığına
Grub Emri

1. 19.7.37 akşamına kadar Bozüyük istikametinden ve şimendüfer hattı şimâlinden (kuzeyinden) düşmanın hiçbir hareketi olmamıştır. 18.7.37 akşamı Kartalbâlâ-Çerkeskartal-Mollaoğlu-İncesu hattına kadar ilerleyen iki düşman fırkası 19.7.37 akşamına kadar pişdarlarıyla (öncüleriyle) Karacahisar'a vâsıl olduğu (ulaştığı) ve Porsuk şimâlinden yalnız süvarisi geçtiği anlaşılmıştı.

2. Ordu (Bozdağ-Gökdere-Süveyş köyü-Sultaniye-Sarısungurlu-Tahtalıbaba-Sarıbaba-Ilgaz Boğazı-Kunduzçayı) hatt-ı umûmisinde muhârebe-i kat'iyye (genel hattında kesin muharebeyi) kabul edecektir.

3. Birinci Grub'un mıntıkası : Sakarya ile "Akpınar-Nemli-Akçayır hattı ve Karacahisar'dan sonra Porsuk" hattıdır. Birinci Grub'un sol cenâhında (kanadında) Üçüncü Grub vardır.

4. Birinci Piyade Fırkası Taşköprü garbında (batısında) 1390-Sekiviran garbında "1450" hattında ve Birinci Süvari Fırkası Gökdere garbında "875-Porsuk" hattını müdâfaa edecektir (savunacaktır).

Birinci Süvari Fırkası Birinci Piyade Fırkası'ndan verilen süvari sahra bataryasıyla takviye edilmiştir. Fırkalar arasındaki hudud "Sekiviran-Eskişehir" yoludur. Bu yol Birinci Piyade Fırkası'na aittir.

Birinci Piyade Fırkası fazla ihtiyatlarını sol cenâhda îcâbında süvari fırkasına da muâvenet edecek (yardım edecek) sûrette bulundurulmalıdır.

Her iki fırka arasında sıkı ve emin irtibât bulunmalıdır.

Birinci Fırka Süvari Bölüğü ile "Umraniye-Eğriöz-Keskin" ve "Umraniye-Çala köyü-İtburnu" istikametlerini uzaklardan keşf ve bu istikametlerde düşman teması arayacaktır.

Birinci Süvari Fırkası Eskişehir ve Muttalip arasından garba doğru Birinci Grub'a ait mıntıka dâhilinde uzaklardan

keşf yaparak düşman teması arayacak ve harekâtını meydana çıkarmalıdır.

5. Fırkalar mıntıkalarında hemen tahkîmât yapacaklardır.

6. Grub emrinde bulunan Bilecik Jandarma Taburu piyade ve süvarisiyle Birinci Piyade Fırkası'nın sağ cenâhında "Tekeciler 940-Atalan" hattında bulunarak "İtburnu-Örtece-Çalkara-Tarpak-Alpagut" istikametlerinde keşf kolları gönderecek ve o mıntıkadan herhangi bir düşman harekâtını vakt ve zamanıyla haber alarak grubun sağ cenâhını te'mîn edecektir.

7. Grub karargâhı Sekiviran'da ve muhârebe teması hâsıl olunca her iki fırkanın cenâh-ı dahilileriyle (iç kanatlarıyla) mütenâsib (uygun) bir mahallde bulunacaktır.

8. Gündüzler'de bulunan grub, amele taburunu süvari fırkası emrine alarak mıntıkasında tahkîmât yapacaktır.

9. Grub cephane kolları Danişmend'de, grub seyyar hastanesi Kızılcaviran'da bulunacaktır. Fırkalar kendi vesâitleriyle (araçlarıyla) "Sarıyar" noktasından iâşelerini (yiyeceklerini) te'mîn edeceklerdir.

10. işbu emir Birinci Piyade, Birinci Süvari Fırkaları Kumandanlıklarına Jandarma Tabur Kumandanlığı'na verilmiştir.

Birinci Grub Kumandanı
İzzettin

Arşiv No : 6/3866
Klâsör No : 1193
Dosya No : 7-10
Fihrist No : 29

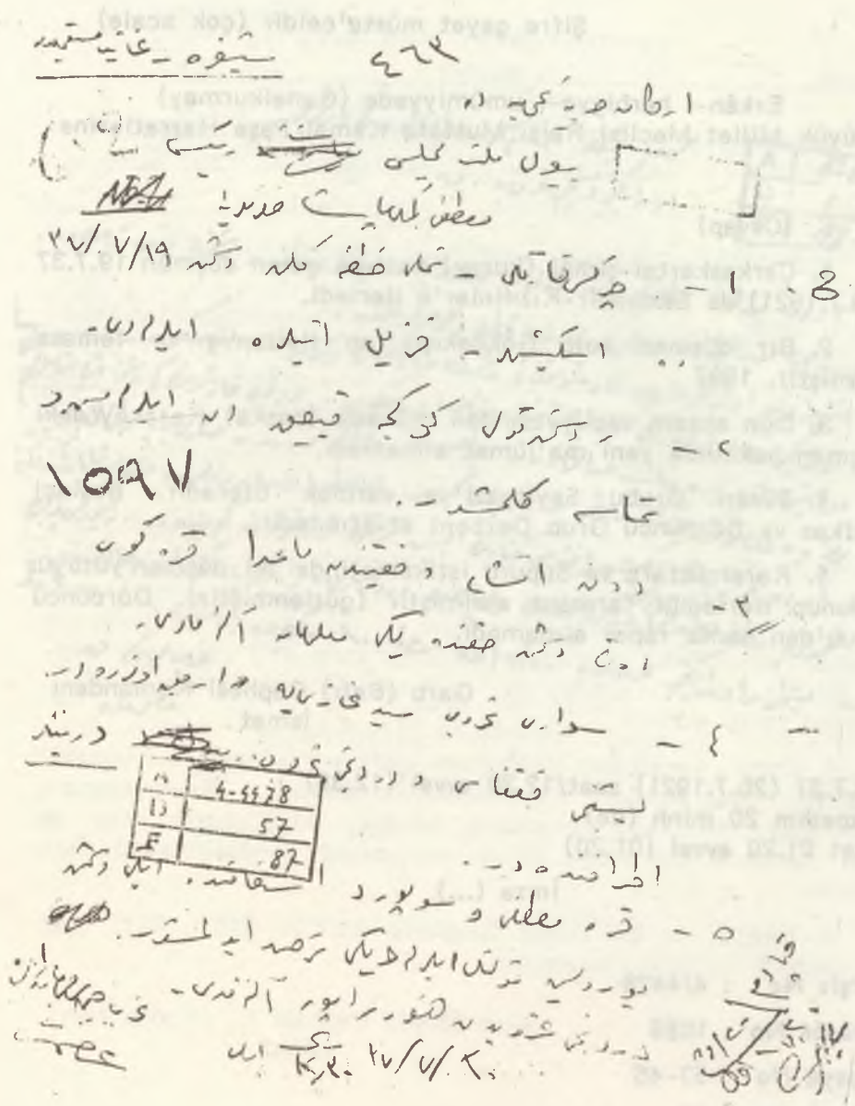

Belge No : 2503

Şifre gayet müsta'celdir (çok acale)

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyyede (Genelkurmay)
Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

C. (Cevap)

1. Çerkeskartal-şimâl (kuzey) hattına gelen düşman 19.7.37 (19.7.1921)'de Eskişehir-Kızılinler'e ilerledi.

2. Bir düşman kolu Gökçekışık'tan ilerlemiş ve temasa gelmiştir. 1597

3. Dün akşam vaz'iyyetinden mâ-adâ (başka) Karaköy'deki düşman hakkında yeni ma'lûmat alınamadı.

4. Süvari Grubu Seyitgazi'ye varmak üzeredir. Beşinci Kafkas ve Dördüncü Grub Derbent etrafındadır.

5. Karamustafa ve Supurd istikametinde iki düşman yürüyüş kolunun ilerlediği tarassut edilmiştir (gözlenmiştir). Dördüncü Grub'dan henüz rapor alınamadı.

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı
İsmet

20.7.37 (20.7.1921) saat/12.30 evvel (12.30)
Kapadım 20 minh (de)
Saat 01.20 evvel (01.20)

İmza (...)

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1069

Dosya No : 57-45

Fihrist No : 87

Belge No : 2504

A 6-6165
G /
F 58-2

Belge No : 2504

Ağapınar'dan

SÜRET

Mahmudiye Mıntıka K. (Kumandanı) Miralay (Albay)
Abdülrezzak Bey vâsıtasıyla

On İkinci ve Beşinci Grub : K. (Kumandanlıklarına)

1. Ordu Bozdağ-Sultaniye-Derbend-Tahtalıbaba-Sarıbaba-Seyitgazi hattında düşmanla yakın temastadır. Yarın 21 Temmuz 37 (21 Temmuz 1921)'de bu hatda muhârebât-ı kat'iyye (kesin muharebeler) vuku' bulacaktır (gerçekleşecektir).

2. Beşinci Grub, On İkinci Grub karşısındaki düşmanın sağ cenâh (kanat) ve gerisine taarruz edecektir.

3. On İkinci Grub ordunun sol cenâhını tesbît ve te'mîn edecektir. Bu vazife, karşındaki düşmana kısa taarruzlarla hâl etmesi daha ziyade münâsib add olunur (uygun sayılır). Ayvacık-Karamustafa üzerinden Sarıbaba ve Tahtalıbaba'ya teveccüh edecek (yönelecek) düşman harekâtına karşı sağ cenâh gerisinde ihtiyât (yedek) olarak bir müfreze bulundurulması şâyân-ı arzudur (arzu edilir).

4. Ordu karargâhı Eskişehir paftası kenarında İmşehir şarkında (doğusunda) Karatokat köyündedir. Raporlarınızın Mahmudiye Mıntıka Kumandanı Miralay Abdülrezzak Bey ve aynı zamanda Dördüncü Grub vasıtasıyla gönderilmesini rica ederim.

5. Beşinci ve On İkinci Grublara 20.7.37 (20.7.1921) saat 10 sonrada (22.00) yazılmıştır.

Garb (Batı) Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Arşiv No : 5/6165

Klâsör No : 1148

Dosya No : 1-1

Fihrist No : 58-2

Belge No : 2505

Texte des Télégrammes

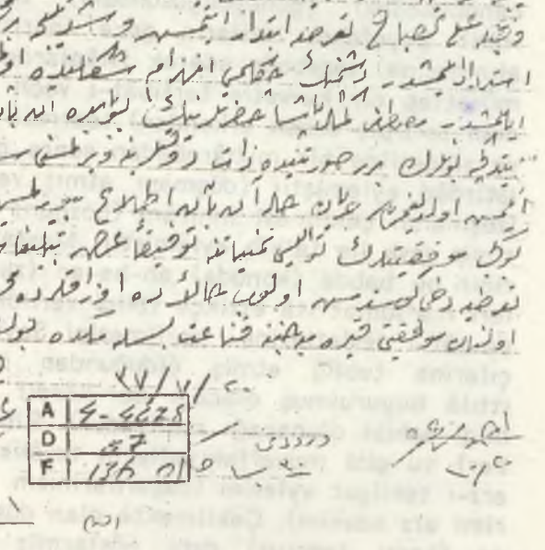

Belge No : 2505

Grub
12

Minh (de) 12/45
20

Telgraf

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı İsmet Paşa Hazretlerine

Düşman dün akşam üzeri Grub On İki mıntıkasına cenûb (güney) cephesinden taarruz ederek Kesanlar deresinin cenûbundan ve Gülnebi deresiyle yol arasında ve Gülnebi'nin şark-ı cenûbisindeki (güneydoğusundaki) tepeleri ele geçirmiştir. Halit Beyefendi bunların gece taarruzu ile istirdâdına (geri alınmasına) teşebbüs ederek fırkalardan (tümenlerden) topladığı mürettep bir kuvvetle tertibât-ı vech ile ale-s-sabah (alınmış olan tertiple sabah erkenden) taarruza ibtidâr etmiş (başlamış) ve şiddetlice bir muhârebeden sonra düşmanı tard ve tepeleri istirdâd eylemiştir (düşmanı atmış ve tepeleri geri almıştır). Düşmanın çekilmesi inhizâm (bozgun) şeklinde olmuş ve askerimiz şevk ile ta'kîb eylemiştir. Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin bu babda (konuda) an-be-an (zaman zaman) talep ettikleri ma'lûmat itâ ettikçe (bilgi verildikçe) bunların bir sûretini de zât-ı devletlerine verilmesini Seyitgazi telefon ve telgrafçılarına teblîğ etmiş olduğundan cereyân-ı hâle an-be-an ıttılâ buyurulmuş olacağı der-kârdır (alaylarla ilgili zamanda bilgi sahibi olunacağı malûmdur). Binâen-aleyh (bununla beraber) bu gibi muvaffakıyetlerin tevâlîsi temenniyyâtına tevfîkan arz-ı teblîgat eylerim (başarılarınızın devam etmesi temennilerimi arz ederim). Çekilmekte olan düşman bir avdet-i taarruziye (karşı taarruz) dahi göstermiş olup hâlâ da uzaklarda muhârebe devam etmekte ise de istihsâl olunan (elde edilen) muvaffakıyyeti kıramayacağına kanaat beslemekte bulunduğum ma'rûzdur.

11.Fırka K. (Kumandanı)
Ali Hikmet

Ahzı (Alınışı)
Saat/10.20
20.7.37 (20.7.1921)
Vürûdu (gelişi)
Saat/00.30 sonra (24.30)
(K) 1,2
Ş. (Şube) 21 Temmuz 37
(21 Temmuz 1921)

Belge No : 2505

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1069
Dosya No : 57-45
Fihrist No : 136

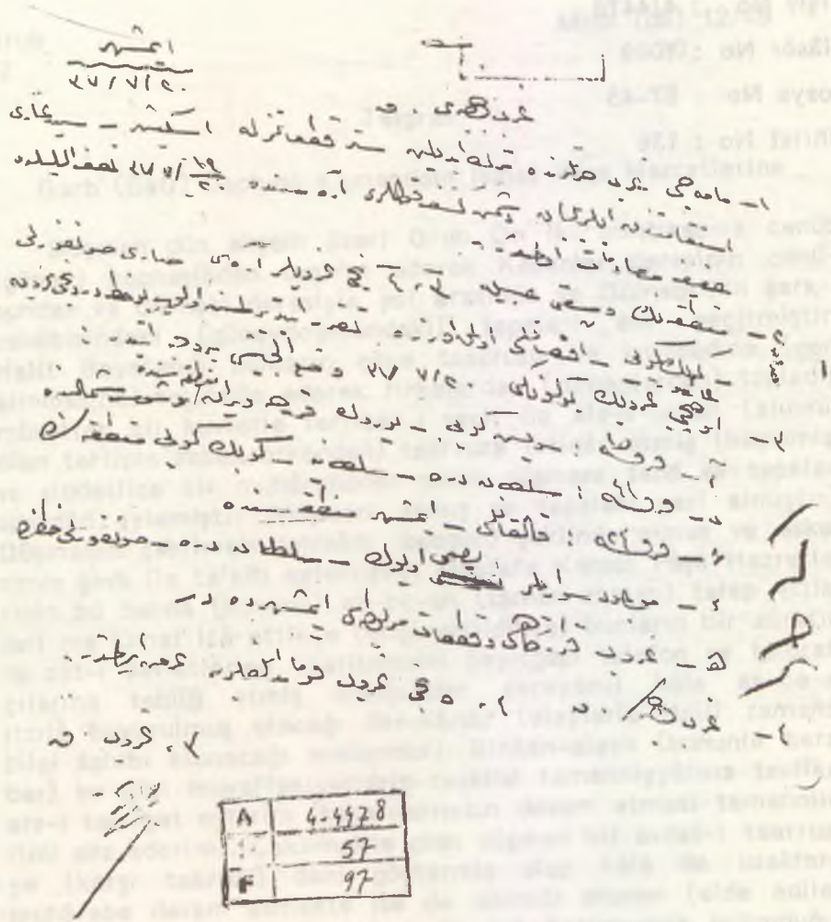

Üçüncü Grub Kumandanlığı
Erkân-ı harbiyyesi (Kurmaylığı)
Adet

İmşehir
20.7.37 (20.7.1921)

Garb (Batı) Cephesi K. (Kumandanlığına)

1. Mameci garb sırtlarında terk edilen setr (örtme) kıtaâtımızla (birliklerimizle) Eskişehir-Seyitgazi istikametinden ilerleyen düşman keşf kolları arasında 19/20.7.37 nısf-ül leylde (gece yarısı) hafif müsâdemât (çarpışmalar) olmuştur.

2. Mıntıkanın vüs'ati (genişliği) hasebiyle (nedeniyle) 3, 4 ncü Grublararası Sarısungurlu-Köbekköylü-Aksaklı olmak üzere takarrür (kararlaştırılmış) ettirilmiş olup bu hat Dördüncü Grub'a aittir.

3. Üçüncü Grub'un bu günkü 20.7.37 vaz-ül ceyşi (konuşu) ber vech-i âtîdir (aşağıda olduğu gibidir) :

a. 15 nci Fırka (Tümen) : Sülişköyü-Yörük-Karacaviran mıntıkasında ve şose şimâlinde (kuzeyinde).

b. 41 nci Fırka : Sultandere-Sultaniye-Köbekköyü mıntıkasında.

c. 24 ncü Fırka : Kalkanlı-İmşehir mıntıkasında.

d. Mevcud süvariler Yassıoyuk-Sultandere-Sungurlu hattında.

h. Grub karargâhı ve kıtaât-ı merbûtesi (bağlı birlikleri) İmşehir'dedir.

4. Garb Cephesi K. (Kumandanlığına) 4, 5 nci Grub Kumandanlıklarına arz edilmiştir.

3.Grub K. (Kumandanı)
İmza

1
Ş. 20/Temmuz/37

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1069

Dosya No : 57-45

Fihrist No : 97

A	5
D	A/15
F	17

20.7.37 (20.7.1921)

8.Fırka (Tümen)
57.Fırka
11.Fırka Kumandanlıklarına
İkinci Süvari Fırkası
Dördüncü Süvari Livâsı (Tugayı)

1. Grub kıtaâtı (birlikleri) Seyitgazi şimâlindeki Kızıltepe-Ayvalı şimâli-Kuyucak şarkı hattını müdâfaa ve tahkîm edecektir (savunacak ve pekleştirecektir). Bu hattın emniyet hattı Bahçedeğirmeni cenûbu Şecaeddin-Yukarı Söğüt şimâli ve daha şimâl-i garbîsidir (kuzeybatısıdır).

2. Kızıltepede 57.Fırka, Ayvalı'da 11.Fırka, Kuyucak şark-ı cenûbîsindeki (güneydoğusundaki) 1500 rakımlı tepede 8.Fırka bulunacaktır.

Süvari Fırkası kemâ-kân (eskiden olduğu gibi) Kuyucak'ta, Dördüncü Livâ Seyitgazi'de ikamete geçecektir.

3. Grub karargâhı Ayvalı'dadır.

4. Henüz telefon te'sîs edilmediği için her fırka ve livâdan bir zâbitânla (subayla) mikdâr-ı kâfî emirber (emir eri) grub karargâhına gönderilecektir.

5. 8.Fırka, 11 nci Fırka, 57.Fırka, Süvari İkinci Fırka, Dördüncü Livâ Kumandanlıklarına yazılmış ve berây-ı ma'lûmat (bilgi için) 5.Grub ve 4.Grub Kumandanlıklarına arz edilmiştir.

12.Grub Kumandanı
Halit

Yazıldı/20 minh (de)
İmza

Arşiv No : 5/2068

Klâsör No : 1154

Dosya No : 15-A-18

Fihrist No : 17

A	2865
D	2
F	90

Karatokat
21.7.37 (21.7.1921)
Saat/09.00 evvel (09.00)

Üçüncü Kafkas Fırkası (Tümeni) Kumandanlığına

1. Düşman dün ve bu sabah Üçüncü Grub cephesine taarruz etmiş ve püskürtülmüştür. 3 ncü ve Dördüncü Grublar bu gün bu düşmana mukabil taarruz (karşı taarruz) yapacaktır. Seyitgazi mıntıkasında düşman Kesenler-Virancık hattı şimâlindedir (kuzeyindedir). On İkinci Grub Yukarı Söğüt-Şecaeddin sırtlarında, karargâhı Ayvalı'da, Beşinci Grub Kızıltepe-Maltepe-Hacıbektaş bayırında, karargâhı Üryanbaba'dadır.

2. Üçüncü Kafkas Fırkası Beşinci Grub emrine verilmiştir.

Fırka Karatokat'tan yürüyüşüne devamla Türkmensüleyman üzerinden Üryanbaba'ya gidecektir.

3. Bu emr 21.7.37 saat 9 evvelde (09.00) Karatokat'tan yazılmıştır.

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı
İsmet

Erkân-ı harbiyye (Genelkurmay)
1
Ş
21 minh (de)

Arşiv No : 6/2865
Klâsör No : 1199
Dosya No : 2-4
Fihrist No : 90

A	4/4478
D	58
F	54

A	4/4478
D	58
F	~~24/1~~ 54

Belge No : 2509

Sarıköy

Garb (Batı) Cephesi İsmet Paşa Hazretlerine
Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye (Genelkurmay)

29 ve 200/21 minh (de) saat 8.22

Dördüncü ve Üçüncü Grub cephelerinde cereyan eden ahvâli (durumları) henüz bilmiyorum. Bu grublar karşısında düşman bu gün mağlûb edilmemiş ise Kırgız dağına kadar ilerlemiş olan düşman fırkasının (tümeninin) bütün orduyu mühim bir tehlikeye düşürmesi muhtemeldir. Binâen-aleyh (bununla beraber) ordu cephesinde henüz neticelenemezse tahakkuk etmemiş (gerçekleşmemiş) ise bütün ordunun çekilmesi îcâb edebilir. Eğer cephede vaz'iyyet lehimize inkişâf etmiş ise (olmuşsa) bundan dahi netice alabilmek için be-heme-hâl (mutlaka) Kırgız dağına gelen düşmanı bertaraf etmek (ortadan kaldırmak) elzemdir. Her iki ihtimale nazaran bütün kuvvetinizle Kırgız dağından gelmiş olan düşmana şiddetle taarruz ederek atmak lâzımdır. Dördüncü Grub sol cenâhında (kanadında) hâsıl olan tehlike için mezkûr (adı geçen) grubdan tedbir-i ittihâz (lâzım gelen tedbir) olunabiliyor. Zat-ı âliniz Kırgız dağındaki düşmanı birinci derecede mühim hedef ittihâz buyurmalısınız. Bu hedefe karşı harekette teehhür (gecikme) câiz değildir (uygun değildir). Bundan mâadâ (başka) olan cephenizde olan düşman kuvvetlerine karşı setr (örtme) müfrezeleri bırakmak zarûrîdir. Bir taraftan da seri' bir sûrette ve aynı zamanda Dördüncü Grub Kumandanı ile İsmet Paşa'yı vaz'iyyet ve hareketinizden haber-dâr ediniz. Bana da icrââtınız hakkında ma'lûmat vermenizi rica ederim. Fevzi Paşa hazretleri de aynı mütâlaadadırlar.

2. On ikinci Grub ve Garb Cephesi K. (Kumandanlığına) yazılmıştır. Saat 9.10 sonrada (21.10) yazılmıştır.

Dakika te'hîr edilmeyecektir (dakika geciktirilmeyecektir).

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Mustafa Kemal

21.7.37 (21.7.1921)

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1068

Dosya No : 58-43

Fihrist No : 54, 54-1

Belge No : 2510

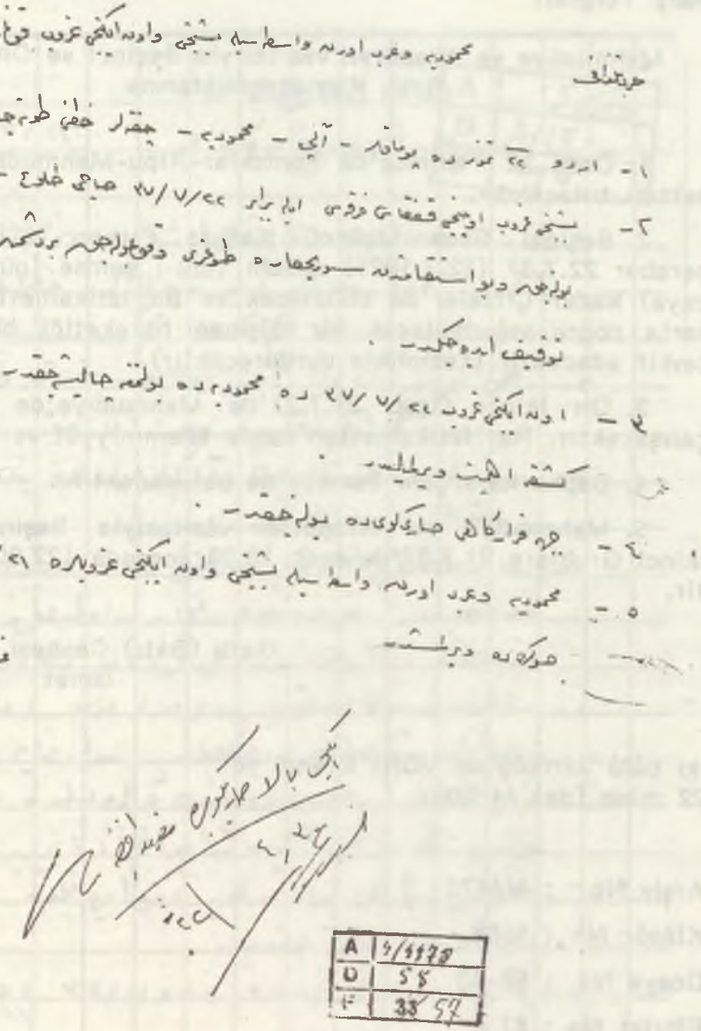

Belge No : 2510

Harp Telgrafı

Mahmudiye ve Arapören vasıtasıyla Beşinci ve On İkinci Grub Kumandanlıklarına

1. Ordu 22 Temmuz'da Pomaklar-Alpu-Mahmudiye-Çifteler hattını tutacakdır.

2. Beşinci Grub Üçüncü Kafkas Fırkası (Tümeni) ile beraber 22.7.37 (22.7.1921) sabahı tulû-i şemse (güneş doğuncaya) kadar Çifteler'de bulunacak ve bu istikametten Sivrihisar'a doğru vuku'bulacak bir düşman hareketini be-heme-hâl tevkif edecektir (kesinlikle durduracaktır).

3. On İkinci Grub 22.7.37'de Mahmudiye'de bulunmaya çalışacaktır. Her istikametten keşfe ehemmiyyet verilmelidir.

4. Cephe karargâhı Sarıköy'de bulunacaktır.

5. Mahmudiye ve Arapören vâsıtasıyla Beşinci ve On İkinci Grublara 21.7.37'de saat 10.30 sonrada (22.30) verilmiştir.

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı
İsmet

İki bâlâ Sarıköy'de Müfit Efendi'ye
22 minh (de) /4 30

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1068

Dosya No : 58-43

Fihrist No : 57

Belge No : 2511

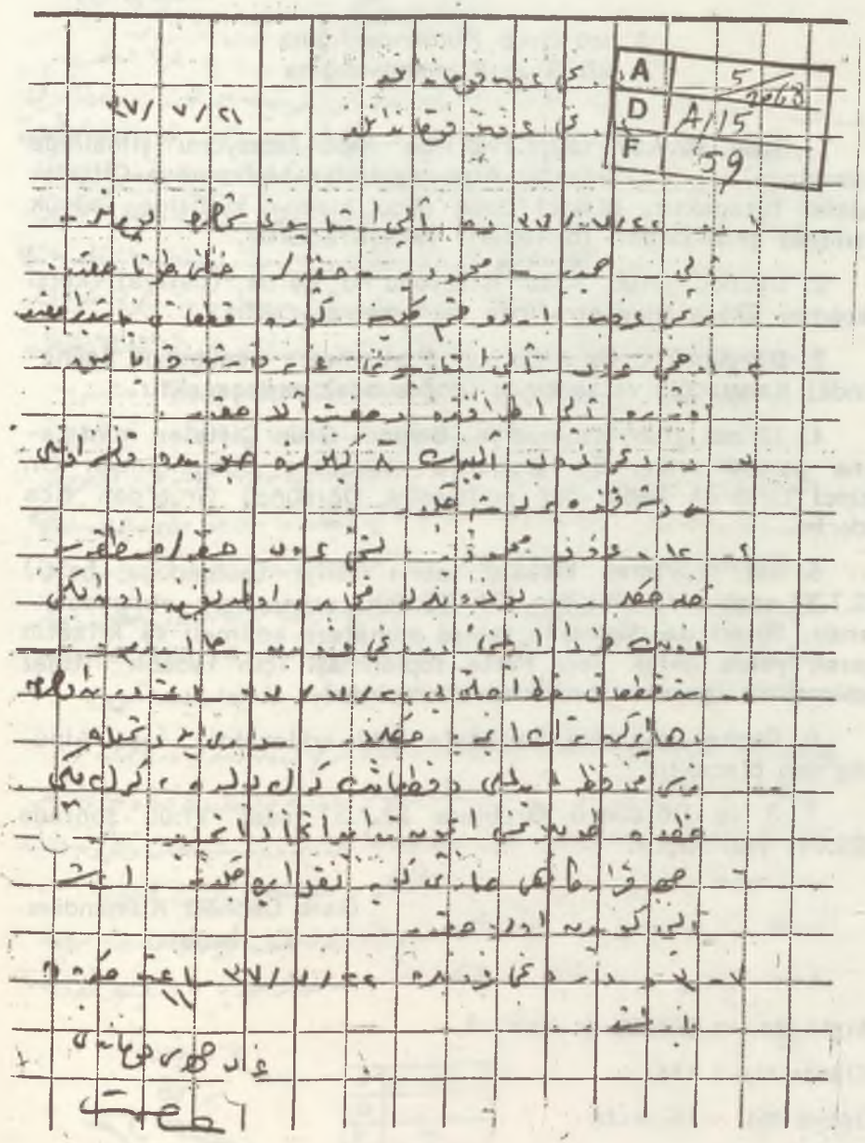

Belge No : 2511

21.7.37 (21.7.1921)

3 ncü Grub Kumandanlığına
4 ncü Grub Kumandanlığına

1. Ordu 22.7.37 (22.7.1921)'de Alpu İstasyonu şimâlinde (kuzeyinde) Pomaklar-Alpu-Hamidiye-Mahmudiye-Çifteler hattını tutacaktır. Birinci Grub ordu kısm-ı küllîsine (büyük kısmına) göre kıtaâtı (birlikleri) yanaştıracaktır.

2. Üçüncü Grub Alpu İstasyonu'nu garba (batıya) karşı kapamak üzere Alpu etrafında vaz'iyyet alacaktır.

3. Dördüncü Grub Alpu'nun 8 kilometre cenûbunda (güneyinde) Kansızoğlu ve şarkında (doğusunda) yerleşecektir.

4. 12 nci grub Mahmudiye, Beşinci Grub Çifteler mıntıkasına geleceklerdir. Bu grublarla muhâbere olmadığından On İkinci Grub'un haber-dâr edilmesini Dördüncü Grub'dan rica ederim.

5. Setr (örtme) kıtaâtı hatt-ı aslîyi (bulunduğu hattı) 22.7.37 saat dört evvelden (04.00) daha erken terk etmeyeceklerdir. Süvari ile düşmanla temas muhâfaza edilmeli ve kıtaâtın gerek yolda gerek yeni hatta toplanması için tedâbîr ittihâz edilmelidir (gereken tedbirler alınmalıdır).

6. Cephe karargâhı Sarıköy'e nakl edilecektir. İaşe Alpuköy'den olacaktır.

7. 3 ve Dördüncü Grublara 22.7.37 saat 11.00 sonrada (23.00) yazılmıştır.

Garb Cephesi Kumandanı
İsmet

Arşiv No : 5/2068

Klâsör No : 1154

Dosya No : 15-A-18

Fihrist No : 59

Belge No : 2512

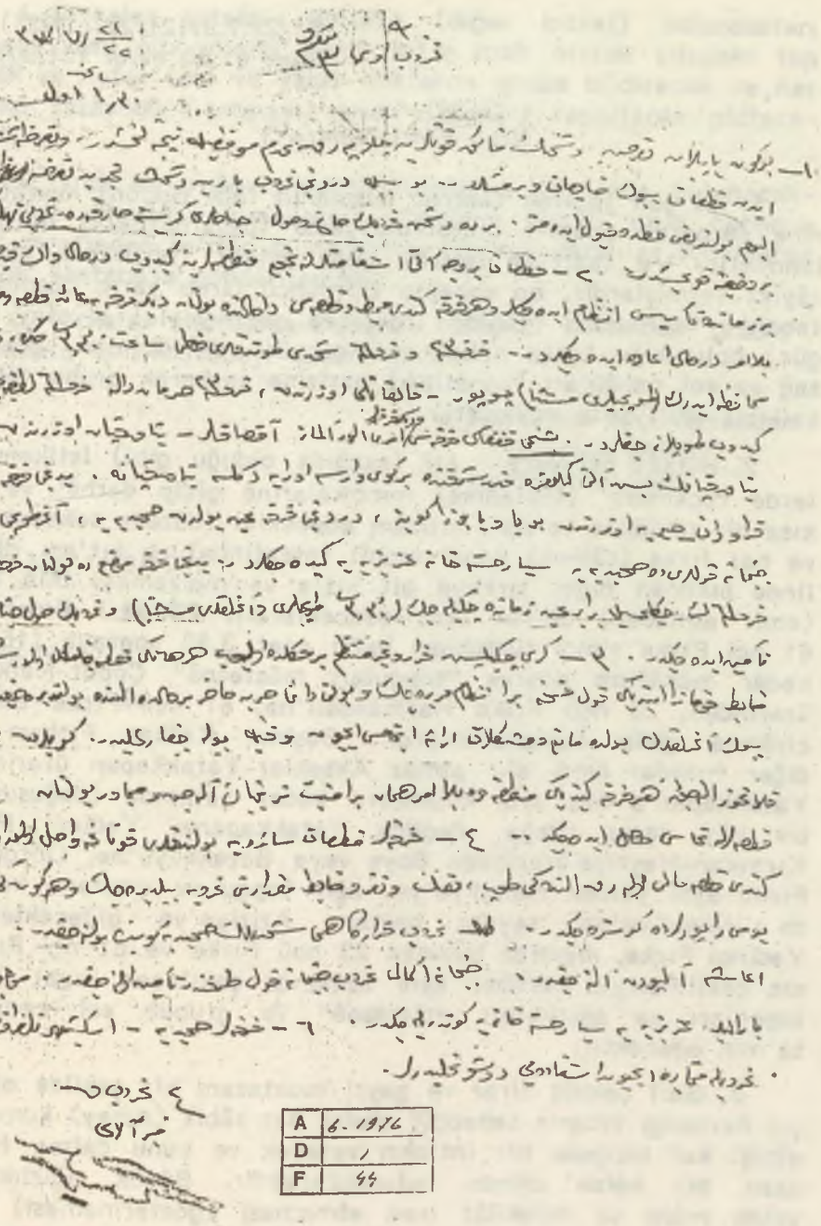

A	6.1976
D	1
F	44

21/22.7.37(21/22.7.1921)
Saat 01.30 evvel (01.30)

Grub Emri Numro 3

1. Bu gün yapılan taarruz düşmanın fâik (üstün) kuvvetlerine çarparak adem-i muvaffakıyyetle (başarısızlıkla) neticelenmiştir. Ve taarruza iştirâk eden kıtaât (birlikler) büyük zâyiât vermişlerdir. Bu sebeple Dördüncü Grub yarın düşmanın tecdîd-i taarruzuna (yeniden taarruza geçmesiyle) elyevm (bu gün) bulunduğu hatta kabul edemez. Bir de düşman, grubun sağ ve sol cehâhları (kanatları) gerisine sarkarak grubu tehlikeli bir vaz'iyyete koymuştur.

2. Kıtaât ber-vech-i âtî (aşağıda olduğu gibi) istikametlerde tecemmu' (toplanma) mıntıkalarına gidip derhâl ve en kısa bir zamanda te'sîs-i intizâm edecekler (düzene sokacaklar) ve her fırka (tümen) kendi muhît (etrafında) ve kıt'ası dâhilinde bulunan diğer fırkaya ait kıt'a ve malzemeyi bilâ emr (emir almadan) derhâl iade edeceklerdir. 23 ncü Fırka ve 61 nci Fırka şimdi tuttukları hattı saat 3.30 sonraya (15.30) kadar muhâfaza ederek "topçuları müstesnâ" Çopur-Kalkanlı üzerinden, 23 ncü Fırka Harmandalı'na, 61 nci Fırka Latife civârına gidip toplanacaklardır. Beşinci Kafkas Fırkası ve diğer fırkalar emri alır almaz Aksaklar-Yatakkapan üzerinden Yatakkapan'a beş altı kilometre kadar şarkında (doğusunda) bir köy varsa oraya, değilse Yatakkapana, Yedinci Fırka Kıravdan-Hayriye üzerinden Boya veya Bozakköyü'ne, Dördüncü Fırka aynı yoldan Hamdiye'ye, ağır topçu ve cephane kolları da Hamidiye'ye, seyyar hastane Aziziye'ye gideceklerdir. Yedinci Fırka, mevzide bulunan 23 ncü Fırka ve 61 nci Fırka'nın çekilmesiyle beraber aynı zamanda çekilecek "saat 03.30 topçuları ve ağırlıkları müstesnâ" ve grubun sol cenâhını te'mîn edecektir.

3. Geri çekiliş firar ve gayri muntazam bir şekilde olmayıp herhangi kıtanın tebeddül olursa her zâbit (subay) kumanda ettiği kol kısmına bir intizâm verecek ve bunu daima harbe hazır bir hâlde elinde bulunduracaktır. Büyük ağırlıkların yolda mâni ve müşkilât irae etmemesi (göstermemesi) için vaktiyle yola çıkarılmalıdır. Köylerden daima kılavuz alınacak her fırka gittiği mıntıkada bilâ emr hemen bir emniyet tertibâtı alacak ve mücâvir (bitişik) bulunan kıt'alarla temas hâsıl edecektir.

4. Fırkalar kıtaât-ı saireye (diğer kıtaat) bulundukları konağa vâsıl olur olmaz kendi kıt'a malı olarak elindeki top tüfek ve nefer (er) ve zâbit miktarını gruba bildirecek ve her günkü tezâyüdü (artmayı) yevmî (günlük) raporlarda gösterecektir.

5. Grub karargâhı şimdilik Hamidiye Köyü'nde bulunacaktır. İaşe Alpu'dan alınacaktır. Cephane ikmâli grub cephane kolu tarafından te'mîn olunacaktır. Mevcut yaralılar Aziziye'ye seyyar hastaneye gönderilecektir.

6. Fırkalar Hamidiye-Eskişehir telgraf hattından grubla muhâbere için istifâdeyi düşünmelidir.

4 ncü Grub K. (Kumandanı)
Miralay (Albay)
Kemalettin Sami

Arşiv No : 6/1979
Klâsör No : 1213
Dosya No : 2
Fihrist No : 44

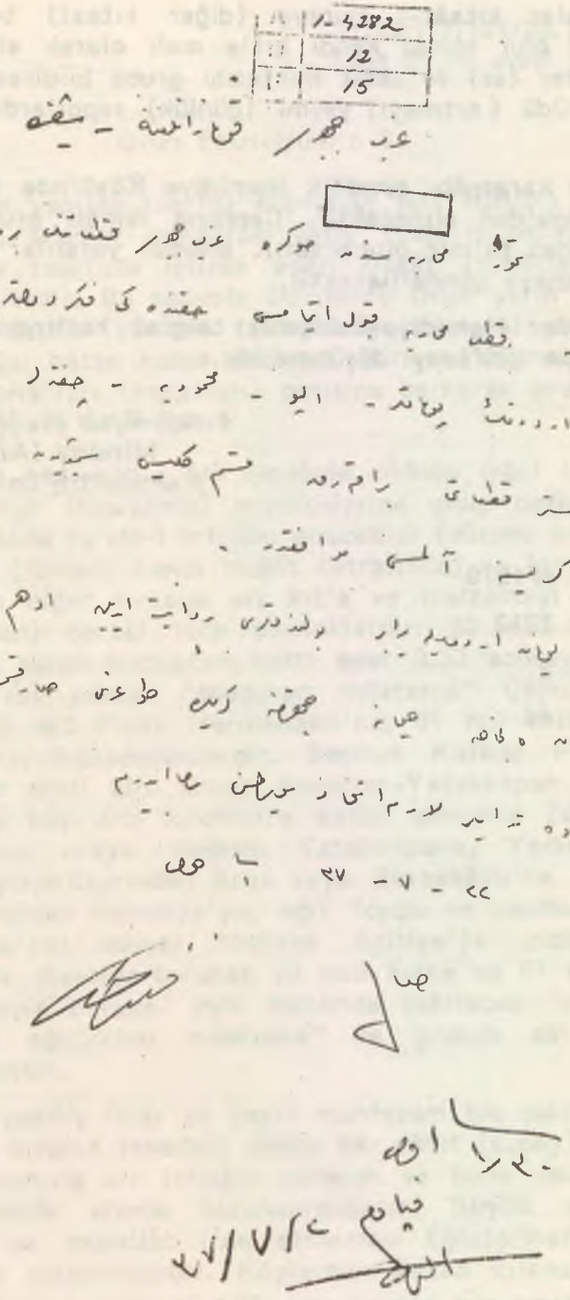

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına/Şifre

21 Temmuz muhârebesinden sonra Garb Cephesi kıtaâtının (birliklerinin) bir müddet için düşmanla kat'-ı muhârebe kabul etmemesi hakkındaki fikr-i devletlerine iştirâk ederim (yüksek fikirlerinize katılırım). Ordunun Pomaklar, Alpu, Mahmudiye, Çifteler hattında münâsib kuvvette setr (örtme) kıtaâtı bırakarak kısm-ı küllîsini (büyük kısmını) şimdiden kademe kademe Sakarya gerisine alması muvâfıktır (uygundur).

Yalnız Yunan Ordusuyla beraber bulundukları rivâyet edilen Ethem, Tevfik diğer cenâhlardan (kanatlardan) bilhassa Haymana cihetinden (yönünden) gerilere doğru sarkması ihtimâline karşı da tedâbir-i lâzime ittihâz buyurulmasını (lâzım gelen tedbirlerin alınmasını) rica ederim.

Fevzi

22.7.37 (22.7.1921) Saat 1 evvel (01.00)
Salih

Saat 1.30 evvel (01.30)
Kapadım 2.7.37

Arşiv No : 1/4282

Klâsör No : 1017

Dosya No : 12-19

Fihrist No : 15

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye (Genelkurmay)

596 Şube 1
30 Adet 400

Müretteb Fırka (Tümen) Kumandanlığına

Bir dakika te'hîri câiz degildir (gecikmesi doğru değildir).

Makine başında yazılacaktır.

1. Kütahya cenûb-u şarkîsinde (güneydoğusunda) Nasuhçal-Kulaksız hattındaki kıtaâtımıza (birliklerimize) 14.7.37 (14.7.1921)'de başlayan ve iki gün devam eden muhârebât netîcesinde mütevakkıf (bekleyen) düşman karşısında kıtaâtımız mevâzıı (mevzileri) terke mecbûr olduğundan garb (batı) cephesi kıtaâtı Eskişehir şarkına alınmış ve elyevm (bu gün) Beğyik-Ahur-Kaymaz Çiftliği hattındadır. Fâik (üstün) düşman kuvvetlerinin tazyîkine (sıkıştırmasına) ma'rûz kalınıyorsa ordunun bir mikdâr daha şarka (doğuya) alınması mutasavverdir (düşünülmektedir). Cenûbda (güneyde) Afyon mıntıkasında zayıf mevcudlu Müretteb Fırka'nın karşısında düşmanın Birinci Fırkası vardır. Bu fırka da bu gün 22.7.37 (22.7.1921)'de Müretteb Fırka'ya taarruz eylemiş ve Müretteb Fırka Çay İstasyonu'na çekilmiştir. Düşman Çobanlar İstasyonu'nu geçmemiştir.

2. Dokuzuncu Fırka ilk kademesiyle Ilgın İstasyonu'nu müteâkıben vaz'iyyetin müsâadesine göre daha ileri istasyonlarda ihrâc (çıkarılarak) edilerek Akşehir civarında toplanacaktır.

3. Dokuzuncu Fırka'ya ve berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Garb Cephesi K. (Kumandanlığı), Müretteb Fırka K., Adana Mıntıkası K., Garbî Anadolu Menzil Müfettişliği K. yazılmış ve saat 2.15 evvelde (02.15) telgrafhaneye verilmiştir.

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Reis (Genelkurmay Başkan) Vekili
Fevzi

Açtım. 23 minh (de)
Saat 3.25

Belge No : 2514

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1188

Dosya No : 63

Fihrist No : 19

Belge No : 2515

A 4/4478
D 58
F

ایطار حربیه عمومیه
۲۷-۷-۲۲

غرب جبهه‌سی قومندانلغنه

۱- ۲۲-۷-۲۷ ده آکیشهرده ترقی غازی قطعه‌ده قیام
ایدن محاربات نتیجه‌سنده غرب جبهه‌سنه صاغ جناح
مرکزی برجوه‌ده جریانده عسکره حفظ اصلی و محافظه‌ای تشدید
فقط صولجناح جبهه‌سنده ایلریه بر دکه قوتلری اردولری
یله تراسنی توثر اولمی و مرکز غربیه صولجناح غربیلری
آراسنده‌کی بوشلغه ریکه بر دکه قوتلری ایلریلمی یوزندن
بولونیلان غیر مساعد وضعیتده قورتارلمه مقصدیله، غرب
جبهه‌سنی قطعاتی ۲۲/۷ ده بو ماوله آلیاوی محلنده
جبهه‌لر جبهه‌سی خطنه آلنمی امر ایلمشدر.

۲- بو وضعیت قاشوسنده مرتبه قوتلری دکمه کریده

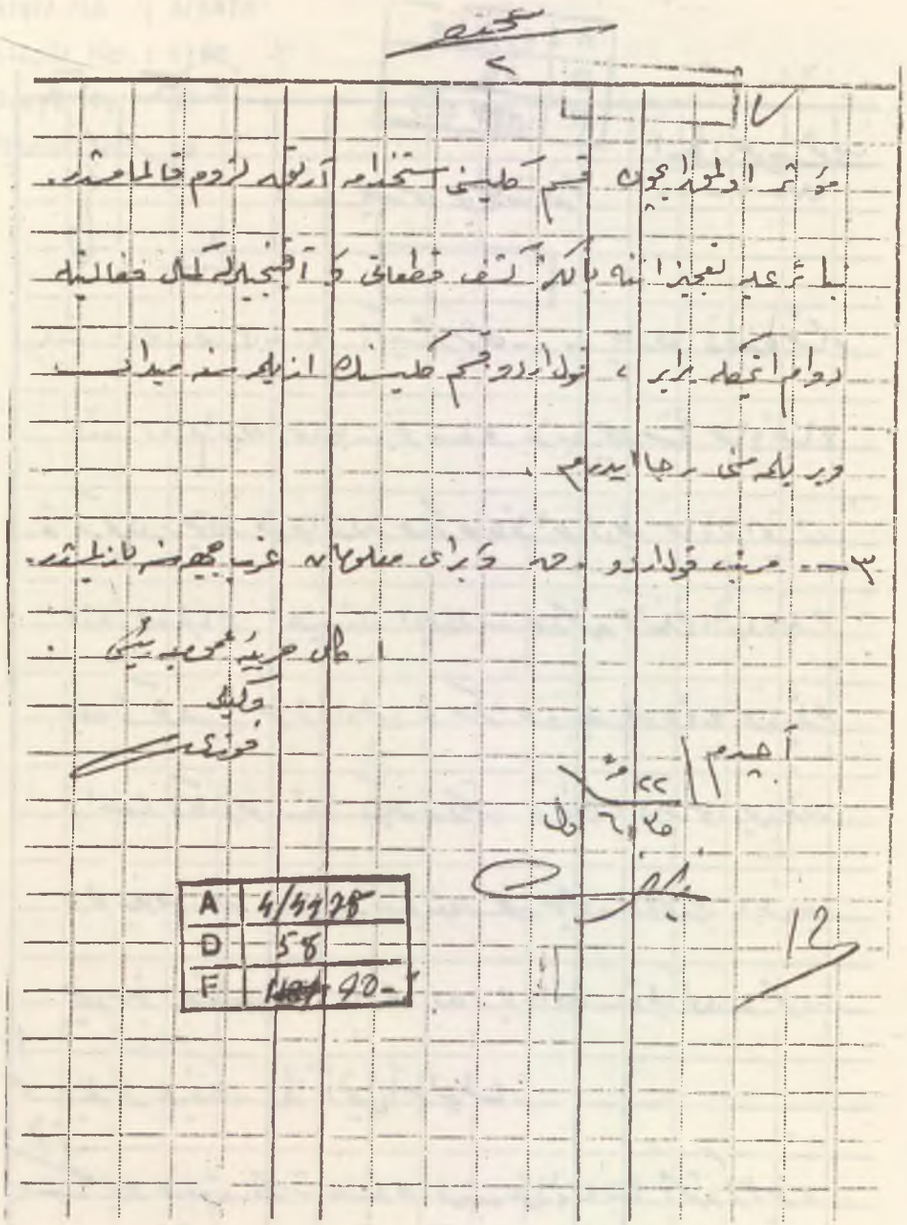

Saat 6.15 Tebliğ
1.Şube

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyyesi
(Genelkurmay Başkanlığı)
22.7.37 (22.7.1921)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

1. 21.7.37 (21.7.1921)'de Eskişehir şarkı Seyitgazi hattında akşama kadar devam eden muhârebât (muharebeler) netîcesinde Garb Cephesi'nin sağ cenah (kanat) ve merkezi birçok temevvücâttan (dalgalanmadan) sonra hatt-ı aslîyi (asıl hattı) muhâfaza etmiştir. Fakat sol cenâh açığından ilerleyen bir düşman kolunun ordunun yan ve gerisine müessir (etkili) olması ve merkez grubuyla sol cenâh grubunun arasındaki boşluğa diğer bir düşman kolunun ilerlemesi yüzünden bulunulan gayri müsâid vaz'iyyetten kurtulmak maksadıyla Garb Cephesi'nce kıtaâtın 22/7'de Yumaklı-Alpuköy-Mahmudiye-Çifteler Çiftliği hattına alınması emredilmiştir.

2. Bu vaz'iyyet karşısında Müretteb Kolordu'nun düşman gerilerinde müessir olmak için kısm-ı küllîsini (büyük kısmını) istihdâma (kullanılmasına) artık lüzum kalmamıştır. Binâen'aleyh (bununla beraber) ta'cîzâtına (sıkıştırılmasına) yalnız keşf kıtaâtı ve akıncılarla kemâl-i fa'âliyyetle devam etmekle beraber kolordu kısm-ı küllîsinin ezilmesine meydan verilmemesini rica ederim.

3. Müretteb Kolordu K. (Kumandanı) ve berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Garb Cephesi'ne yazılmıştır.

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Reis (Genelkurmay Başkan) Vekili
Fevzi

Açtım/22 minh (de)
Saat 6.35 evvel (06.35)

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1068
Dosya No : 58-43
Fihrist No : 90, 90-1

اوه آیچی غروب وقع بدانه

۱ — رشمه اردو بنك صلح بحری سید غازی — محوریه منطقه‌سنده تعقیب دوام ایتمکده‌در. ۲۲ تموز اقشامی لاذقیه آیچی فرقه‌سی اولنان فوت محوریه‌ده بولنان لشجی غروبه تعرضه دوام ایدیلمکده‌در. بو یولده تماسده تموز معلومات آلنمدی.

۲ — اردو بحری غروب ایله مخالفجه جوارنده یانه موضعی آلوه‌جه‌سی اقشام شمالیه‌ده مدافعه و سد ایده‌جك و نسم جیسیه‌سی تعلك کوریه قاووغی کوریسنه مقابله کیریشنه نقل اولنه‌جه‌ی و مستحفظ نظم ایده‌جکدر.

۳ — بحری غروب تموز اقشامی مخالفجه جوارنده بولنه‌جکدر.

۴ — بحری غروب و اوچنجی غروب صاری کوی قریه‌سنده دردنجی غروب صاری کوی شرقنده بولنان منطقه‌سنده اوه آیچی غروب بوغازه تجمع ایده‌جکدر. لشجی غروب قابماز — حفتلر عظنده قالاجه‌قدر. دشمنك رهاشرفه ایده‌جکی تعقیب اولدیغی قدر توقیف ایده‌جکدر. اوچنجی غروب ۲۹ نجی سواری آلایی تعلك آغور غریسنده دشمنك تماسده بولاجه‌قی آلیو وقایوز اوغلی استحکامندن تشبث ایده‌جکدر. بحری غروب رضی آلیو استحکامندن تشبث ایده‌جك و ۲۹ نجی سواری آلایی ارتباط نالیسی ایده‌جکدر. ۲۹ نجی سواری آلایی زمانه قدر تعلك آغور نلقر اقتناه‌سی واسطه‌سیله رابور کریسی منطقه‌سی بیلدیره‌جکدر.

۵ — مقابله قطعاتی یانده قالمه اوزره تدقیقه خونه آغزنده بیلدیره استحکام غایه کیریشده غروب جمع و تنسیق اولنمیه‌جکدر. لشجی و اوه آیچی غروبلری آغرلغی قاووغی کوریسنی کیریشده ۲ و ۴ نجی غروبلرك تعلك کوریه شرقنده و بحری غروبك تعلك منطقه‌سنده جمع اولنه‌جقلردر.

آرقه سنده

آغیر طوپلرده بالك کوریسی [illegible] اولنه‌جقدر.
مع هذا کوریك اوزاقلغنه نظراً اولجه و مرور ایتمکده غروب
طرفنده انتظام قونولجه لازمدر.
۶ — ۲ و ۵ نجی غروبلر ۲۲ / ۷ / ۲۷ ساعت ۸ ده یالکز بو رابور معلومات
ایله جریان کوریسنه ایلدیکی بوابك صورتی اوچنجی غروب
بحری غروبه و دردنجی غروبه تبلیغ ایده‌جك — دردنجی غروب ایله
لشجی غروب آیری آیری اوه آیچی غروبه ارسال ایده‌جکدر.
بو امرك یوکیجه ایصالندن لشجی غروبه ایسالنده منطقه قوغ نداء مسولدر.
امرك آلندیغی و تکیدیرینی امری ایصال ایده‌جك اولانلره محالیه
ایصال ایدیلدیکنی بیلدیره‌جکدر.
۲۲ / ۷ / ۲۷ ساعت ۹،۲۰ غریغ‌چی ی. ه.
و. دیکیچی — عصمت
۱۰،۱۵

A 5-2068
D 16
F 3-8

اصلیه مطابقدر
[illegible]

On İkinci Grub Kumandanlığına

1. Düşman ordusunun mühim bir kısmı Seyitgazi-Mahmudiye istikametinde ta'kîbine devam etmektedir. 22 Temmuz akşamı lâ-akall (en azından) iki fırka (tümen) tahmîn olunan kuvvet Mahmudiye'de bulunan Beşinci Grub'a taarruzuna devam etti. Demir yolu boyunca temastan henüz ma'lûmat alınmadı.

2. Ordu, Birinci Grub ile Mihallıççık civârında yan mevzii alarak memleketin aksâm-ı şimâliyesini (bölgenin kuzey kısımlarını) müdâfaa ve setr edecek (kapatacak) ve kısm-ı küllîsiyle (büyük kısmıyla) Beylikköprü Kavuncu Köprü'den Sakarya gerisine nakl olunacak ve müsta'celen (acele olarak) tanzîm edilecektir.

3. Birinci Grub 23 Temmuz akşamı Mihallıççık civarında bulunacaktır.

4. 23 Temmuz akşamı Üçüncü Grub Sarıköy garbında Dördüncü Grub Sarıköy şarkında pazar mıntıkasına, On İkinci Grub Sivrihisar'da tecemmu' edeceklerdir (toplanacaklardır). Beşinci Grub Kaymaz-Çifteler hattında kalarak düşmanın daha şarka ileri hareketini mümkün olduğu kadar tevkif edecektir (durduracaktır). Üçüncü Grub 29 ncu Süvari Alayı'nı Beylikahır garbında düşmanla temasta bırakarak Alpu ve Kalpuzoğlu istikametlerini keşf ettirecektir. Birinci Grub dahi Alpu istikametini keşf ettirecek ve 29 ncu Süvari Alayı'yla irtibât te'sîs ettirecektir. 29 ncu Süvari Alayı son zamana kadar Beylikahır telgrafhanesi vâsıtasıyla raporlarını muntazaman geriye bildirecektir.

5. Mekkâriler (yük hayvanları) kıtaât (birlikler) yanında kalmak üzere tekerlekli bütün ağırlıkları bilâ-istisna (istisnasız) Sakarya gerisinde grub grub cem' ve taksîm olunmalıdır (toplanıp ayrılmalıdır). Beşinci ve On İkinci Grubların ağırlıkları Kavuncu Köprüsü gerisinde 3 ve 4 ncü Grubların Beylikköprü şarkında ve Birinci Grub'un kendi mıntıkasında cem' olunacaklardır. Ağır toplar da Beylikköprü istikametinde daha evvel nakl edilmelidir. Maaha-zâ (bununla beraber) köprüler daha evvel uzaktan keşf olunmak ve mürûr keyfiyyeti (geçiş durumu) grublar tarafından intizâma konulması lâzımdır.

6. 3 ve 5 nci Grublara 22.7.37 (22.7.1921) saat 8 sonrada (20.00) yazıldı ve berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Erkân-ı harbiye-i umûmiyye'ye (Genelkurmay'a) arz edildi. Bu emrin sûretini Üçüncü Grub, Dördüncü Grub ile Beşinci Grub ayrı ayrı On İkinci Grub'a irsâl edeceklerdir. Birinci Grub'a ve Dördüncü Grub'a tebli' edecektir (gönderecektir). Bu emrin Sivrihisar'dan Beşinci Grub'a irsâlinden mıntıka kumandanı mes'ûldür (sorumludur). Emrin alındığı ve yekdiğerine (bir diğerine) emri îsâl edecek (ulaştıracak) olanlar da mahâllerine îsâl edildiğini bildireceklerdir.

22.7.37 Saat 9.40 sonra (21.40)
Vürûdu (gelişi) : 22 minh (de)
Saat 10.15

Garb Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Aslına mutâbıktır (uygundur)
Beşinci Grub Yaveri
İmza
(....)

Arşiv No : 5/2068

Klâsör No : 1154

Dosya No : 16-17

Fihrist No : 3-7

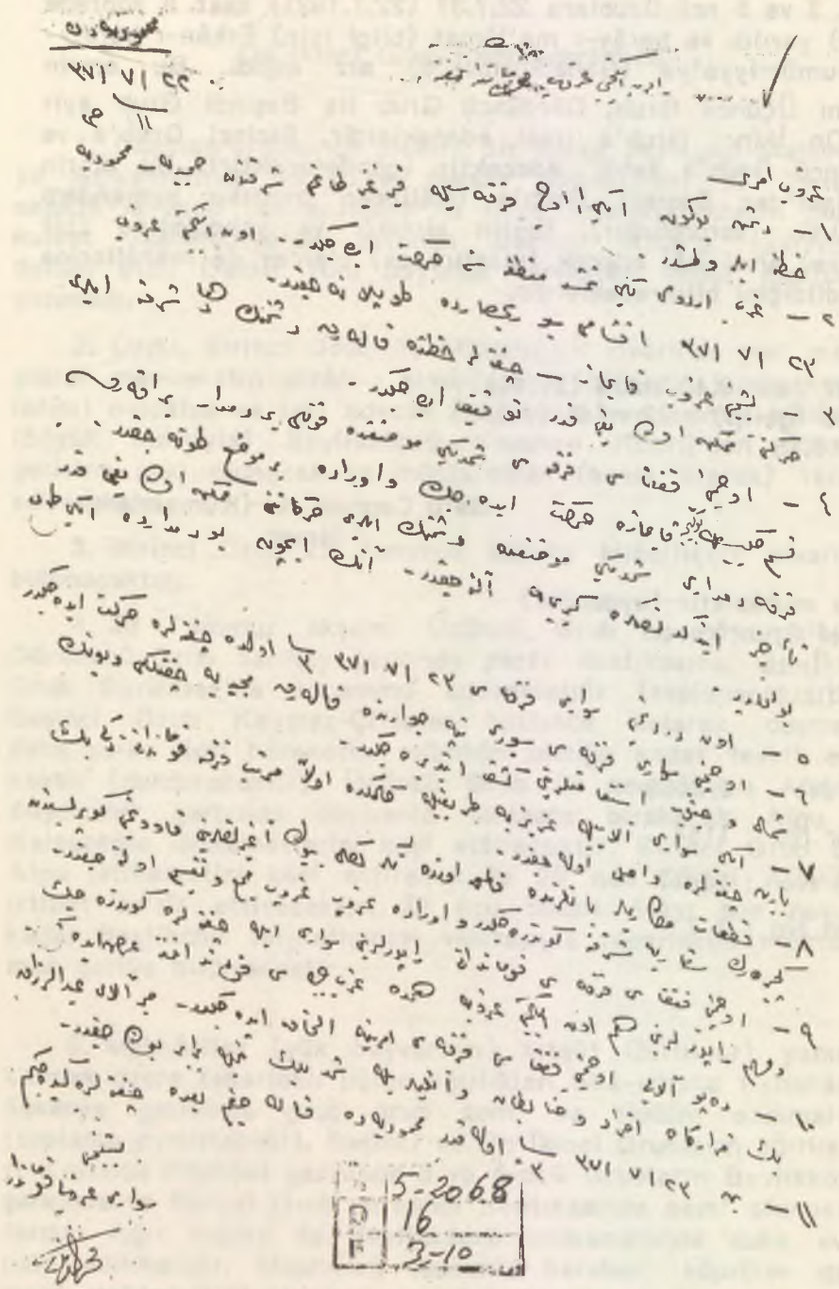

Grub Emri

Mahmudiye'den
22.7.37 (22.7.1921)
Saat 11 sonra (23.00)

On İkinci Grub Kumandanlığına

1. Düşman bu gün iki üç fırkasıyla (tümeniyle) Kırgızdağı şarkından (doğusundan) Hamidiye-Mahmudiye hattına ilerlemiştir.

2. Garb (Batı) Ordusu yeni tahaşşüd (toplanma) mıntıkasına hareket edecektir. On İkinci Grub 23.7.37 akşamı Sivrihisar'da toplanacaktır.

3. Beşinci Grub Kaymaz-Çifteler hattında kalarak düşmanın daha şarka ileri hareketini mümkün olduğu kadar tevkif edecektir (durduracaktır).

4. Üçüncü Kafkas Fırkası şimdi mevziinde kuvvetli bir düm-dâr (artçı) bırakarak kısm-ı küllîsiyle (büyük kısmıyla) bu gece Kaymaz'a hareket edecek ve orada bir mevzi' tutacaktır. Fırka düm-dârı şimdiki mevziinde düşmanın ileri harekâtını mümkün olduğu kadar te'hîr ettikten (geciktirdikten) sonra geriye alınacaktır. Onun için bu düm-dârda iki top bulunmalıdır.

5. On Dördüncü Süvari Fırkası 23.7.37 saat 3 evvelde (03.00) Çifteler'e hareket edeceklerdir.

6. Üçüncü Süvari Fırkası Sivritepe civârında kalarak Mecidiye Çiftliği ve bunun şimâl ve cenûb istikametlerini keşf ettireceklerdir.

7. İki süvari alayıyla Aziziye tarîkiyle (yoluyla) gelmekte olan Müretteb Fırka Kumandanı Zeki Bey yarın Çifteler'e vâsıl olacaktır (ulaşacaktır).

8. Kıtaât (birlik) mekkârileri (yük hayvanları) yanlarında kalmak üzere tekerlekli büyük ağırlıklarını Kavuncu Köprüsü'nden geçirerek Sakarya şarkına götüreceklerdir ve orada grub grub cem' ve taksîm olunacaktır (toplanacak ve dağıtılacaktır).

9. Üçüncü Kafkas Fırkası Kumandanı raporlarını süvari ile Çifteler'e gönderecek ve mühim raporlarını hem On İkinci Grub'a hem de Garb Cephesi Kumandanlığı'na arz edecek.

Belge No : 2517

10. Depo Alayı Üçüncü Kafkas Fırkası emrine iltihâk edecektir (katılacaktır). Mîr-alây (Albay) Aldülrezzak Bey karargâh efrâd ve zâbitân (er ve subay) ve atlılarıyla şimdilik benimle beraber bulunacaktır.

11. Ben 23.7.37 saat 3 evvele (03.00) kadar Mahmudiye'de kalacağım. Ba'dehû (ondan sonra) Çifteler'e gideceğim.

Beşinci Süvari Grubu Kumandanı
Fahreddin

Arşiv No : 5/2068
Klâsör No : 1154
Dosya No : 16-17
Fihrist No : 3-10

Belge No : 2518

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس

دقیقه : ساعت	تاریخ	محل :	نجی رابور	کوندرن :
			کوندرلمشدر	
			واصل اولمشدر	

A	4/4478
D	58
F	84-1

آدرس

Akşam raporu

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Riyâsetine
(Genelkurmay Başkanlığına)

1. Grublar 22.7.37 (22.7.1921) akşamı sûret-i umûmiyyede (genellikle) Doğanoğlu -Beylikahır-Kaymaz hattına muvâsalat etmişlerdir (varmışlardır). On İkinci Grub'la te'sîs-i irtibât edilmiştir (irtibat sağlanmıştır). Dördüncü Grub karşısındaki düşman saat 5 sonraya (17.00) kadar Hamidiye-Kalkanlı-Karatokat hattına kadar ilerlemiş ve bu hat gerisindeki bütün köyleri yakmaktadır.

2. Beşinci Grub kıtaâtı bu sabah 12 nci Grub'u himâye etmek üzere Kırgız dağı-Melekgazi hattındaki düşmana taarruz etmişse de öğleden sonra düşmânın mukabil taarruzu (karşı taarruzu) üzerine Mahmudiye istikametinde çekilmiş ve Mahmudiye şark ve garb (doğu ve batı) sırtlarında mevzi almıştır. Düşmân bir fırka (tümen) kadar kuvvetiyle Mahmudiye istikametine ilerlemiş ve diğer bir fırkasının da Kırgız dağı şarkından şimâle (kuzeye) yürüdüğü ve bil'lahire (bundan sonra) kısmen Ortatepe istikametinde şarka teveccüh ettiği (yöneldiği) görülmüştür. Akşama doğru diğer bir fırkasının da Hamidiye istikametinde yürüdüğü bildirilmektedir. Düşman akşama doğru Beşinci Grub kıtaâtıyla temas etmiş ve düşman topçusuyla Mahmudiye'yi bombardıman etmiş ve piyadesiyle sûret-i umûmiyyede Düztepe-Ortatepe hattında tevâkkuf etmiştir (durmuştur).

3. Dinar mıntıkasında Çal ve Işıklı istikametlerinden kıtaâtımız (birliklerimiz) düşmân mevâzıına (mevzilerine) taarruz etmiş ve bir mikdar arazi kazanmıştır. Çal mıntıkasında alınan bir esirin Yirmi Altıncı Alay'a mensûb olduğu anlaşılmıştır.

4. Bu rapor 22.7.37 nısf'ül-leylde (gece yarısı) Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Riyâsetine Sarıköy'den yazılmıştır.

Garb Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1068

Dosya No : 58-43

Fihrist No : 84, 84-1

بکلک آخور تلاقی صولک زمانه قدر آلای اوزنده قالدرمه ارتباط تامیه اولنه جقدر

٦ - تشنجی فرقه‌سی اوچنجی تفنگچی فرقه‌سی (٢٧/٧/٢٤) چاهانه قدر سیوریجه‌لرده طولاشه جقدر. بو فرقه قائمقامیله سفاریه‌نک بنده‌لری؛ قطعه‌لرده اجتناب ایده جک و دشمنه ضعف اولدیغی درجه سیوریجه‌لرده قالاجقدر.

تشنجی فرقه‌سی چراسی کوی، سوکلی، محمودیه، جدیده، جفتلکی و جفت لرینده اهالیه و جنوبنده قاش کوی و غزیزه استقامتلرینی کشف ایتدیره جکلدر. غزیزه‌ده وقت و زمانیله طوغری معلومات آلمه‌لریدر.

٧ - نجی فرقه سفاریه شرقنده‌کی اقامت منطقه‌سنه مواصلت متعاقب اوزنده‌کی سواری آلایله جرمانه یکلی استقامتنی کشف ایتدیره جکدر.

٨ - ٤ ویل مشهدیه‌نه سفاریه شرقنه فرقه و فرقه سواری بلوکلری کوندرلمه‌لری آغیر لشاریلی دیر اندره لرینی بلکه و منطقه‌لرینه جلب ایتدیرسلر.

٩ - جمعه ترکاصی (٢٧/٧/٢٤) ده پولاتلی ده تاسیس ایده جکدر.

٢٧/٧/٢٤ چاهانه رایوری صاریکوره، آقشام رایوری پولاتلی‌یه بازدید ایده جقدر.

١٠ - ١٧،٥ نجی فرقه‌یله تلفزافله ٢ و ٤ نجی فرقه‌یه تحریراً ٢٧/٧/٢٤ تاریخلی صاره‌ده یازلسون.

خدمت جهتی کوماندانلر

عصمت

اصله مطابقدر

صاریکوی استاسیونی

٢٧/٧/٢٤

A	Fgu
D	10
F	92

١٧ نومره

١ - دشمنه ٢٧/٧/٢٤ اقشامی تخمیناً بر فرقه سیله بنجی فرقه‌ی تعقیباً آغاییکار شمالنده نزله اوره‌ن جوارینه کلشدی. بو کونه یوقاریده هرکلنه دائر معلومات آلنمدی.

بر دشمن فرقه‌سی (٢٧/٧/٢٤) اقشامی دیکر بر فرقه‌سی (٢٧/٧/٢٤) زوالده صکره آلیجوارینه کلمه‌سی رایلر بلدیرمشدر.

آلی دشمن فرقه‌سی ده قیرغیز طاغی شرقنده (٢٧/٧/٢٤) ده محمودیه‌یه طوغری ایلریلمه‌سنه داورنه‌یه دونه‌یه خطنده توقف ایتمشدر. دیکر بر فرقه قدر قوتی ده (٢٧/٧/٢٤) ده غرب اوره‌ن شمالنده بویاکوینه کلمشدر. بو کونه محمودیه‌یه تاریخی اوکلرده صکره ساعت بشه قدر دشمنک بر عرتلی کوره‌رطدی. یالکز محمودیه شمالنده غزیزه تیشلرنده بر سواری بلوک و سوکلی استقامتنده ده بر بوردیسه قوللی کوره‌ولدی.

٢ - اردو سفاریه کربنه بوردیشنه دوام ایده جکدر.

٣ - بنجی فرقه‌نک ایده‌ده قالدیغی و سواری فرقه‌سیله جنجا بلوکه یولی اوزنده دوت آغاجی - بکلک آخور خطنده بولنمقدر - آلی کوی خطه قارشی کشف ایتدیره جکدر.

سواری فرقه‌سی رایورلرینی ایچون بکلک آخور استاسیونده‌کی تلفونده استفاده ایتمکدر. دیکر واسطه‌لر ایله‌ده رایورلرینک عمومی دیرلمه‌سی.

٤ - ٢ و ٤ و اوچنجی فرقه‌لر (٢٧/٧/٢٤) اقشامنه قدر سفاریه کربنه یوجه‌آق یولنه چکلدر.

اوچنجی فرقه: بکلک کوری شرقنده‌کی جبل منطقه‌سنده خطک طوتنده؛

دردنجی فرقه: پولاطلی جنوبنده قاشجوه، سیوری، صاری خلیل منطقه‌سنده؛

اوچنجی فرقه: قاووقچی کوریس شرقنده بیلدیز، قاره حمزه‌لی، بیرخانلی منطقه‌سنده طوپلانه جقدر.

دردنجی فرقه ٢٧/٧/٢٤ - ٢ ساعت اوله‌ده

اوچنجی فرقه ٢٧/٧/٢٤ - ٦ ساعت اوله‌ده اقامت منطقه‌لرنده یوردیشه باشلیه جقدر.

٢٧/٧/٢٤ کونی دردنجی فرقه سازیله، اوچنجی فرقه سازاوه استاسیونی جوارنده استراحت ایده جکلر و آقشام اوستی تکرار یوردیشه دوامله ٢٧/٧/٢٥ ده سفاریه شرقنده‌کی منطقه‌لرینه واره جقدر.

٥ - اوچنجی فرقه‌ده بولنان ٢٩ نجی سواری آلایی بکلک آخور ده فرقه اوزنده قالاجقدر. ٢٩ نجی سواری آلایله بکلک آخور ده یوردیشه شهری یونجی آلی کوی و یورصوه جنوبنده کوشمت کوی، اوبونه تمیاچ ده بنجی تیپ ایله ١ - نجی استقامتنی کشف ایتدیره جکدر.

Sarıköy İstasyonu
23.7.37 (23.7.1921)

Cephe Emri
Numro 12

1. Düşman 22.7.37 akşamı tahminen bir fırkasıyla (tümeniyle) Birinci Grub'u ta'kîben Ağapınar şimâlinde (kuzeyinde) Kızılören civârına gelmişti. Bu gün bu kuvvetin hareketine dâir ma'lûmat alınamadı. Bir düşman fırkası "22.7.37" akşamı diğer bir fırkası "23.7.37" zevâlden (öğleden) sonra Alpu civârına gelmiş ve ilerlememiştir. İki düşman fırkası da Kırgızdağı şarkından (doğusundan) "22.7.37"de Mahmudiye'ye doğru ilerlemiş ve Ortatepe-Düztepe-hattında tevkif etmiştir (durmuştur).

Diğer bir fırka kadar kuvveti de "22.7.37"de Arapören şimâlinde Boyaköyü'ne gelmiştir. Bu gün Mahmudiye'ye karşı öğleden sonra saat beşe kadar düşmanın bir hareketi görülmedi. Yalnız Mahmudiye şimâlinde Aziziye kışlasında bir süvari bölüğü ve Selki istikametinde de bir yürüyüş kolu görüldü.

2. Ordu Sakarya gerisine yürüyüşüne devâm edecektir.

3. Birinci Grub Mihallıççık'ta kalacak ve süvari fırkasıyla Mihallıççık üzerinde Dutağaç, Beylikahır hattından Pomaklar-Alpu köy hattına karşı keşf ettirecektir. Süvari Fırkası raporlarını geri vermek için Beylikahır İstasyonu'ndaki telefondan istifâde etmelidir. Ve bu vâsıta ile orduya da raporlarının sûretini vermelidir.

4. 3 ve 4 ve On İkinci Grublar "25.7.37" akşamına kadar Sakarya gerisine ber-vech-î âti (aşağıda olduğu gibi) yerleşeceklerdir.

Üçüncü Grub; Beylikköprü şarkında İğneciler mıntıkasında hattın tarafeyninde (iki tarafında).

Dördüncü Grub; Polatlı cenûbunda (güneyinde) Kamışçık, Sivri. Sarıhalil mıntıkasında.

On İkinci Grub; Kavuncu köprüsü şarkında, Yıldız, Karahamzalı, Sirhanlar mıntıkasında toplanacaklardır.

Dördüncü Grub; 24.7.37 saat evvelde (03.00)

Üçüncü Grub; 24.7.37 saat 6 evvelde (06.00) ikamet mıntıkasından yürüyüşe başlayacaklardır.

24.7.37 Dördüncü Grub Sazılar, Üçüncü Grub Sazak istasyonları civarında istirahat edecekler ve akşam üstü tekrar yürüyüşe devamla 25.7.37'de Sakar'ya şarkındaki mıntıkalarına varacaklardır.

5. Üçüncü Grub emrinde bulunan 29 ncu Süvari Alayı Beylikahır'da ve Grub emrinde kalacaktır. 29 ncu Süvari Alayı'yla Beylikahır'dan Porsuk nehri boyunca Alpuköy ve Porsuk cenûbunda (güneyinde) Köşmet köyü, Uyuzhamam, Aziziye Kışlası istikametlerini keşf ettirecektir. Beylikahır telefonu son zamâna kadar alay emrinde kalarak irtibât te'mîn olunacaktır.

6. Beşinci Grub Üçüncü Kafkas Fırkası'nı "25.7.37" sabaha kadar Sivrihisar'da toplayacaktır. Bu fırka fâik (üstün) kuvvetlerle Sakarya garbında (batısında) muhârebe-i kat'iyyeden içtinâb edecek (kesin muharebeden sakınacaktır) ve düşmanın tazyiki (baskısı) olmadığı müddetçe Sivrihisar'da kalacaktır.

Beşinci Grub Çerkezköy, Selki, Mahmudiye, Mecidiye Çiftliği ve Çifteler garbında İhsaniye ve cenûbunda Kazıköy ve Aziziye istikametlerini keşfettireceklerdir. Aziziye'den vakti zamânıyla doğru ma'lûmat almak mühimdir.

7. 12 nci Grub Sakarya şarkındaki ikamet mıntıkasına muvâsalatı müteâkıb (ulaştıktan sonra) emrindeki Süvari Alayı ile Cihanbeyli istikametini keşfettirecektir.

8. Grublar şimdiden Sakarya şarkına grub ve fırka süvari bölüklerini göndererek ağırlıklarını ve perakendelerini cem'i (toplanma) ve mıntıkalarına celb etmelidirler.

9. Cephe karargâhı "24.7.37"de Polatlı'da te'sîs edecektir. 24.7.37 sabah raporu Sarıköy'e akşam raporları Polatlı'ya yazdırılacaktır.

10. 10. 5. 12 nci Grublara telgrafla 3 ve 4 ncü Grublara tahriren (yazı ile) 23.7.37 saat 8.30 sonrada (20.30) yazılmıştır.

Aslına mutâbıktır (uygundur)
1.Şube Müdürü

Garb Cephesi Kumandanı
İsmet

Arşiv No : 5/1400

Klâsör No : 1137

Dosya No : 10-14

Fihrist No : 92

Numrosu 105

Çiftelerden 23.7.37 (23.7.1921) Saat 5.30 sonra (17.30)

Grub Emri Aded 11

1. Karşımızdaki düşman cephesi sûret-i umûmiyyede (genel olarak) Kırgız dağı-Düztepe-Ortatepe hattındadır. Bu sabah 9 evvelde (09.00) düşman "Sulki" ve şimâl (kuzey) istikametinde iki kolla ilerlemeye başlamıştır.

Düşman ordusu tahminen dokuz fırka ile Hamidiye-Ağapınar arasında ber-vech-î âti (aşağıda olduğu gibi) bulunduğu kabûl edilebilir : Hamidiye civârında Beşinci ve On Üçüncü ve Arapören-Boza-Türkmensüleyman mıntıkasında Birinci, İkinci, On İkinci Fırkaları ve Karatokat civarında Dördüncü, On Beşinci, Ağapınar civarında Yedinci ve Onuncu Fırkaları bulunmakta ve Dokuzuncu Fırkası Karahisar şarkında (doğusunda) ve Üçüncü, On Birinci Fırkaları Burhol ve havâlisindedir.

2. Garb (Batı) Ordusu yeni plân mûcibince (gereğince) yeni tahaşşüd (yığınak) mıntıkasında toplanmaktadır.

3. Birinci Grub : Sivrihisar istikametini setr (kapama) ve düşmanın sağ cenâh (kanat) gerilerine akınlar yapmak sûretiyle Seyitgazi-Döğer hatt-ı muvâsalasını (ulaştırma hattını) kat' edeceklerdir (keseceklerdir).

4. Üçüncü Kafkas Fırkası Kaymaz civarında düşmanı karşılayacak ve mümkün olduğu kadar tevkîf ile (durdurarak) Sivrihisar istikametinde bi-t-tedrîc (yavaş yavaş) çekilecektir.

Fırka Beşinci Grub'la muhâbere edemediği (haberleşemediği) müddetçe doğrudan doğruya cephe kumandanından emr alacaktır.

5. On Dördüncü Süvari Fırkası hemen Ertuğrul Kışlası'na hareketle o istikamette gelecek düşmânı tevkîf için müdâfaa (savunma mevzii) tutacaktır. Ve mümkün mertebe tahkim edecek ve Mahmudiye-Ortatepe-Kışla-Kırgız dağı arasındaki mıntıkayı keşfettirecektir. Ve bir bölüğüyle Serçe sivrisini tutacaktır.

Üçüncü Süvari Fırkası bu gün saat 8 sonrada (20.00) Mecidiye Çiftliği şarkında Hayriye karyesine (köyüne) gidecek Malyabaşı-Çiçengiç-Cevizli istikametlerini keşfettirecektir.

Belge No : 2520

Düşmanın o istikametten zayıf müfrezelerinin gelmesi muhtemel olduğundan buna karşı tertibât-ı müdâfaiyyede (savunma düzeninde) bulunacaktır.

6. İkinci Süvari Fırkası'yla Dördüncü Süvari Livâsı (Tugayı) 23/24.7.37'de Çifteler'e gelecektir.

7. Her süvari alayından bir çavuş veya onbaşı kumandasında üç neferden (erden) mürekkeb dört atlı emirber (emir alıcı) alarak Grub Karargâhı'na gönderilecektir.

8. Grub Karargâhı Çifteler'dedir.

9. Bu emr Fırkalara 23.7.37 saat 5.30 sonrada (17.30) Çifteler'den tahriren (yazı ile) gönderilmiştir. Bir sûreti de Garb Cephesi'ne ve On İkinci Grub'a arz edilmiştir.

Beşinci Grub Kumandanı
Fahreddin

Grub emrine zeyldir (ektir). "Gâyet mahremdir" (çok gizlidir).

Beşinci Grub kıtaâtı arasında geceleri yanlışlığı men' etmek için ber-vech-i âti (aşağıda olduğu gibi) parola tesbît edilmiştir. Fırkalar kıtaâtına ikişer günlük olarak tebliğ edilecek ve mahremiyetine i'tina edecektir.

22/25 Temmuz gecesi İstanbul, 25/26 gecesi Eskişehir, 26/27 gecesi Kütahya, 27/28 gecesi Uşak, 28/29 gecesi Bursa, 29/30 gecesi İzmir, 30/31 gecesi Edirne, 31/1 Ağustos gecesi için Söğüt.

Arşiv No : 6/2865
Klâsör No : 1200
Dosya No : 1-5
Fihrist No : 26

Belge No : 2521

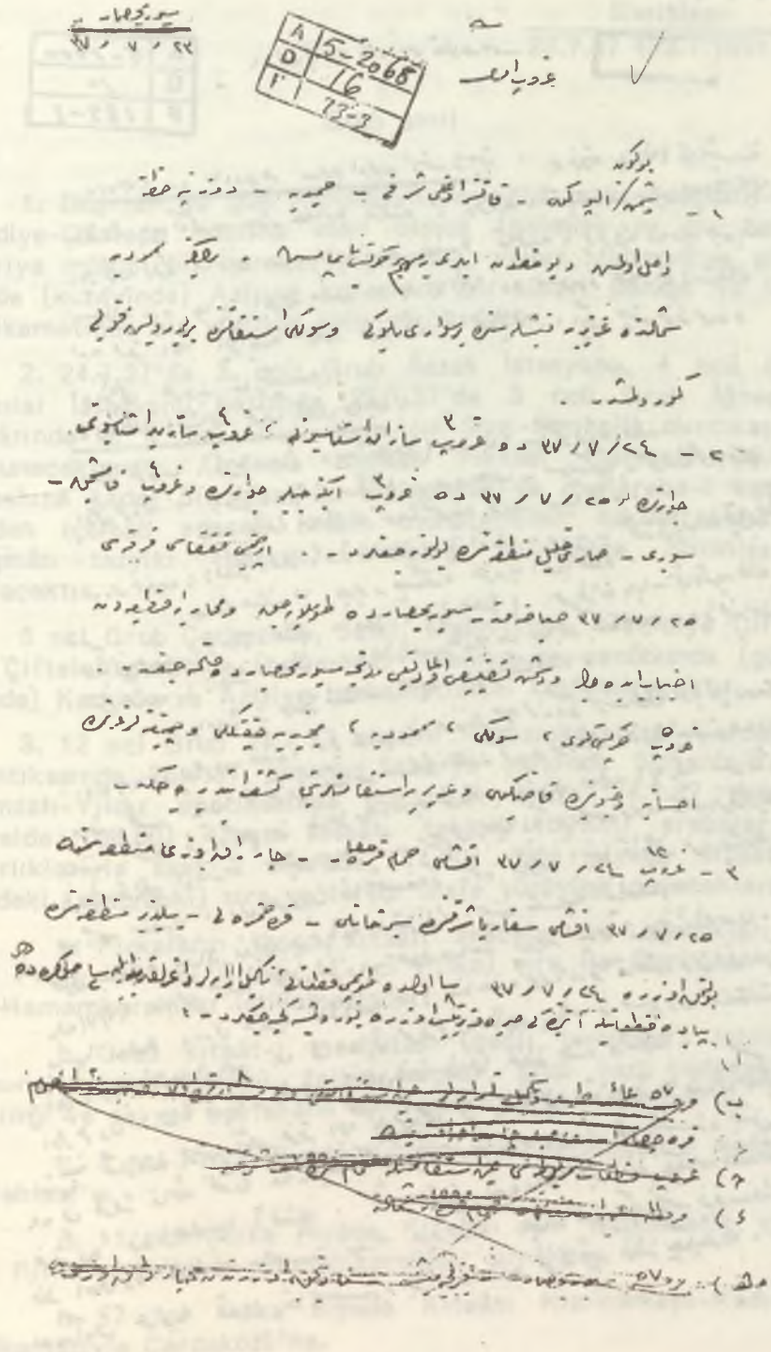

A	5-1400
D	10
F	183-1

[illegible]

[illegible]

Sivrihisar
23.7.37 (23.7.1921)

Grub emri

1. Düşman bu gün Alpuköy-Kansızoğlu şarkı (doğusu)-Hamidiye-Düztepe hattına vâsıl olmuş (gelmiş) ve bu hattan ileriye mühim bir hareket yapmamış, yalnız Mahmudiye şimâlinde (kuzeyinde) Aziziye kışlasında bir süvari bölüğü ve Selki istikametinde bir yürüyüş kolu görülmüştür.

2. 24.7.37'de 3 ncü Grub Sazak İstasyonu, 4 ncü Grub Sazılar İstasyonu hattında 25.7.37'de 3 ncü Grub İğneciler civârında ve 4 ncü Grub Kamışçık-Sivri-Sarıhalil mıntıkasında bulunacaklardır. Üçüncü Kafkas Fırkası (tümeni) 25.7.37 sabahına kadar Sivrihisar'da toplanacak ve muhârebe-i kat'iyyeden içtinâb edecek (kesin muharebeden sakınacaktır) ve düşmân tazyiki (baskısı) olmadığı müddetçe Sivrihisar'da kalacaktır.

5 nci Grub Çerkezköy, Selki, Mahmudiye, Mecidiye Çiftliği ve Çifteler garbinde (batısında) İhsaniye ve cenûbunda (güneyinde) Kadıköy ve Aziziye istikametlerini keşfettirecektir.

3. 12 nci Grub 24.7.37 akşamı Hamamkarahisar-Çardaközü mıntıkasında 25.7.37 akşamı Sakarya şarkında Sirhanlı-Karahamzalı-Yıldız mıntıkasında bulunmak üzere 24.7.37 saat 8 evvelde (08.00) topçu kıtaâtı tekmil (bütün) arabalar ve ağırlıklarıyla saat 2 sonrada (14.00) dahi piyade kıtaâtıyla âtîdeki (aşağıdaki) sıra ve tertîb üzere yürüyüşe geçeceklerdir.

a. Fırkaların topçu kıtaâtı arabalar ve ağırlıkları (8 nci Fırka, 57 nci Fırka, 11 nci Fırka) sıra ile Sivrihisar-Çortu-Hamamkarahisar istikametinde.

b. Grub kıtaât-ı merbûtası (bağlı birlikleri) istihkâm taburu, telgraf bölüğü, telsiz telgraf, grub harb kademesinin ağırlığı ve seyyar hastahane aynı istikamette Karahisar'a.

c. 8 nci Fırka Piyade Kıtaâtı aynı istikametle Hamamkarahisar'a.

d. 11 nci Fırka Piyade Kıtaâtı aynı istikametle ve 8 nci Fırka'yı ta'kiben Hamamkarahisar şimâline.

h. 57 nci Fırka Piyade Kıtaâtı Kızılcameşe-Kadıncık istikametiyle Çardaközü'ne.

Belge No : 2521

y. 20 nci Süvari Alayı keza Çortu üzerinden ve kıtaâtına tâbi' olmayarak Hamamkarahisar şarkına gidecektir.

s. Depo alayı 57 nci Fırka'yı ta'kîb edecektir.

4. Grub nakliye taburu 25.7.37 akşamı Yenimehmetli'ye vâsıl olmak (ulaşmak) üzere 23/24.7.37 nısf'ül-leylde (gece yarısı) Sivrihisar'dan Çortu-Hamamkarahisar-Kavuncu Köprüsü-Karahamzalı istikametinde hareket edecektir.

5. Kıtaât buradan üç günlük mümkün olmazsa be-heme-hâl (mutlaka) iki günlük erzaklarını alacaklardır.

6. Fırkalar süvari bölüklerini şimdiden Sakarya şarkına göndererek ağırlık ve perakendelerini (döküntülerini) celb ve cem'i edeceklerdir (getirecek ve bir arada toplayacaklardır).

7. Grub Karargâhı 24.7.37 akşama Hamamkarahisar'da bulunacaktır.

12 nci Grub Kumandanı
İmza
Halid

Arşiv No : 5/2068

Klâsör No : 1154

Dosya No : 16-17

Fihrist No : 13-4

Belge No : 2522

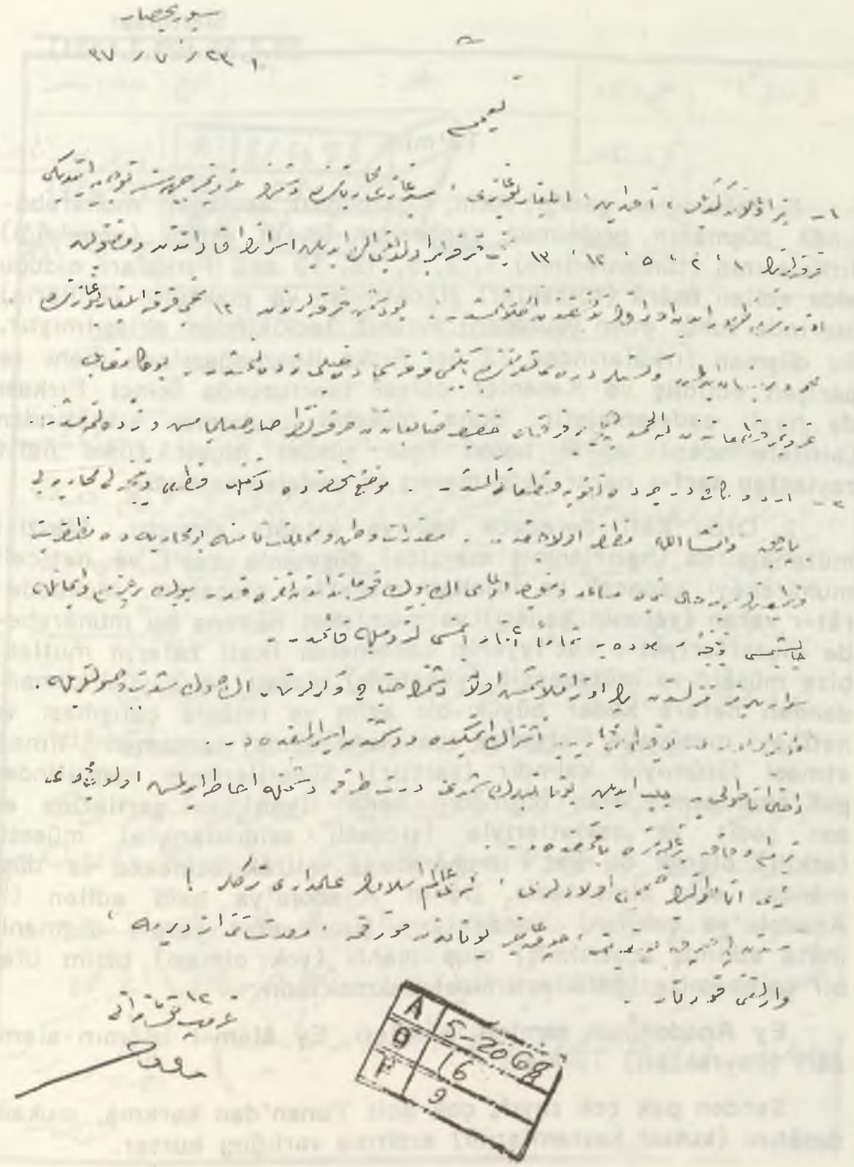

Belge No : 2522

Sivrihisar
23.7.37 (23.7.1921)

Ta'mîm

1. Peteroğlan gediği, Akin, Ilgazboğazı, Seyitgazi muhârebâtında düşmanın grubumuz cephesine tevcih ettiği (yöneldiği) fırkalarının (tümenlerinin) 1, 2, 5, 12, 13 ncü Fırkaları olduğu elde edilen üsârâ (tutsaklar) ifâdâtından ve maktûlin (ölülerin) üzerinde zuhûr eden (bulunan) evrâkın tedkikinden anlaşılmıştır. Bu düşman fırkalarından 12 nci Fırka Ilgazboğazı'nda mahv ve perişan edilmiş ve Kesenler deresi taarruzunda İkinci Fırkası da hayli zedelenmiştir. Buna mukabil grubumuz kıtaâtından (birliklerinden) leh-ül hamd (çok şükür) hiçbir fırka hafif zayiattan sarf-ı nazar sarsılmamış ve zedelenmemiştir.

2. Ordu kâfi derecede takviye kıtaâtı almıştır. Mevzi-i mütehazzırda (hazırlanmış mevzide) düşmânla kat'î ve netîceli muhârebeyi yapacak ve inşallah muzaffer olacaktır. Mukadderât-ı vatan (vatanın kaderi) ve memleket nâmına bu muhârebede muzafferiyât-ı kat'iyyenin behemehâl (katî zaferin mutlak) bize müsâid ve müteveccih (yönelmiş) olması en büyük kumandandan nefere kadar büyük bir azîm ve imânla çalışması ve netîce-i mesûdeye (lehimize sonuçlanacağına) tamamen i'tîmad etmesi lüzûmiyle kaimdir (şarttır). Süvarilerimiz menzilinden pek uzaklaşmış olan düşmânın cenâh (yan) ve gerilerine en son şedît ve savletleriyle (şiddetli saldırılarıyla) müessir (etkili) olarak bu kat'î muhârebeye iştirâk etmekte ve düşmândan esîr almaktadır. Dâhilî Anadolu'ya celb edilen (İç Anadolu'ya çekilen) Yunanlıların şimdi dört tarafı düşmanla ihâta edilmiş (çevrilmiş) olup mahfı (yok olması) bizim ufak bir galebemize (galibiyetimize) bakmaktadır.

Ey Anadolunun samimî evlâtları, Ey âlem-i İslâmın alemdârı (bayraktarı) Türkler!

Senden pek çok zayıf, çok âciz Yunan'dan korkma, mukaddesâtını (kutsal kavramlarını) ezdirme varlığını kurtar.

12 Grub Kumandanı
(Halid)

Arşiv No : 5/2068
Klâsör No : 1154
Dosya No : 16-17
Fihrist No : 9

Belge No : 2523

Gönderen :	Şifre ve Rabor	Mahal :	Tarih	Dakika : Saat
	Gönderilmiştir	A 41478 / D 59	Ankara 24/7/37	
	Vasıl olmuştur	F 38-12		

Adresi .....

Belge No : 2523

Zâta mahsûstur (Kişiye özeldir)

Ankara Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye (Genelkurmay)
24.7.37 (24.7.1921)
Saat 3.30 evvel (03.30)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı İsmet Paşa Hazretlerine

Garb Cephesi karşısında tahassül eden (meydana gelen) muvakkat (geçici) sükûnetten bil-istifâde yeni muhârebat (muharebeler) başlamadan evvel Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ağırlıklarını Kayseri'ye nakli meclisin bu günkü ictima'ında (toplantısında) tekerrür etmiştir (kararlaştırılmıştır). ind-el-hâce (gerektiğinde) Büyük Millet Meclisi de müteâkıben (arkadan) Kayseri'ye nakledilecektir. Aynı ictimâada milletin orduya karşı perverde ettiği (beslediği) lâ-yetezelzül (sarsılmaz) i'tîmad ve şükrânı bizzât orduya iblâğ etmek (ulaştırmak) üzere ve bazı asılsız şâyiât (söylentiler) ile arasıra dûçar-ı tezelzül olan (sarsıntıya uğrayan) efkârı ahâliye (kamu oyuna) ordumuz salâbet (sağlamlığı) ve kudret-i harbcüyânesini (muharebe gücünü) bizzât görerek tahmîn eylemek ve aynı zamanda efrâd (erler) ve zâbitâna da (subaylara da) bais-i itmînân olmak (tatmin edilmek) üzere meclis a'zâsından müntehib (seçilmiş) bir heyetin cephe karargâhına i'zâmı (gönderilmesi) takarrar eylediğini arz ile icrâ-i icâbını (gereğinin yapılmasını) ricâ ederim.

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Reis
(Genelkurmay Başkan) Vekili
Fevzi

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1069

Dosya No : 59-46

Fihrist No : 38-12

Belge No : 2524

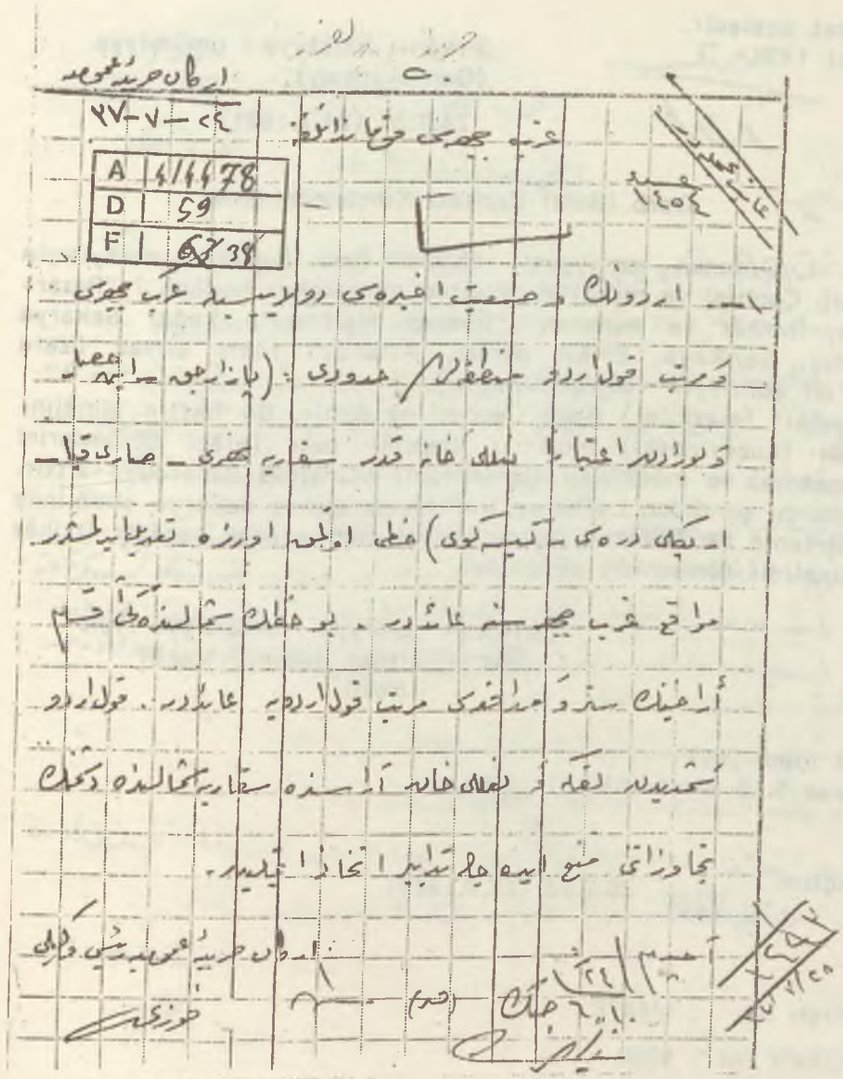

Belge No : 2524

Gâyet aceledir.
Adet 1454

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye
(Genelkurmay)

24.7.37 (24.7.1921)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

1. Ordunun vaz'iyyet-i âhiresi (son durumu) dolayısıyla Garb Cephesi ve müretteb kolordu mıntıkaları hudûdu : "Pazarcık, İnhisar ve buradan i'tibaren Nallıhan'a kadar Sakarya nehri, Sarıkaya, Erikli deresi, Kısaköy" hattı olmak üzere ta'dîl edilmiştir (değiştirilmiştir).
Mevâkı' (mevkiler) Garb Cephesi'ne âittir. Bu hattın şimâlindeki (kuzeyindeki) aksâm-ı arazinin setr (arazi bölümlerini kapatma) ve müdâfaası (savunması) Mürettep Kolorduya âittir. Kolordu şimdiden Lefke ve Nallıhan arasında Sakarya şimâlinde düşmanın tecavüzâtını (saldırılarını) men edecek tedâbir ittihâz etmelidir (önlemleri almalıdır).

Erkân-ı harbiyye-i umûmiyye Reis
(Genelkurmay Başkan) Vekîli
Fevzi

24 minh (de)
Saat 6.10 sonra (18.10) Şube 1

Açtım : 1/1493 25.7.26 (25.7.1921)

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1069

Dosya No : 59-46

Fihrist No : 38

Belge No : 2525

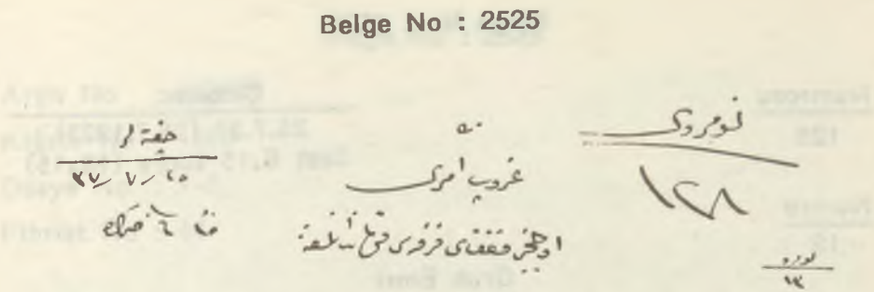

Belge No : 2525

Numrosu
128

Çifteler
25.7.37 (25.7.1921)
Saat 6.15 sonra (18.15)

Numro
13

Grub Emri

Üçüncü Kafkas Fırkası (Tümeni) Kumandanlığına

1. Düşman bu gün öğleden sonra saat 1.30'dan i'tibaren bir fırkadan fazla kuvvetiyle Hamidiye-Mecidiye Çiftliği istikametinde harekete başlamıştır. Hamidiye civârındaki ordugâhlar yıkılmıştır.

2. Üçüncü Süvari Fırkası Serçesivri tepesini müdâfaa edecek (savunacak) düşman tazyîki (sıkıştırması) hâlinde Çifteler-Belpınar istikametinde çekilecektir. On Dördüncü Süvari Fırkası bir alayını Üçüncü Kafkas Fırkası emrinde Kaymaz'da terk edecek ve bu alay mezkûr (adı geçen) fırka cephesinde keşfiyyât icrâ eyleyecektir. Fırka kısm-ı mütebâkisi (kalan kısmı) düşman tazyîki karşısında kademe kademe Ertuğrul Kışla-Kızılcagöl istikametinde çekilecektir. Üçüncü Süvari Fırkası'yla irtibât hâsıl edilmelidir (bağlantı kurulmalıdır). Üçüncü Kafkas Fırkası cenâhlardan (kanatlardan) tazyik ve tehlike görmedikçe Kaymaz mevâzıında kalacak düşman tazyikiyle Sivrihisar'a çekilecek ve kendi cephesindeki düşman vaz'iyyetinden Beşinci Grubu ve orduyu haberdar edecektir. Düşmân fırkası cephesinde fa'âliyyet göstermeyip Çifteler'i işgal edecek olursa fırka derhal Sivrihisar'a çekilecektir.

3. İkinci Süvari Fırkası ve Dördüncü Süvari Livâsı (Tugayı) akıncılık vezâifine devâm edeceklerdir.

4. Vaz'iyyet başka bir sûret göstermezse 25/26 gecesi Belpınar'da bulunacağım.

5. İşbu emr 25.7.37 saat 6.45 sonrada (18.45) İkinci ve Üçüncü, Ondördüncü Süvari Fırkalarına Dördüncü Süvari Livâsı'na ve Üçüncü Kafkas Fırkası'na, berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Garb (batı) Cephesi Kumandanlığı'na Çifteler'den yazılmıştır.

Beşinci Süvari Grubu K. (Kumandanı)
Fahreddin

Belge No : 2525

Arşiv No : 6/2865
Klâsör No : 1200
Dosya No : 1-5
Fihrist No : 44

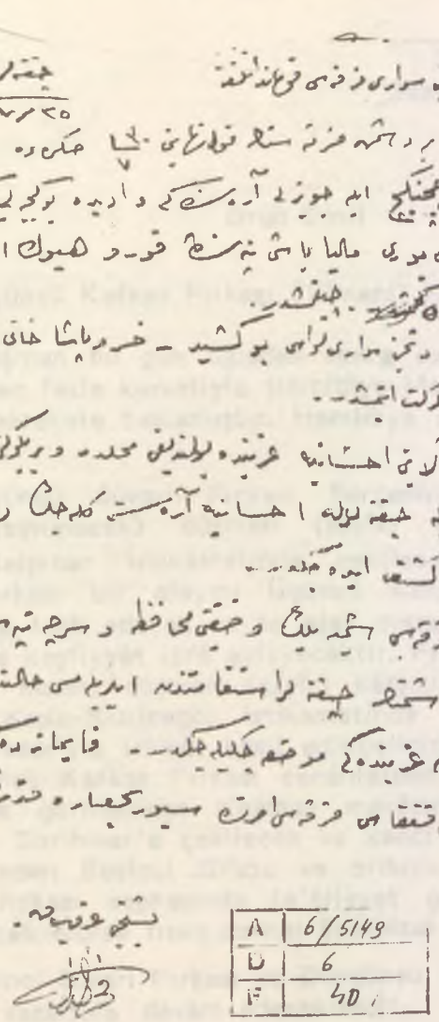

Çiftelerden
25.7.37 (25.7.1921)

Üçüncü Süvari Fırkası (Tümeni) Kumandanlığına

1. Hamidiye'den cenûba (güneye) ilerleyen bir düşman fırkasının kol nihâyeti saat 7.30 sonrada (19.30) Malyabaşı tepesini geçmiştir. Mezkûr (adı geçen) fırkanın Çiçengiç ile Cevizli arasındaki vadide bu geceyi geçirmesi muhtemeldir. Bu düşmanın bir taburu Malyabaşı tepesinde Kuruhöyük istikametinden ilerleyerek buradaki tepelere çıkmıştır.

2. İkinci Süvari Fırkası'yla Dördüncü Süvari Livâsı (Tugayı) Bukeşit Hüsrev Paşa Hanı istikametinde saat 9 sonrada (21.00) Çifteler'den hareket etmiştir.

3. Üçüncü Süvari Fırkası bir alayını İhsaniye garbında (batısında) bulunduğu mahalde ve bir bölüğünü Serçetepesi'nde bıraktıktan sonra kısm-ı küllîsiyle (büyük kısmıyla) Çifteler'le İhsaniye arasına gelecek ve düşman fırkasının yarınki harekâtını muntazam keşfedecektir.

4. On Dördüncü Süvari Fırkası şimdilik vaz'iyyeti muhâfaza ve Serçetepesi ile irtibât te'sîs edeceklerdir (kuracaklardır). Düşmânın Çifteler istikametinden ilerlemesi hâlinde fırka kısm-ı küllîsi Tatarkışla garbındaki mevzie çekilecektir. Kaymaz'daki alay emr-i sâbık vechle (eski emre göre) Üçüncü Kafkas Fırkası emrinde Sivrihisar'da kalacaktır.

5. Bu gece Çifteler'deyim.

Beşinci Grub K. (Kumandanı)
Fahreddin

Arşiv No : 6/5149

Klâsör No : 1260

Dosya No : 6-11

Fihrist No : 40

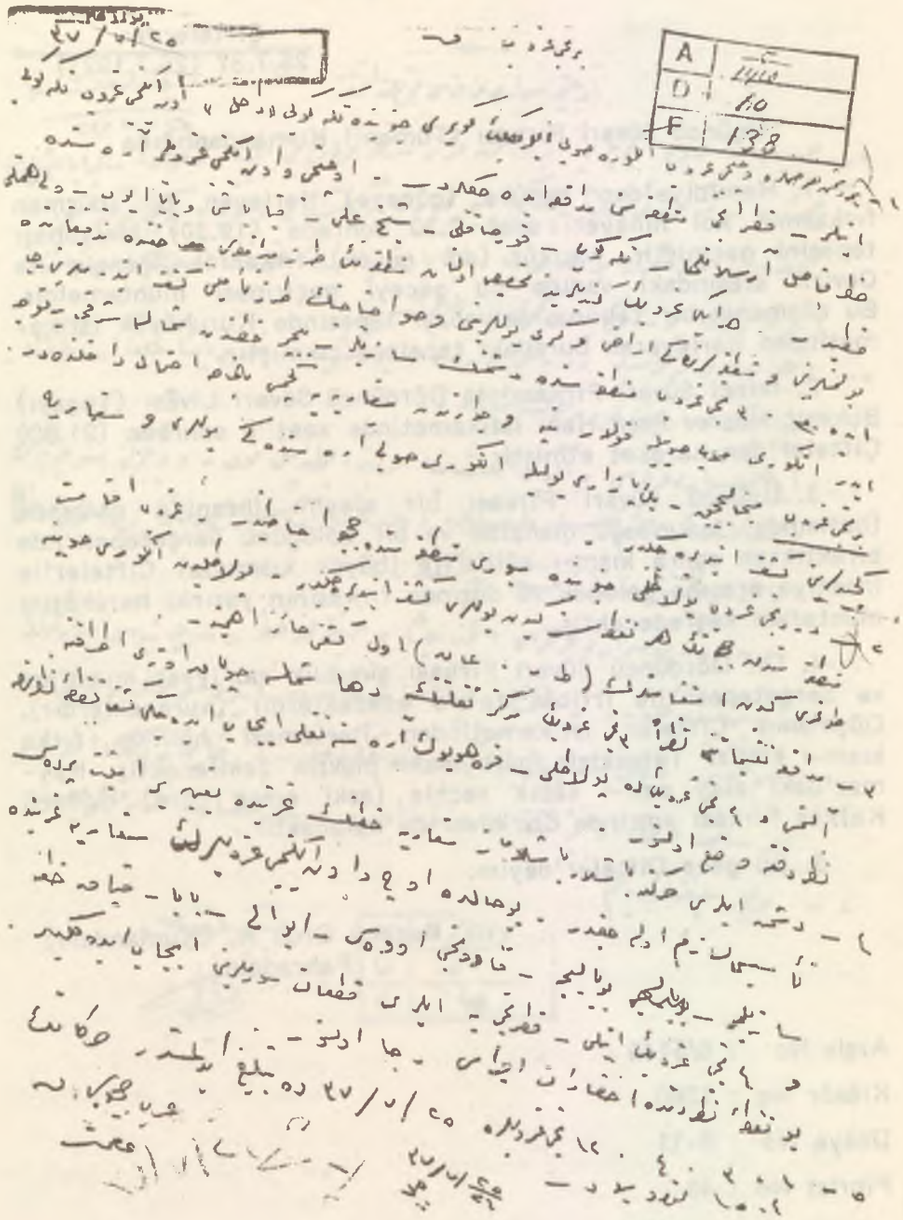

Polatlı
25.7.37 (25.7.1921)

Birinci Grub K. (Kumandanı)

1. Bir düşman taarruzunda Üçüncü Grub Engürü suyu ile Beylik köprüsü cenûbunda (güneyinde) Teke köyü "dâhil" On İkinci Grup Tekeköyü İnler-Katrancı mıntıkasını (bölgesini) müdâfaa edeceklerdir. Üçüncü ve On İkinci Grublar arasında hatt-ı fasıl (ara hattı) Arslanlı-Tekeköy-Kursaklı-Şeyhali-Kayabaşı ve Babaeyüp Velihimmetli hattıdır. Her iki grubun kendilerine tahsis olunan mıntıkanın tarz-ı müdâfaası (savunma düzeni) hakkında tedkikatta bulunmalarını ve mıntıkalarındaki arazi ve geri yollarını ve su ihtiyâcının tarz-ı te'mînini keşfettirmelerini ricâ ederim. 3 ncü Grub'a mıntıkasında düşmânın Sazılar-Biçer hattından şimâl-i şarkiyye (kuzeye doğru) tevecküh eder (yönelir). Engürü (Ankara) suyu Kolartepe ve civârından Sakarya'ya geçmesi bil-hâssa ihtimâl dâhilindedir. Birinci Grub Mihallıççık-Beypazarı yoluyla Engürü suyu arasındaki yolları ve Sakarya geçitlerini keşfettirecektir.

2. Dördüncü Grub Polatlı cenûbunda Sivri mıntıkasında cephe ihtiyatıdır (yedeğidir). Grub ikamet mıntıkasından cephenin her noktasına giden yolları keşfettirecektir. Polatlı'dan Engürü suyuna doğru giden istikametlerin (şifre) evvel keşfi hâiz-i ehemmiyyettir (önemlidir).

3. Müdâfaa taksimâtına nazaran 3 ncü Grubun merkez noktasının daha şimâle Çobanözü etrafına alınması ve 4 ncü Grubun da Polatlı-Karahöyük arasına nakli icâb edeceği keşf nokta-i nazarında nazar-ı dikkate vaz' olunur.

4. Düşman ileri harekete başlar başlamaz Sakarya hattının garbında (batısında) yakın bir emniyyet perdesi te'sîsi lâzım olacaktır. Bu halde Üç ve On İkinci Grubların Sakarya garbında Sazılar-Boyalıca-Kavuncu ovası-Ayvalı-Baba-Kabak hattına ve 4 ncü Grubun İnler-katrancıya ileri kıtaât (birlikler) sürmeleri icâb edecektir. Bu nokta-i nazardan da ihzârât (hazırlıklar) icrâsı ricâ olunur.

5. 1, 3, 4, 12.Grublara 25.7.37'de tebliğ edilmiştir. 1504 numrosuyladır.

25/26.7.37 (25/26.7.1921)

Garb Cephesi K. (Kumandanı)
İsmet

Belge No : 2527

Arşiv No : 5/1400

Klâsör No : 1137

Dosya No : 10-14

Fihrist No : 138

Belge No : 2528

غرب جرمی قرمانده آلمانی
آیله جریمه

١٥٩٦

بونی ذمینه قرمانده آلمانه

پولاصلی

٢٧/٨/١

٤٠ : ٢٧/٧/٢٩ شیفره یه :

٢٧/٧/٢١ محاربه سنك صورت جریانه عائد خلاصه لفاً تقدیم قیلندی.

غرب جرمی قرمانده آلمانه نائب
آیله جریمه رئیسی

A	5-1400
D	10
F	183

٢٧/٨/٢

بر طاقم وجوط
[illegible]

[illegible]

Garb Cephesi Kumandanlığı Erkân-ı harbiyyesi
(Batı Cephesi Komutanlığı Kurmaylığı)

Polatlı
1.8.37 (1.8.1921)

1 nci Şube
1596

Birinci Grup Kumandanlığına

C. (Cevab) 29.7.37 (29.7.1921) Şifreye :

21.7.37 muhârebesinin sûret-i cereyânına ait hulâsa (cereyan tarzına ait özet) leffen (ilişikte) takdim kılındı.

Garb Cephesi Kumandanı nâmına
Erkân-ı harbiyye Reisi
(Kurmay Başkanı)
İmza
Naci

C.2.8.37
Mütâlaa ve harita üzerinde
Takrir (anlatım)

Arşiv No : 5/1400
Klâsör No : 1137
Dosya No : 10-14
Fihrist No : 183

Polatlı
1.8.37 (1.8.1921)

21.7.37 Muharebesi Hulâsası (özeti)

20.7.37'de orduca ma'lûm olan düşmân vaz'iyyeti :

Bir fırka (tümen) Bozdağ karşısında bir fırka İnönü'nden Çukurhisar'a hareketinde, bir fırka Eskişehir-Sivrihisar caddesiyle ilerleyerek Mamacı-Sultandere hattında temasta, bir fırka Mamacı cenûbunda (güneyinde) Sultandere çayına ilerlemiş, 19.7.37'de Supurd sırtlarını işgal eden fırka ile Ayvacık'a gelen fırkanın teması yok, iki düşmân fırkası da On İkinci Grup karşısında.

20.7.37 akşamı Garb (Batı) Cephesi vaziyeti :

Birinci Grub : "1 nci Piyade Fırkası-1 nci Süvari Fırkası" Bozdağ-Gökdere hattında.

Üçüncü Grub : "15 nci Fırka, 41 nci Fırka, 24 ncü Fırka" Porsukçayı-Süveyşköyü-Köpekköyü cenûbu hattında bunun 24 ncü Fırkası, Köpekköyü'nde grub ihtiyatında (yedeğinde).

Dördüncü Grub : "23 ncü Fırka, 5 nci Fırka, 4 ncü Fırka, 61 nci Fırka" Kirav'dan-Derbend-Tahtalıbaba-Kuyucak hattında bunun 61 nci Fırkası, Çopur Çiftliği'nde grub ihtiyatında.

On İkinci Grub : "11 nci Fırka, 57 nci Fırka, 8 nci Fırka, 2 nci Süvari Fırkası" Ahmetturanbaba-Şecaattin hattında.

Beşinci Grub : "3 ncü Süvari Fırkası, 14 ncü Süvari Fırkası, 4 ncü Livâ" Seyidgazi-Hacıbektaş-Virancık mıntıkasında. 7 nci Piyade Fırkası ve 3 ncü Kafkas Fırkası Alpu'da cephe ihtiyâtında.

20.7.37'de Porsuk cenûbunda Üç ve Dördüncü Grublar cephelerindeki düşmân kuvveti, üç veya dört fırka tahmin edilmiş ve kuvâ-i mütebâkiyesinin (geri kalan kuvvetlerinin) henüz geride bulunduğu kabûl edilmişti.

Henüz düşmanın kuvâ-i küllîyesini (büyük kuvvetlerini) toplamadan bu kuvvete bir mukâbil taarruz (karşı taarruz)

yaparak münferiden (teker teker) ezmek ve hiç olmazsa şimdiye kadar mühim muhârebeye girmemiş olan düşmân fırkalarını sarsmak maksadıyla Dördüncü Grub'un karşısındaki düşmâna taarruz etmesi ve Üçüncü Grub'un da sol cenâhında (kanadında) mukâbil taarruzla bu harekete iştirak etmesi tensîb edildi (kabul edildi).

21.7.37 sabahı, düşman Üçüncü Grub sol cenâhına taarruz etti ve muvaffak (başarılı) olamadı. Saat 9.30 evvelde (09.30), Dördüncü Grub bil-hâssa sağ cenâhında bulunan ve Altmış Birinci Fırka'dan iki alayla takviyle edilen 23 ve 5 nci Fırkalarıyla Akpınar ve Supurd istikametinde ilerledi. Ve Akpınar şimâli (kuzeyi) ve Çilhane dağı hattına kadar vardı.

Saat 2.30 sonrada (14.30) düşman, iki fırka ile Yirmi Üçüncü ve bir fırkasıyla Beşinci Fırka'ya mukâbil taarruza geçti. 23 ncü Fırka, fâik (üstün) kuvvet karşısında geri çekildi. Ve bu vaz'iyyet karşısında Beşinci Fırka da hatt-ı asliyyeye (asıl hatta) alındı. Düşmânı ta'kîb ederek gayri muntazam çekilen kıtaâtın (birliklerin) hatt-ı aslîde tutunabilmesine meydân vermedi. Aynı zamânda iki düşman fırkasının On İkinci Grub'a taarruzu karşısında bu grub da Kızıltepe hattına çekildi.

Arşiv No : 5/1400

Klâsör No : 1137

Dosya No : 10-14

Fihrist No : 183-1